

ANADOLU AJANSI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MUHABİRİN

EL KİTABI

Muhabirin El Kitabı

Anadolu Ajansı Yayını - 7
Nisan - 2008

Yayın Sahibi
Anadolu Ajansı adına

Dr. Hilmi Bengi
Yönetim Kurulu Başkanı ve
Genel Müdür

Tahsin AKTI
Genel Müdür Yardımcısı ve
Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Ahmet TEK
Genel Müdür Yardımcısı

Önsöz

Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Devlet Bakanı

Bilindiği gibi gazeteciliğin temeli ve en işlevsel kolu muhabirliktir. Haber, büyük bir dikkat ve sorumluluk içinde muhabirler tarafından toplanır, kurumsal yazım formatında kaleme alınır ve hedef kitle olan okuyucunun hizmetine sunulur. Aynı şekilde foto muhabirliği ve kameramanlık da muhabirliğin ana destek unsuru olup görsel açılımı ile haberi zenginleştiren katkıları sağlar.

Kamuoyunun artık neredeyse ekmek gibi, su gibi temel ihtiyacı olan bilgiyi haber formatı ile sunan kurumların hem muhabirleri bazında hem yöneticiler ve kurumsal bazda sorumlulukları vardır. Bu sorumluluğu hakkıyla yerine getirme çabasında olan kurumların başında da Anadolu Ajansı gelmektedir. Bu eserin Anadolu Ajansının temelini oluşturan bütün muhabir, foto muhabiri ve kameramanların görevlerini yerine getirirken gösterdikleri çabalarına yardımcı olmasını temenni ediyorum.

Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk tarafından kurulan ülkemizin en köklü iletişim kuruluşu Anadolu Ajansında çalışan bütün arkadaşlarıma mesleki yaşamlarında başarı ve mutluluklar diliyorum. ■

Sunuş

Dr. Hilmi BENGİ
Yönetim Kurulu Başkanı
Genel Müdür

Türkiye'nin en köklü haber kuruluşu Anadolu Ajansı, çalışmalarını yürütürken "sorumlu habercilik" ilkesini hep göz önünde bulundurmuştur. Bu durum AA'yı saygın ve güvenilir bir kurum yapmıştır. AA rumuzu "doğruluğun ve güvenin simgesi" olmuştur. AA haberlerinin bir belge, bir kanıt gibi görülmesi, "Anadolu Ajansı geçtiyse doğrudur" inancının oluşması çok önemlidir. İletişim teknolojisindeki gelişme ile hızın öne çıktığı bir süreçte güvenilirlik ve saygınlığın üst düzeyde tutulabilmesi daha da önemlidir.

Kurucumuz Büyük Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk, kuruluş genelgesinde Anadolu Ajansının "kamuoyunun doğru haber ile aydınlatılması"için kurulduğunu belirtmektedir. Atatürk'ün bu direktifini 88 yıldır görev bildik. Anadolu Ajansının her geçtiği habere duyulan güven bizim sorumluluğumuzu daha da artırıyor. O yüzden daha duyarlı ve dikkatli olmalıyız. Sorumlu bir anlayışla daha çok çalışmalıyız.

Biliyoruz ki haber neredeyse Anadolu Ajansı oradadır. Habere ihtiyaç duyan herkes, birçok haberin kaynağının AA olduğunu bilir. Çünkü Anadolu Ajansı hep haberin içindedir. "haber" sözcüğü ile"Ajans" sözcüğü özdeşleşmiştir.

Ajansa her gün binlerce istihbarat gelir. Bunlar, doğrulatılabiliyor ve haber değeri taşıyorsa araştırılır, haber haline getirilir ve yayımlanır. AA mahreciyle geçilen her haber, titiz bir çalışmanın ürünüdür, öyle olmalıdır. İstihbarattan haber toplamaya, araştırmaya, haber yazmaya ve yayımlamaya kadar geçen süreç elbette bir bilgi ve birikim gerektirir. Tabii ki uymamız gereken ilkeler ve kurallar da vardır.

Çalışanlarımızın kendi bilgi ve becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamak amacıyla Beş yıl önce "Muhabirin El Kitabı"nı hazırlamıştık. Habercilik hizmetimiz için bir kılavuz, bir rehber niteliğindeki bu kitap, güncelleştirilerek yeniden düzenlendi.

Muhabir arkadaşlarımızın daha iyi hizmet verebilmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan bu kitap, yukarıda da belirttiğim gibi bir yol gösterme kitabıdır. Kitapta yer alan haber örnekleri, adı üstünde sadece birer örnektir, ortalama standardı yansıtmaktadır. Haberlerin yazımı, konusuna, içeriğine ve zamanlamasına göre farklılık gösterebilir. Burada mesleki birikim ve beceri ortaya çıkar.

Kitapta muhabir arkadaşlarımızın ihtiyaç duyacağı bazı bilgilere de yer verilmiştir. Bunların özellikle mesleğe yeni başlayanlar için yararlı olacağını düşünüyorum.

Muhabirin El Kitabı, bundan böyle Anadolu Ajansının internet sayfasında her an başvuru kaynağı olarak yer alacaktır. Haber, fotoğraf, görüntü, teknik ve idari konulardaki yenilikler anında bu sayfaya yansıtılacak, El Kitabı sürekli yenilenecektir.

Türk Dil Kurumunun son yayımladığı yazım kılavuzu ile sözlüğünü içeren bir CD de bu kitap ekinde verilmektedir. TDK'nin CD'sinde belirtilen yol izlenerek güncelleme yapılabilir. Ayrıca AA'nın internet sayfasındaki TDK yazım kuralları ile TDK'nin internet sitesindeki sözlük ve yazım kılavuzundan da yararlanılabilir.

Muhabirin El Kitabı, birim müdürlerinin hazırladığı metinlerden hareketle Haber Yayın Daire Başkanı Dr. Muzaffer Şahin tarafından düzenlendi ve yayıma hazır hale getirildi. Genel Müdür Yardımcılarımız Tahsin Aktı ve Ahmet Tek tarafından da gözden geçirildikten sonra yayım aşamasına gelen kitabın tasarımını arkadaşımız Hamdi Bedir yaptı. Ortak bir çalışmanın ürünü olan bu el kitabının hazırlanmasında emeği geçen bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyor, yararlı olmasını diliyorum. ■

İçindekiler

1.bölüm

TARİHÇE
GÜNÜMÜZDE AA
ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ
KALİTE POLİTİKASI
YÖNETİM ŞEMASI
BASIN MESLEK İLKELERİ

Tarihçe

Anadolu Ajansı, hem yurda hem de dünyaya Milli Mücadele'nin gerçeklerini anlatmak, aktarmak amacıyla Ankara'da 6 Nisan 1920'de kuruldu.

İstanbul'un 16 Mart 1920'de işgali üzerine Ankara'ya doğru yola çıkan Yunus Nadi (Abalıoğlu) ile Halide Edip (Adıvar)'in bulunduğu iki kafile, 31 Martta Geyve'de buluştu. Akhisar (şimdi Pamukova) istasyonunda verilen mola sırasında bu iki aydın, Ankara'ya "gider gitmez bir ajans teşkilatı" kurulmasını görüştüler. Yunus Nadi ve Halide Edip, ajansın adını konuşurlarken; "Türk", "Ankara", "Anadolu" seçenekleri arasından "Anadolu Ajansı"nda karar kıldılar.

Kafile Ankara'ya ulaştığında; Yunus Nadi'nin ifadesiyle "4 veya 5 Nisan akşamı" Mustafa Kemal Paşa'nın karargahı "Ziraat Mektebi"nde (şimdi Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü), Anadolu Ajansının kurulması gündeme getirildi ve 6 Nisan'da AA kuruldu.

Tarihi Genelge

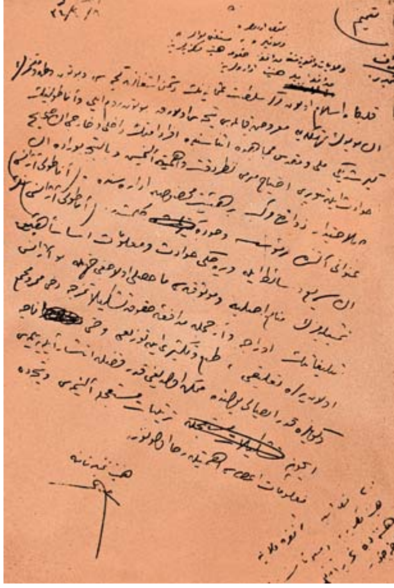

Mustafa Kemal, Milli Mücadele ateşini tutuşturduğu bütün yurda; askeri ve sivil makamlara gönderdiği genelgeyle Anadolu Ajansının kuruluşunu duyurdu. Mustafa Kemal Paşa'nın, girişilen mücadelenin iç ve dış kamuoyuna duyurulmasının önemine de işaret ettiği bu "Tarihi Genelge"nin telgrafla ulaştırıldığı sivil merkezlerden biri de "Sivas Kadınlar Cemiyeti" idi. Günümüz Türkçesiyle bu telgraf şöyle:

Anadolu ve Rumeli Müdafaai Hukuk Derneği
Temsilciler Kurulu adına
MUSTAFA KEMAL

Anadolu Ajansının Kurulduğu
(8.4.1920)
Sivas Kadınlar Derneğine
gönderilen genelge telgrafı

13 Ankara: Tarihsiz. Alındığı yer: Yozgat: 9

Sivas Kadınlar Derneğine

İslamın canevi olan Osmanlı Saltanatı merkezinin düşman işgaline geçmesi, bütün ülke ve ulusumuzun en büyük tehlikeyle karşılaşması sonucu olarak bütün Rumeli ve Anadolu'nun giriştiği ulusal ve kutsal savaşım sırasında, Müslüman kişilerin iç ve dış en doğru havadis ile aydınlanmalarının zorunlu bir gereksinme olduğu önemle göz önüne alınmış, bunun sonucu, burada en yetkili kişilerden oluşan bir özel kurul yönetiminde, (Anadolu Ajansı) adı altında bir kurum kurulmuştur. Anadolu Ajansının en hızlı araçlarla vereceği havadis ve bilgi aslında, Temsilciler Kurulumuzun belgeli ve asıl kaynaklarının sonucu olacağı için, bu ajans bildirimlerinin oraca ve özellikle Müdafaai Hukuk örgütümüzce dahi seçilecek caddelere ve toplanılacak yerlere asılması, dağıtımı, dahası bucak ve köylere dek ulaştırılması yolunda, olabildiğince çok yayınlanabilmesi için ivedili düzenlemeler yapılması, sonucundan da bilgi verilmesi önemle rica olunur.
8.4.36 (20)

Temsilciler Kurulu adına
MUSTAFA KEMAL

Mustafa Kemal Paşa'nın genelgesi dikkatle okununca görülmektedir ki istenen yalnızca "havadis" değildir; "en doğru havadis" üzerinde durulmaktadır. Mustafa Kemal Paşa'nın, "Anadolu Ajansının en hızlı araçlarla vereceği havadis" derken altını çizdiği konu, haber ajanslarının uyması gereken evrensel ilkelerin de başında gelmektedir: Bunlar, haber ajanslarının "doğru", "tam" ve "objektif" haberleri, "hız"la iletme zorunluluğudur. Mustafa Kemal, "Ajans"ın, en yetkili kişilerden oluşan "bir özel kurul" yönetiminde kurulduğunu da kaydetmektedir.

İlk Yayın

Anadolu Ajansı, ilk yayınını 12 Nisan 1920 tarihinde yaptı. AA'nın "Anadolu Halkına Çağrı" niteliği taşıyan ilk yayını şöyleydi:

"Devlet merkezimizin düşman işgali altına geçmesi üzerine, Anadolu ve Rumeli'nin Müdafaai Hukuk azim ve kararlılığı içinde yiğitçe harekete geçtiği şu sıralarda, din ve vatan kardeşlerimizin en doğru haber ve bilgiler alabilmelerini sağlamak için kurulan Anadolu Ajansı, bugünden itibaren göreve başlıyor. Bugün alınan haber ve bilgilerin oralarda da mümkün olduğu kadar fazla kimse tarafından okunup bilinmesi gereğini

arz ve açıklamaya yer yoktur. Bu amaçla oralarda dahi özel örgütler meydana getirerek her gün vereceğimiz bilgilerin telgrafhane kapılarında siyah levhalar üzerine yazılması ve yeterli araç olan yerlerde basılması, yayımlanması ve dağıtılması, nahiyelere ve hatta köylere kadar gönderilmesi hususlarının yerine getirilmesini, hepinizin vatan ve millet sevgisinden ve yardımlarından rica ederiz. Bu başlangıçtan sonra, bugünkü son bilgiler aşağıdadır..."

Yayında daha sonra dünyanın çeşitli bölgelerindeki son siyasi gelişmeler hakkında kısa bilgi sunulmaktaydı.

Şirketleşme

AA'nın kurulmasından iki ay sonra, 7 Haziran 1920'de "Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti Umumiyesi Yasası" çıkarıldı. 4 maddelik bu yasanın 4'üncü maddesinde; "Ajans Müdürü", bu genel müdürlük için öngörülen kadro cetvelinde gösterildi. 25 Aralık 1920 tarihli yasada ise Matbuat Müdüriyeti Umumiyesi, Dışişleri Bakanlığına bağlandı.

Anadolu Ajansının "hükümetin elinden çıkarak yavaş yavaş bir şirkete intikali" 1924 yılı bütçe yasası görüşmelerinde gündeme geldi. 1 Mart 1925'te de "Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketi" kuruldu. Anadolu Ajansı, böylece genç Cumhuriyet'in ilk özerk kuruluşu olma özelliğini de kazandı.

Günümüzde AA

Anadolu Ajansı, doğru, hızlı ve tarafsız habercilik ilkesini, ilk günkü heyecanla sürdürürken, teknolojik gelişmeleri de yakından izlemektedir.

Büyük Millet Meclisi açılmadan çalışmalarına başlamasıyla genç Türk devletinin "ilk ulusal kurumu" olma özelliğini taşıyan Anadolu Ajansı, işgal altındaki bir ülkede, ulusal kurtuluş mücadelesine omuz vererek, basit bir "şapirograf" makinesiyle başlattığı yayınını, bugün aynı heyecanla en ileri bilgisayar teknolojisiyle sürdürmektedir.

Teleks kullanmaya 1940'lı yıllarda başlayan, 1960'lı ve 1970'li yıllarda haber ağını giderek genişleten Anadolu Ajansı, 1986 yılında bilgisayar çağına ilk adımı attı. Günümüzde AA'nın tüm yurt ve yurt dışı temsilciliklerini kapsayan bilgisayar ağı, en yeni teknolojiyle hizmet sunmaktadır.

Habercilikte son yıllarda kaydedilen büyük gelişmeleri göz önünde bulunduran Anadolu Ajansı, 30 yılı aşkın süreyle hizmet verdiği Sıhhiye Hanımeli Sokak'taki binasından, 1998 yılının şubat ayında Tandoğan'daki yeni hizmet binasına taşındı.

Anadolu Ajansı, "veri yayıncılığı" adı verilen VBI sistemini de 1997'de devreye sokan Ajans, 2004 yılından bu yana tamamen yerli olarak geliştirilen

yeni yazılımını ve uydu teknolojisini kullanıyor. Yurt içi ve yurt dışında ulaşmadığı nokta kalmayan AA'nın doğrudan uydu hattı, hizmet sunumundaki teknik altyapısını daha hızlı ve daha kaliteli hale getirdi.

Yazılı ve görsel basının yanı sıra gelişen iletişim teknolojisini dikkate alan AA, GSM şirketleri, internet kuruluşları, reklam ajansları ve borsa şirketlerine de hizmet vermeye başladı.

Anadolu Ajansı, yurtta ve yurt dışında görev yapan bini aşkın muhabiri ile genel bülten ve il bülteni olarak günlük bin beşyüzü aşkın haber yayımlamaktadır.

Fotoğraf hizmetinde dünya çapında en ileri teknolojiyi kullanan dört büyük ajanstan biri olan AA, bilgisayar sistemi ve uydu hattıyla her gün yüzlerce kaliteli fotoğrafı abonelerine ulaştırmaktadır, aynı zamanda fotoğraf arşivi de abonelerin kullanımına açıktır.

Televizyonlar için hizmet veren görüntülü haberlerle AA logosunu Tv'lerde daha sık görme imkanı buluyoruz. İnternet üzerinden, uydu teknolojisi ve üç canlı yayın aracı ile abonelere hizmet verilmektedir.

Uluslararası İşbirliği

AP, Reuters, AFP, DPA gibi uluslararası ajansların yanı sıra yaklaşık 100 ülkenin ulusal haber ajansıyla işbirliği yapan Anadolu Ajansına, bu kaynaklardan her gün binlerce haber akmaktadır. Bu haberleri medyanın hizmetine sunan Anadolu Ajansı, söz konusu yabancı ajanslara da Türkiye'deki gelişmeleri aktarmaktadır.

Anadolu Ajansı ayrıca "Avrupa Ajanslar Birliği"nin üyelerinden biridir. Akdeniz'i çevreleyen ülkeler haber ajanslarının "Akdeniz Haber Ajansları Birliği" çatısı altında birleşmesine de öncülük eden Anadolu Ajansı, daha sonra genç, kardeş Türk cumhuriyetlerinin haber ajanslarıyla işbirliği yaparak, Türkiye'nin sesini Orta Asya'ya ulaştırmak ve bu ülkelerdeki gelişmeleri, Batı medyasına taşımak amacıyla "Türkçe Konuşan Ülkeler Haber Ajansları Birliği"nin kurulmasını sağlamıştır.

Balkan Haber Ajansları Birliği, Ekonomik İşbirliği Örgütü Üyesi Ülkeler Haber Ajansları Birliği ve Karadeniz Ülkeleri Haber Ajansları Birliği'nin kurucuları arasında olan AA, Asya-Pasifik Haber Ajansları Birliği'nin de üyesidir.

Anadolu Ajansı, bir ilki gerçekleştirerek "Dünya Haber Ajansları Zirvesi"ne ev sahipliği de yaptı. 15-17 Nisan 2003'te İstanbul'da toplanan 58 haber ajansından 113 delegenin katıldığı bu ilk zirvenin "Sonuç Bildirgesi"nde, "haber ajanslarının doğru, yansız, yorumsuz haber akışını sağlamalarının önündeki tüm yasal, teknik ve psikolojik engellerin kaldırılması" istendi.

Anadolu Ajansı, hem Anadolu insanına hem de dünyaya Milli Mücadele'nin gerçeklerini anlatmak, aktarmak amacıyla 6 Nisan 1920'de "ateş altında" başladığı "haber yolculuğu"nu, objektif ve hızlı habercilik anlayışıyla Türkiye Cumhuriyeti var oldukça sonsuza dek sürdürecektir.

Kalite Politikası

Anadolu Ajansı, 2002 yılında Türk Standardları Enstitüsünden ISO 9001 2000 "Kalite Belgesi" aldı. TSE'den kalite belgesi alan ilk iletişim kuruluşu olan AA'nın kamuoyuna ve abonelerine olan sorumluluğu böylelikle daha da arttı. AA çalışanları, bu sorumluluk bilinciyle en kaliteli hizmeti, en iyi şekilde sunmak için tüm çabasını göstermektedir.

KALİTE POLİTİKAMIZ, ANADOLU AJANSINDA ÇALIŞMAKTAN MUTLULUK DUYAN, KONUSUNDA BİLGİLİ PERSONELLE HER TÜRLÜ HABERCİLİK HİZMETİNİ, DOĞRU, TARAFSIZ VE HIZLI BİÇİMDE ABONELERE SUNMAK; ÇALIŞMALARIN, GÜNÜMÜZÜN HIZLA DEĞİŞEN ŞARTLARINA VE GELİŞEN TEKNOLOJİYE PARALEL OLARAK, KALİTE YÖNETİM SİSTEMİNE UYGUN, VERİMLİ VE ETKİN YÜRÜTÜLMESİNİ SAĞLAMAK; HİZMET ALANLARIN VE ÇALIŞANLARIN MEMNUNİYETİNİ ARTIRMAK; SÜREKLİ İYİLEŞTİRMEYİ GERÇEKLEŞTİRMEKTİR.

Yönetim Şeması

Basın Meslek İlkeleri

Anadolu Ajansı muhabirleri, "Basın Meslek İlkeleri"nin gazetecilik yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olduğu bilinciyle hareket ederler. AA'da yeni çalışmaya başlayan muhabirler de bu ilkelerin, mesleklerine, haberlerine ve kendilerine olan saygıyı artıracağını göz önünde bulundurmalıdırlar.

Anadolu Ajansının da Yüksek Kurul üyesi olduğu Basın Konseyince ilan edilen "Basın Meslek İlkeleri" şöyle:

Kanun koyucunun veya öteki kurum ve kişilerin, iletişim özgürlüğünü kısıtlamalarına, her zaman ve her yerde karşı çıkacağımıza kendi özgür irademizle söz vererek;

İletişim Özgürlüğünü, Halkın Gerçekleri Öğrenme Hakkı'nın bir aracı sayarak;

Gazetecilikte temel işlevin, gerçekleri bulup bozmadan, abartmadan kamuoyuna yansıtmak olduğunu göz önünde tutarak;

Basın Konseyinin kendi çalışmaları üzerinde hiçbir dış müdahaleye izin vermeme kararlılığını vurgulayarak;

Yukarıdaki bölümü de içeren Basın Meslek İlkeleri'ne uymayı, sözünü ettiğimiz temel inançlarımızın bir gereği saydığımızı, kamuoyu önünde açıklarız.

1- *Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, yaşı, sağlığı, bedensel özrü, sosyal düzeyi ve dini inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.*
2- *Düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğünü sınırlayıcı; genel ahlak anlayışını, din duygularını, aile kurumunun temel dayanaklarını sarsıcı ya da incitici yayın yapılamaz.*
3- *Kamusal bir görev olan gazetecilik, ahlaka aykırı özel amaç ve çıkarlara alet edilemez.*
4- *Kişileri ve kuruluşları, eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan veya iftira niteliği taşıyan ifadelere yer verilemez.*
5- *Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında, yayın konusu olamaz.*
6- *Soruşturulması gazetecilik olanakları içinde bulunan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğuna emin olmaksızın yayınlanamaz.*
7- *Saklı kalması kaydıyla verilen bilgiler, kamu yararı ciddi bir biçimde gerektirmedikçe yayınlanamaz.*
8- *Bir basın organının dağıtım süreci tamamlanmadan o basın organının özel çabalarla gerçekleştirdiği ürün, bir başka basın organı tarafından kendi ürünüymüş gibi kamuoyuna sunulamaz. Ajanslardan alınan özel ürünlerin kaynağının belirtilmesine özen gösterilir.*
9- *Suçlu olduğu yargı kararıyla belirlenmedikçe hiç kimse "suçlu" ilan edilemez.*

10- *Yasaların suç saydığı eylemler, gerçek olduğuna inandırıcı makul nedenler bulunmadıkça kimseye atfedilemez.*
11- *Gazeteci, kaynaklarının gizliliğini korur. Kaynağın kamuoyunu kişisel, siyasal ekonomik vb. nedenlerle yanıltmayı amaçladığı haller bunun dışındadır.*
12- *Gazeteci görevini, taşıdığı sıfatın saygınlığına gölge düşürebilecek yöntem ve tutumlarla yapmaktan sakınır.*
13- *Şiddet ve zorbalığı özendirici, insani değerleri incitici yayın yapmaktan kaçınılır.*
14- *İlan ve reklam niteliğindeki yayınların bu nitelikleri, tereddüde yer bırakmayacak şekilde belirtilir.*
15- *Yayın tarihi için konulan zaman kaydına saygı gösterilir.*
16- *Basın organları, yanlış yayınlardan kaynaklanan cevap ve tekzip hakkına saygı duyarlar.*

2.bölüm

Muhabir

Muhabir haber için gereken unsurları toplayan, gerektiğinde fotoğraf ve görüntü çeken, bunları uygun formlara getirip ileten kişidir.

- Muhabir sürekli olarak kendisini yetiştirip, donanımlarını güçlendirmelidir.
- Muhabir, yazdığı haberin unsurlarını mutlaka kendisi öğrenmelidir.
- Muhabir, yazdığı bir haberin nasıl yayımlandığını izlemeli, özeleştiriyi de göz önünde tutarak değerlendirmelidir.
- Haberi atlamak pahasına da olsa muhabir kendisinin birinci elden bilgilenmediği hiçbir konuyu haberleştirmemeli, ancak duyumlarını haberleştirmek için sonuna kadar çabalamalıdır.
- ''Uzmanlık alanım'' sözü, günümüzde muhabirin diğer tüm alanlardan kendisini yalıtması gibi bir ilgisizliği de beraberinde getirmiştir. Muhabir her alandan haber yapma yarışı için değil ama kendi bilgi donanımını genişletmek için baktığı alanlar dışında kalanları da gazeteci gözüyle izlemelidir.
- Muhabir, haber kaynakları ile yalnızca telefonla ya da yalnızca gerek duyduğunda değil; hatır sormak, özel gün kutlamaları, kurumuna davet gibi insani ilişkiler çerçevesinde de diyalog kurabilmelidir. Bu tutum, en azından haber kaynağında kendisini ''ihtiyaç halinde kullanılan'' araç olarak görüldüğü kaygısı oluşturmaz. Ancak, samimiyet hiçbir zaman, muhabiri dikkate almamaya kadar gidecek düzey düşüklüğüne sürüklenmemelidir.
- Muhabir, kelime dağarcığı ve anlatım becerisini geliştirmek, dolayısıyla haber diline hakim olabilmek için mutlaka edebiyatın değişik dallarına ait eserleri günde birkaç sayfa bile olsa okumayı alışkanlık haline getirmelidir.
- Meslekte zamanla ortaya çıkabilecek "körleşme" ve ilgi eksikliğini azaltmak için muhabirin, kendi ilgi alanında olmasa bile resepsiyon, davet, toplantı gibi etkinliklere fırsat buldukça katılması, yeni yüzler tanıması, değişik konularda bilgilenmesi, sosyal çevreyi genişletmesi açısından yararlı olacaktır.
- Muhabir, temizlik, giyim kuşam, alışkanlıklarından, başkalarıyla ilişkilerine kadar kısaca tüm kişiliğiyle ''takdir'' edilebilir olmalıdır.
- Muhabir, görevli olarak bulunduğu yerde hal ve hareketlerine özen göstermeli, haber kaynağını rahatsız edici davranışlardan kaçınmalıdır. Bir görüşme veya röportaj anında karşısındaki kişinin dikkatini dağıtıcı hareketler yapmamalıdır. Söz gelimi kaynak kişi konuşurken muhabir ilgisiz davranmamalı, dikkat çekici biçimde kayıt aygıtı veya kalemle oynamamalı, görüşülen kişinin sözü bitmeden mikrofon veya kayıt aygıtını almaya çalışmamalı, genel olarak bulunulan ortamı ve öteki kişileri rahatsız edici davranışlardan uzak durmalıdır. Çevresindekilere karşı kaba davranışlardan ve küfür gibi algılanabilecek tavır ve sözcüklerden kesinlikle kaçınmalıdır.

Haber

Haber duyarlılığı ya da habere duyarlılık... Birbirine koşut bu iki kavram, gazeteciliğin özelliklerinin başında gelir. Biz muhabirler, aslında neyin peşinde olduğumuzu çok iyi biliyoruz: "Haber." Peki, bu sürekli peşinde koştuğumuz, kovaladığımız şey ne?

Haber, öncelikle yeni ortaya çıkan bir olayın, gelişmenin, uzman ellerden kamuoyuna yansıtılmasıdır. Haberin bu özelliği süregelen bir olayın, olgunun ortaya çıkan "yeni" bir unsuru da olabilir.

Kamuoyuna doğru ve gerçek biçimde yansıtılması gereken haber, toplumsal bir işleve sahiptir. Bu özelliğinden ötürü haberin "doğru", "gerçek" bilgiye dayanması ve '"objektif" bir bakış açısıyla yazılması önemlidir.

Biz muhabirler, bunları kavrayarak yazdığımız haberin, geneli ilgilendirmesini ya da geneli ilgilendirecek bir özel durumun öne çıkarılmasını, toplumda merak uyandırmasını da göz önünde bulundururuz. En önemlisi, yazacağımız haberin, günün tarihinde iz bırakacak, özel bir bilgi içerdiğini de unutmamalıyız.

Anadolu Ajansının birinci elden habere ulaşan elemanları olan sizler, toplumu (bulunduğunuz yöreyi) ilgilendirecek, merak uyandıracak, doğru ve gerçek bilgiye dayanan, tarafsız bakış açısıyla yazdığınız haberleri, "hızla" haber merkezimize ulaştırabilmelisiniz.

Haber, öncelikle "anlaşılır" olmalıdır. Haber metni, ilk paragraftan itibaren okuyanı etkilemeli ve bu ilk paragraf haberin içeriğini yansıtmalıdır.

Bunun sağlanabilmesinin tek yolu da haberlerde artık son derece iyi bilinmesi gereken "5 N, 1 K": "Ne", "Nerede", "Ne Zaman", "Neden", "Nasıl", "Kim" kuralına uymaktan geçer.

Bu kurala uyulan haberlerin, temel unsurlar gözetilerek, mümkün olduğunca kısa ve öz yazılması gerektiği de göz önünde bulundurulmalıdır. Haberlere çok uzun başlıklar atılmamalı, ancak başlığın haberin okunmasını sağlamasına ve içeriğini yansıtmasına dikkat edilmelidir.

İkinci paragrafa özne ile başlandığında haberin daha kolay yazıldığı görülecektir. Habere zamanla girilmemeli ve paragrafların da tarihle başlamamasına özen gösterilmelidir.

Haberin dili de anlaşılırlık bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden Türkçenin doğru kullanılması, Türkçenin kurallarına uyulması, haberin anlaşılırlığına katkı sağlayacaktır. (Bakınız: Türk Dil Kurumunun 'Güncel Türkçe Sözlük' ve Yazım Kılavuzu.)

Kısaltmaların, haberde ilk geçtiği yerde bir kez açık yazılması da önemlidir. (Bakınız TDK Yazım Kılavuzu 'Kurallar' bölümü.)

HABER TOPLAMAK

Muhabirler, bulundukları yerde Ajansın adeta gözü kulağıdırlar. Sizin yörenizde kanıksadığınız, sıradan gördüğünüz bir olay, çok güzel bir anlatımla ülke kamuoyunun dikkatini çekebilecek habere dönüşebilir.

Söz gelimi "bir köyde çoban çalıştırmak için sınav yapılacağı" yönünde, bölgesinden merkeze geçilen beş altı satırlık, yalnızca o yöreyi ilgilendiren bir haber; "sınavda neler sorulacağı, ne gibi nitelikler arandığı, kaç başvuru yapıldığı, ne kadar ücret ödeneceği" gibi esprili unsurlar eklendikten sonra yayına verilince "Çoban Seçme Sınavı" başlığı altında, bir hafta boyunca gündemde kalabilmiştir.

Çevrenizdeki tarım, eğitim, erozyon, çevre kirliliği, tarihi, arkeolojik kazı, hayvan türleri vb. herhangi bir konudaki bilimsel araştırma; başlatılması, aşamaları ve sonuçları bakımından haber konusu yapılabilir. Çok sayıda uygarlığın izlerini taşıyan Türkiye'de yerel muhabirlik yapmak, bambaşka bir ayrıcalıktır aslında. Bölgenizdeki kazılar, arkeolojik çalışmalar, her zaman haber kaynağınızdır. "Zeugma ve Hasankeyf" örneklerinin hem Türk hem de dünya kamuoyunu ne denli ilgilendirdiği gözlerden uzak tutulmamalıdır.

Gazeteci neyi, nerede, ne zaman ve nasıl bulabileceğini bilmeli; bilgiyi alabileceği kaynağı, eldeki verileri en iyi şekilde değerlendirebilmelidir. Gazeteci iyi bir gözlemci olmalıdır. Çevresindeki olayları ve yaşanan gelişmeleri yakından izlemesi gerekir. Bütün bunlar zor ama zevkli bir uğraştır. Bazen yaşanan gelişme ya da olay, yerinde izlenerek ayrıntılara ulaşılabilir. Haber olabilecek olay ve gelişmeler, bir başkası, yani haber kaynağı tarafından ulaştırılır.

Haber kaynağı bir kişi olabileceği gibi bir gelişme, duyum, araştırma, belge, söyleşideki ayrıntı, bir haber ya da ilan olabilir. Gazeteci, bunların ayrıntılarına inerek, haberi geliştirmek zorundadır. Ayrıca, bölgede düzenlenecek bir toplantı, festival ya da başka etkinlikler, programı belli olması durumunda, on beş yirmi gün önceden duyuru niteliğinde bir haber yapılabilir. Ancak bu haberin birkaç gün öncesinde yinelenmesi, bir gün önce de "gündem maddesi" olarak merkeze geçilmesi gerekir. Bu tür duyurusu verilen haberlerin aşamaları da aksatılmadan izlenmelidir.

Görev yapılan yerde ya da çevrede duyulan olaylar ve gelişmeler, araştırılması gereken konulardır.

Önemli olaylar ve gelişmelerden bazıları şöyle sıralanabilir:

- Can kaybına yol açan ya da büyük hasara neden olan doğal afetler.
- Ölümlü ya da çok sayıda yaralının bulunduğu; ilginç ya da kamuoyunda tanınan birinin içinde bulunduğu trafik ve benzeri kazalar.
- Ölümle sonuçlansın ya da sonuçlanmasın uçak, tren ve denizdeki kazalar ve bunlara yönelik kaçırma girişimleri ya da benzeri gelişmeler.
- Büyük miktarlı kaçakçılık veya benzeri olaylar.
- Öğrenci olayları, spor karşılaşmaları ve sonrasındaki panik ve benzeri gelişmeler, aşiret kavgaları, kan davası, toplu sınır geçme girişimleri, silahlı çatışmalar.
- Terör olayları.
- Orman yangınları, büyük yangınlar.
- Cinayetler.
- Toplumsal güvenliğe yönelik olaylar ve ilginç ayrıntıları.

- Gösteri ve benzeri toplumsal olaylar.
- Ulusal ve uluslararası kamuoyunu ilgilendiren olaylar ve benzerleri.
- Toplum sağlığını tehdit eden olaylar.
- Doğal güzelliklere ve değerlere zarar veren olumsuzlukları önlemeye, çevre değerlerini korumaya yönelik çalışmalar.

HABER KAYNAKLARI

Günümüzde haberler değişik kişi, kurum ve kuruluşlardan çeşitli yollarla edinilmektedir. Gazetecinin araştırmacı yönü ve çağdaş gelişmeler, haber kaynaklarına her gün yenilerinin eklenmesini sağlamaktadır. Araştıran, kendisini geliştiren, gelişme ve oluşumları izleyen gazeteci, kişisel birikimi ve değişik bakış açısıyla kendi haber kaynaklarını yine kendisi geliştirecektir. Haber kaynaklarındaki kişilerle kurulacak dostluk, iletişim ve saygınlık da ayrı bir önem taşımaktadır.

Çağdaş gazetecilikle haberler, çeşitli kurum, kuruluşlardan çeşitli yollara başvurularak toplanmaktadır. İnsanoğlunun değişen ilgisi ve merakı dolayısıyla haber olabilecek konular kendi aralarında da değişime uğramakta, şekil almaktadırlar. Haber konularının çeşitlenmesiyle daha önce haber kaynağı olarak düşünülmeyen kurum ve kuruluşlar ve örgütlere de başvurulmaktadır. Söz gelimi uzay çalışmaları, çevre, hava ve deniz kirliliği vs. gibi.

Muhabirler, kendi aralarında uzmanlaşmaktadırlar. Bu yönden, izledikleri haber bakımından haber kaynakları çok çeşitli ve dağınık değildir. Yalnız haber kaynakları yönünden gazetecilerin uzmanlıklarına göre olası haber kaynaklarını başkent ve kente göre değerlendirmek de gerekebilir. Bu değerlendirme yaygın ve yerel düzeydeki haber kaynaklarının neler olduğunu bize gösterebilmektedir.

Başkent için ilk akla gelen haber kaynaklarını şöyle sıralanabilir:

- Cumhurbaşkanlığı,
- Parlamento,
- Başbakanlık ve bakanlıklar,
- Siyasal partiler ve sendikalar,
- Polis ve jandarma örgütü,
- Silahlı Kuvvetler,
- İktisat, ticaret ve sanayi odaları,
- Sanat ve eğlence yerleri,
- Eğitim kurumları,
- Özel sektör.

Özellikle az sayıda haber çıkarabilmekten yakınan ve bölgesinde kaydadeğer gelişme ya da konu bulamamanın sıkıntısını çektiğini dile getiren muhabir arkadaşlarımız için sürekli ilişkide bulunulabilecek "haber kaynakları" konusunda bir çizelge şöyle olabilir:

Valilik ve Kaymakamlık

- Encümen toplantıları, yıllık yatırımlar, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı çalışmaları, Özel İdare Müdürlüğü yatırımları ve çalışmaları, vali ve kaymakamların temas ve incelemeleri,
- Bakan, siyasi parti liderleri ve üst düzey yöneticilerin bölgeye ziyaretleri,

Belediye

- Yıllık yatırımlar, su, kanalizasyon, ekmek fabrikası, çöp toplama, sağlık, toplu taşımacılık, park, bahçe, oyun ve spor alanları konularındaki çalışmalar. Bütçeleri, personel hareketleri, gelir ve giderleri, İller Bankası kesintileri, devam eden ya da tamamlanmayan yatırımlar, uzun vadeli projeler,
- Su tahsilatı, kaçak kullanım, birikmiş alacakların toplamı.

Yatırımcı Kurumlar ve İlgi Alanları

- DSİ, Bayındırlık, Karayolları, TEDAŞ gibi kurumların yıllık yatırımları, faaliyetleri, susuz, yolsuz ve elektriksiz köyler.
- Kaçak elektrik kullanımı, cezalar, abone sayısı.

Adliye, Polis, Jandarma

- İlginç davalar ve karar duruşmaları, Adliyedeki durum, sıkıntılar değerlendirilebilir.
- Emniyet ve jandarmanın tüm birimlerinden (terörle mücadele, mali, narkotik, cinayet, gasp, hırsızlık, pasaport şubesi gibi) haber yapılabilir. Trafik denetleme çalışmaları, operasyonlar, gözaltılar, trafik kazaları, cinayet, uyuşturucu, tarihi eser kaçakçılığı, sahte para basma ve piyasaya sürme olayları...
- Jandarmanın aynı yöndeki çalışmaları.

Sağlık Müdürlüğü

- Sağlık taramaları, aşı kampanyaları, il genelinde personel durumu, doktor, araç gereç eksikleri, hastane ve sağlık ocağı konuları takip edilebilir. Eksiklikler nedeniyle hizmet verilmeyen birimler haberleştirilebilir.
- Salgın ve ilginç hastalıklar dikkatle izlenmelidir.

Hastaneler

- Hastanelerden haberler, doktor, araç gereç sıkıntısı, başarılı tıbbi operasyonlar, ilk kez yapılan ameliyatlar, hatalı uygulamalar sonucu sakatlıklar ve ölümler.

Defterdarlık

- Vergi rekortmenleri, mükellef sayısı, tahakkuk ve tahsilat oranları,

Orman Bölge Müdürlüğü

- Yılda kesilen ağaç miktarı, ağaçların cinsi,
- Yangınlarda tahrip olan orman alanı miktarı, yangınlara karşı önlemler, ağaçlandırma çalışmaları, orman köylülerine yönelik uygulamalar, orman işletmesine ait itfaiye, varsa helikopter ve uçak durumu.

Meteoroloji

- Yağışlı, karlı, fırtınalı günlerde hava durumu, yaşanan afetler, verdiği zararlar ve bunlara karşı alınan önlemler.

Kültür ve Turizm Müdürlüğü

- Günlük, haftalık, ve aylık etkinlikler, panel, konferans ve konserler, resim şiir yarışmaları.
- Restorasyonlar, kazılar, araştırma çalışmaları.
- Turistik, tarihi ve kültürel mekanlardan özel haberler. Ören yerlerinin durumları, ziyaret eden yabancı ve yerli turist sayıları.
- Tarihi cami, kilise ve benzeri yerlerden fotoğraflı haberler.

Tarım Müdürlüğü

- Müdürlüğün faaliyetleri, tohum gübre dağıtımı, destekleme primi ödemeleri gibi kaynak dağıtımlarının durumu,
- Çiftçilerin sorunları, çiftçi ve köylüye yönelik eğitim çalışmaları, hayvancılık faaliyetleri, hastalıklar, karantina, aşılama çalışmaları ve önlemler, bahçecilik, bağcılık, seracılık çalışmaları,
- Tarım alanında yeni başlatılan uygulamalar.

Milli Eğitim

- Milli Eğitim Müdürlüğünün etkinlikleri, personel ve öğretmen durumları, bina ve derslikler, projeler.

Gümrük

- Gümrük müdürlüklerinin faaliyetleri, uygulamaya konulan kararların etkileri,
- İthalat ihracat miktarları, giriş-çıkış işlemleri, önceki dönemlerle karşılaştırılması, mal bazında değerlendirmeler, firmaların durumları, yeni pazar arayışları, yaşanan sıkıntılar ve çözümü için yapılanlar,
- Gümrük alanlarında düzenlemeler, yatırımlar, projeler.

Diğer İl Müdürlükleri ve faaliyetleri

Protokol Listesi

Başkent için

- Cumhurbaşkanı
- TBMM Başkanı
- Başbakan
- Genelkurmay Başkanı
- Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı
- Eski cumhurbaşkanları
- Anayasa Mahkemesi Başkanı
- Yargıtay Birinci Başkanı
- Danıştay Başkanı
- Bakanlar Kurulu üyeleri
- Kuvvet komutanları
- Orgeneraller ve oramiraller
- YÖK Başkanı
- TBMM başkanvekilleri
- TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin genel başkanları
- TBMM katip üyeleri ve idari amirler
- TBMM'de temsil edilen siyasi partilerin genel başkanları
- TBMM'deki siyasi partilerin grup başkanları ve başkan vekilleri
- TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin genel başkan yardımcıları
- TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin genel sekreterleri
- TBMM üyeleri
- Sayıştay Başkanı
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı
- Danıştay Başsavcısı
- Anayasa Mahkemesi Başkan Vekili
- Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı
- Anayasa Mahkemesi üyeleri
- Yargıtay Birinci Başkan vekilleri
- Danıştay Başkan vekilleri
- Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkan Vekili
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı Vekili
- Yüksek Seçim Kurulu Başkanı
- Yüksek Hakem Kurulu Başkanı
- Cumhurbaşkanı Genel Sekreteri
- Başbakanlık Müsteşarı
- Devlet Denetleme Kurulu Başkanı
- Ankara Valisi
- Yükseköğretim Kurulu Üyeleri

- Ankara'daki üniversitelerin rektörleri
- Ankara Garnizon Komutanı
- Ankara Belediye Başkanı
- Korgeneraller ve koramiraller
- Bakanlık müsteşarları
- Başbakanlığa ve bakanlıklara bağlı müsteşarlar
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurulu Başkanı
- Radyo Televizyon Yüksek Kurulu Başkanı
- Türkiye Bilimler Akademisi Başkanı
- Merkez Bankası Başkanı
- Rekabet Kurulu Başkanı
- Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanı
- Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı
- TBMM Genel Sekreteri
- Diyanet İşleri Başkanı
- Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter Yardımcıları
- Yüksek Denetleme Kurulu Başkanı
- Tümgeneraller ve tümamiraller
- Başbakanlık ve başbakan müsteşar yardımcıları
- Yargıtay daire başkanları ve üyeler
- Danıştay daire başkanları ve üyeler
- Sayıştay daire başkanları ve üyeler
- Devlet Personel Başkanı
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Başkanı
- TÜBİTAK Başkanı
- Ankara'daki üniversitelerin rektör yardımcıları
- Yüksek Seçim Kurulu üyeleri
- Merkezde görevli Türk büyükelçileri
- Merkezde görevli valiler
- Devlet Denetleme Kurulu üyeleri
- Tuğgeneraller ve tuğamiraller
- Yüksek Denetleme Kurulu üyeleri
- YÖK Genel Sekreteri
- Türkiye İstatistik Kurum Başkanı
- Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürü
- Anadolu Ajansı Genel Müdürü
- TRT Genel Müdürü
- Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürü
- Vakıflar Genel Müdürü
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürü
- Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Genel Müdürü
- Başbakanlık ve bakanlıklar genel müdürleri
- Ankara'daki fakültelerin dekanları ve yardımcıları
- Ankara'daki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları başkanları
- Sivil ve askeri dernek kurulu başkanları.

İl ve İlçeler İçin

- Vali
- TBMM üyeleri
- İl ya da ilçenin en büyük komutanı, general ve amiraller, garnizon komutanı
- Belediye başkanı, büyükşehirlerin genel törenleri dışında özellikle ilçelerde yapılan törenlerde, büyükşehir belediye başkanından sonra ilçe belediye başkanı
- Cumhuriyet Başsavcısı, Adli Yargı Adalet Komisyonu Başkanı, Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanı, Bölge İdare Mahkemesi Başkanı
- Üniversite Rektörleri, Baro Başkanı
- Rektör yardımcıları, fakülte dekanları, enstitü ve yüksekokul müdürleri
- Genel ve katma bütçeli kuruluşların genel müdürleri
- Garnizon komutanınca tespit edilecek silahlı kuvvetler mensupları
- Vali yardımcıları, il emniyet müdürleri, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçe kaymakamları ile ilçe belediye başkanları
- Hakimler, savcı yardımcıları, noter odası başkanı ile iktidar partisi, anamuhalefet partisi ve TBMM'de grubu bulunan diğer partilerin (alfabetik sıraya göre) il başkanları
- Dekan yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdür yardımcıları ile üniversitelerce belirlenecek diğer öğretim üyeleri
- Bakanlık müfettişleri, hesap uzmanları, Sayıştay denetçileri
- Bakanlar Kurulu kararındaki imza sırasına göre bakanlıkların il teşkilatındaki amir, başkan ve müdürleri, il milli eğitim müdürlüğüne belirlenecek orta öğretim ve temel eğitim okul müdürleri ile öğretmenler
- Genel müdürlük ve bölge müfettişleri
- Resmi bankaların müdürleri, KİT ve TRT üst yöneticileri
- TBMM'de grubu bulunmayan siyasi partilerin il başkanları (alfabetik sıraya göre)
- İl genel meclisi ve belediye meclis üyeleri
- O yerdeki mesleki kuruluşlar ve en fazla üyeye sahip basın kuruluşunun temsilcileri
- Özel banka müdürleri
- Kamu yararına çalışan dernek başkanları

YÜRÜTME VE YARGIDA ÖNEMLİ KURUMLAR VE GÖREVLERİ

Cumhurbaşkanı : Devletin başıdır. Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletinin birliğini temsil eder. Anayasa'nın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir. TBMM'yi gerektiğinde toplantıya çağırmak, kanunları yayımlamak, yayımlanmasını uygun görmediği kanunları tekrar görüşülmek üzere TBMM'ye geri göndermek, anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğünde halkoyuna sunmak, kanunların, kanun hükmündeki kararnamelerin, TBMM iç tüzüğünün anayasaya aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açmak, TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermek, Başbakanı atamak ve istifasını kabul etmek, Başbakanın teklifi üzerine Bakanları atamak ve görevlerine son vermek, gerekli gördüğü hallerde Bakanlar Kurulu'na başkanlık etmek, Milli Güvenlik Kurulu'na başkanlık etmek, başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu kararıyla sıkıyönetim ve olağanüstü hal ilan etmek yetkilerine sahiptir. Başkomutanlık, TBMM'nin manevi varlığından ayrılamaz ve Cumhurbaşkanı tarafından temsil olunur. Savaşta başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanlığı namına, Silahlı Kuvvetler'in komutanı olan Genelkurmay Başkanı yerine getirir.

Bakanlar Kurulu : Başbakan ve Bakanlardan oluşur. Başbakan, Cumhurbaşkanınca TBMM üyeleri arasından atanır. Bakanlar, TBMM üyeleri veya milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Başbakanca seçilir ve Cumhurbaşkanınca atanır.

Milli Güvenlik Kurulu : Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Başbakan Yardımcıları, Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Kuvvet Komutanları ve Jandarma Genel Komutanı'ndan oluşur. MGK, devletin milli güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulanmasıyla ilgili alınan tavsiye kararları ve gerekli koordinasyonun sağlanması konusundaki görüşlerini Bakanlar Kuruluna bildirir.

Anayasa Mahkemesi : 11 asıl 4 yedek üyeden oluşur. Kanunların, Kanun Hükmünde Kararnamelerin, TBMM İçtüzüğü'nün Anayasa'ya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler. Anayasa değişikliklerini ise sadece şekil bakımından inceler ve denetler. Anayasa Mahkemesi, ayrıca Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu üyeleri, yüksek yargı organlarının başkan ve üyelerini, başsavcılarını, cumhuriyet başsavcıvekilini, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan sıfatıyla yargılar.

Yargıtay : Adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka adli bir yargı mercine bırakmadığı karar ve hükümlerin temyiz incelemesini yapar. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.

Danıştay : İdari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercidir. İlk derece olarak Bakanlar Kurulu kararı, tüzük, yönetmelik, bazı genelgelerin iptali istemiyle açılan davalara ilk derece olarak bakar.

Askeri Yargıtay : Askeri mahkemelerce verilen karar ve hükümlerin son inceleme yeridir.

Uyuşmazlık Mahkemesi : Adli, idari, askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarında son kararı veren mahkemedir.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu : Adalet Bakanı'nın başkanlığında 7 asıl üyeden oluşur. Adli ve idari yargı hakim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma ve meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar, ayrıca Yargıtay ve Danıştay'a üye de seçer. Verdiği kararlar kesindir.

Sayıştay : Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleriyle mallarını TBMM adına denetler. Mahalli idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması da Sayıştay tarafından yapılır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı : Siyasi partiler hakkında kapatma davası açma yetkisi vardır. Ayrıca Yüce Divan'da iddia makamında yer alır.

Danıştay Başsavcısı : İdari işlemlere karşı açılan davalarda "düşünce" bildirir. Ayrıca, kesinleşmiş kararlarda açıkça yasa hükümlerine aykırılık varsa ilgili daireye "kanun yararına" bozma istemiyle başvuru hakkına sahiptir. Başsavcı, adına bu görevleri Danıştay savcıları yerine getirir.

Yükseköğretim Kurulu : Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim, öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek, bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmakla görevlidir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu : Radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemekle görevlidir. TBMM Genel Kurulu'nca seçilen 9 üyeden oluşur.

Yüksek Seçim Kurulu : Seçimlerin tarafsız ve bağımsız olarak yargı denetiminde yapılmasını sağlar. Yargıtay ve Danıştay'dan seçilen 7 asıl ve 4 yedek üyeden oluşur. Verdiği kararlar kesindir.

Devlet Denetleme Kurulu : Cumhurbaşkanının isteği üzerine; tüm kamu kuruluş ve kurumlarında, tüm kamu kuruluş ve kurumları tarafından en az sermayelerinin yarısından çoğuna katılmak suretiyle oluşturulan her türlü kuruluşta, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek teşekküllerinde, kamuya yararlı derneklerde, vakıflarda, her türlü inceleme, araştırma ve denetlemeler yapmakla görevlidir. Silahlı Kuvvetler ve yargı organları Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı dışındadır.

YARGIDA BAZI KAVRAMLAR

Temyiz : Adli ve idari yargı mahkemelerince verilen kararların, son inceleme merci olan Yargıtay veya Danıştay'a götürülmesidir.

Onama : Adli ve idari yargı mahkemelerince verilen kararların Yargıtay veya Danıştay'ca usul ve yasaya uygun bulunması.

Bozma : Adli ve idari yargı mahkemelerince verilen kararların, Yargıtay veya Danıştay tarafından usulden veya esastan yeniden incelenmesi istemidir.

Yürütmenin (yürürlüğün) durdurulması : Dava konusu işlem veya mevzuatın iptali istemiyle açılan davalarda, dava esastan sonuçlanıncaya kadar açıkça hukuka aykırılık varsa, telafisi güç durumların ortaya çıkmasını önlemek için verilen bir ara karardır. Dava esastan sonuçlandığında bu karar da ortadan kalkar.

İtiraz : Yürütmenin durdurulması veya ihtiyati tedbir kararlarına karşı bir üst mahkemeye yapılan başvuru.

Beraat : Bir kişinin hakkında açılan davada suçsuz bulunması.

Şüpheli : Hakkında soruşturma başlatılmış veya iddianame düzenlenmiş, ancak hakkındaki iddianame henüz ilgili mahkemece kabul edilmemiş olan kişi.

Sanık : İddianamenin kabul edilmesinden itibaren hakkında hüküm kurulup ve kesinleşinceye kadar geçen sürede kişinin hukuki durumu.

Hükümlü : Hakkında verilen ceza kesinleşmiş olan.

Tutuklama : Bir kişinin hakkındaki suçlamayla ilgili soruşturma veya yargılama aşamasında cezaevine konulması.

Tahliye : Tutuklu veya hükümlünün serbest bırakılması.

Görevsizlik kararı : Adli veya idari yargı tarafından yürütülen bir soruşturma veya açılan bir davada, ilgili mercinin soruşturma veya işleme bakmakla görevli olmadığına karar verip, görevli mahkemeye göndermesidir.

Yetkisizlik kararı : Adli veya idari yargı tarafından yürütülen bir soruşturma veya açılan davada, ilgili mercinin soruşturmaya veya işleme bakma yetkisinin bulunmamasıdır.

Haber Yazarken

HABER İÇİN TEMEL KURALLAR

- Haberler doğru olmalı, tarafsız bakış açısıyla yazılmalı ve hızlı iletilmelidir.
- Haber, okuyan, dinleyen ya da izleyende kuşkuya yer bırakmayacak şekilde oluşturulmalıdır.
- İki tarafı bulunan olay ya da gelişmede, tarafların görüşlerine yer verilmeli; tek yanlı bakış açısından kaçınılmalıdır.
- Haber, herkesin anlayabileceği yalın ve basit bir dille aktarılmalı, tekrara başvurulmamalıdır.
- Haberde kullanılan tanımların, kısaltmaların, sözcüklerin doğru yazılmasına ve yerinde kullanılmasına dikkat edilmelidir.
- Haber, yazımı tamamlandıktan sonra, sanki doğrudan yayına veriliyormuşçasına özenle bir kez daha okunmalıdır.
- Haberde Türkçe sözcüklerin kullanılmasına özen gösterilmelidir. (Bakınız TDK'nın Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu.)
- Haberin başlığı ile giriş bölümü arasında uyum olmasına özen gösterilmelidir.
- Haberdeki cümlelerin anlam bütünlüğüne dikkat edilmeli, farklı konular ya da olaylar, "belirtilerek, kaydederek, bildirirken, kaydederken" gibi bağlaçlarla aynı cümlede anlatılmaya çalışılmamalıdır.

Örneklerle Haber Yazımı

SICAK GELİŞMELERDE İLK FLAŞ

Afet, uçak kazası, çok ölümlü trafik kazaları, tanınmış bir kişinin ölümü, terör saldırıları, ülke gündemini ilgilendiren önemli konular, öncelikle abonelere flaş ve/veya AA haber sisteminde 1. kategoride kısaca duyurulur.

Böyle bir durumda verilecek ilk flaş haber, tek satır, bir ya da iki kısa cümleyi geçmeyecek büyüklükte olmalı ve eldeki bilgi ışığında olayın özünü kısaca yansıtmalıdır.

Örnek

Trabzon'un Maçka ilçesi yakınlarında bir uçak düştü.
- tarih -
(AA)

Isparta yakınlarında bir yolcu uçağı düştü.
-tarih-
(AA)

Bu kısa flaş haberin ardından, gelen bilgi ışığında kısa kısa ve ardı ardına haberler sürdürülebilir.

Bazen her yeni bilgi flaş haberi özelliği taşıyabilir, bir olaydan yalnızca bir kez flaş verilir diye bir sınırlama getirilemez. Peş peşe birkaç flaş haber verilebilecek olaylar ya da konular gelişebilir.

Bu uçak kazası olayında, ilk flaş haberin ardından gelen bilgiyle aşağıdaki ilk haber hazırlanabilir.

Örnek

-TRABZON'DA YOLCU UÇAĞI DÜŞTÜ

TRABZON (A.A) - tarih - Trabzon'un Maçka ilçesine bağlı Esiroğlu beldesi yakınlarında bir yolcu uçağı düştü. Uçakta İspanyol Barış Gücü askerlerinin bulunduğu bildirildi.

Ukrayna'ya ait olduğu belirtilen uçağın, İspanya'nın Zaragoza kentine gitmek üzere Kırgızistan'ın Bişkek kentinden havalandığı öğrenildi.

(PA-RAF-LAR)

Kısa haberlerden sonra gelecek bilgiler de yine hızla haberleştirilerek, kısa sürede merkeze geçilmelidir. Bu tür flaş ve haberler merkezde 1. kategori ile acil olarak yayına verilir.

Yeni bilgiler ışığında aynı haberi devam ettiriyoruz.

Örnek

-TRABZON'DA YOLCU UÇAĞI DÜŞTÜ
-UÇAK İKİ PARÇAYA AYRILDI, BÖLGEDEKİ
YOĞUN SİS ARAMA ÇALIŞMALARINI ETKİLİYOR

(FOTOĞRAFLI)

MAÇKA (A.A) - tarih - Trabzon'un Maçka ilçesi yakınlarında düşen yolcu uçağı iki ana parçaya ayrıldı. Bölgedeki yoğun sis arama kurtarma çalışmalarını etkiliyor.

Kırgızistan'ın Bişkek kentinden havalanarak, İspanya'nın Zaragoza kentine giderken, Esiroğlu beldesine bağlı Konaklar köyü mevkisinde düşen, İspanyol Barış Gücü askerlerini taşıyan Ukrayna'ya ait yolcu uçağı iki parçaya ayrıldı. Yerleşim alanı dışına düşen uçağın parçaları yaklaşık 1 kilometrelik alana yayıldı.

Bölgede, itfaiye ekipleri söndürme çalışmalarını yürütüyorlar. Jandarma ekipleri de olayla ilgili incelemelerde bulunuyor.

Yoğun sisin etkili olduğu bölgede görüş mesafesinin 10 metrenin altında olduğu gözleniyor.

(PA-RAF-LAR)

Uçak kazasına yönelik resmi açıklamalar ve uzmanların değerlendirmeleri ile haberlerin devamını getirmek gerekir.

-TRABZON'DA YOLCU UÇAĞI DÜŞTÜ
-VALİ YILDIRIM: "İLK BELİRLEMELERE GÖRE KAZADAN KURTULAN YOK"
-DÜŞÜŞ NEDENİNİN BELİRLENMESİ İÇİN UÇAĞIN KARAKUTULARI ARANIYOR

TRABZON (A.A) - tarih - Trabzon Valisi Aslan Yıldırım, ilk belirlemelere göre Ukrayna uçağından kurtulan olmadığını bildirdi.

Vali Yıldırım, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Kırgızistan'ın Bişkek kentinden havalanarak İspanya'nın Zaragoza kentine giden, İspanyol Barış Gücü askerlerini taşıyan Ukrayna'ya ait uçağın saat 04.15'te Trabzon Havaalanı radarı tarafından tespit edildiğini belirtti.

Uçağın pilotunun yakıt ikmali yapacağı konusunda Trabzon Havaalanı yetkililerine bilgi verdiğini anlatan Vali Yıldırım, "uçak yakıt ikmali için kule ile irtibata geçti. İniş için iki kere alçaldı, ancak inemedi. Daha sonra uçakla irtibat kesildi'' dedi.

Uçakla irtibat kesilmesi üzerine gerekli çalışmaların başlatıldığını belirten Yıldırım, Esiroğlu beldesinden, uçağın düştüğünün görüldüğü ihbarında bulunulduğunu söyledi. Yıldırım, bunun üzerine çalışmaların bu bölgede yoğunlaştırıldığını ve uçağın düştüğünün belirlendiğini anlattı.

Yıldırım, uçağın düşüş nedeninin tespiti için karakutunun bulunması gerektiğine işaret ederek, karakutu konusunda çalışmalar yapmak üzere Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünden eleman gönderildiğini bildirdi. Yıldırım, uçağın düşüş nedeniyle ilgili en sağlıklı bilginin, karakutunun deşifresinden sonra verilebileceğini söyledi.

Vali Yıldırım, uçak, İspanyol Barış Gücü askerlerini taşıdığı için ilgili devletin askeri makamlarının Türk askeri makamlarıyla irtibata geçerek Trabzon'a gelebileceklerini de kaydetti.

Öte yandan, uçak ile kule arasındaki telsiz görüşmelerinin incelenmek üzere muhafaza altına alındığı bildirildi.

(PA-RAF-LAR)

Bu haberleri her gelişme ve açıklama ışığında sürdürmek mümkündür.

Örneklerden görüldüğü gibi, aniden gelişen olay, kaza gibi konularda habercilik yapmak için uyanık ve her an hazır olmak gerekiyor.

Olay yerine ulaşma çabası, haber, fotoğraf ve görüntüyü iletme çabası çok hızlı ve seri bir biçimde gerçekleştirilmelidir.

Maçka'daki askeri uçağın düşmesi (2003) ve Isparta'daki yolcu uçağının düşmesi (2007) çok önemli örnek olaylardır. Bu iki uçak kazasına yönelik sürecin izlenmesi, AA muhabirleri açısından gazetecilikte tam puan verilebilecek başarı örneklerdir.

Bir flaş yayına verildikten sonra suskunluğa girilmemelidir ve belirli süreler içinde haber genişletilmelidir.

Belirli kısa sürelerde haberlerin verilmesi, Ajansın bu konuyla ilgili çalışmalarının sürekli izlenmesi anlamına gelmektedir. Abonelerin, flaştan sonra gelecek kısa ve daha sonra ayrıntılı haberleri bekledikleri asla unutulmamalıdır.

BAŞLIK

Başlık, "kısa" ve "dikkat çekici" olmalı ve haberin özelliğine göre birden çok başlık kullanılacaksa bunların tek cümleden oluşmasına dikkat edilmeli, ancak çok uzun başlıklardan kaçınılmalıdır.

Başlıklarımızı düzene koyarken, üste mümkün olduğunca kısa bir "üst başlık'' atılmalıdır. Bu üst başlık, haberi ilk okuyana bir fikir vermelidir.

"Üst başlık ne kadar kısa olmalıdır" sorusuna teknik bir cevap verilebilir. Haberlere ekrandan bakmak istediğinizde önce bir haber listesi görürüz. Aboneler de bilgisayarlar ekranında önce bu listeyi görür ve oradan haber seçerler. Üst başlığın kısalığının ölçüsü bu listeye tam olarak sığmasıyla orantılıdır. Şu anki ölçülere göre boşluklar dahil üst başlığın büyüklüğü en

çok 35-40 karakter olabilir. Bu kısa üst başlığı üretmekte zorlanıyorsanız ve haberiniz gecikecekse bekletmeksizin iletebilirsiniz. Üst başlıktan sonra kullanılacak başlık, haberin giriş bölümünden kopyalanarak atılmamalıdır. Üst başlıktan sonraki başlıkların da kısa ve öz olmasına dikkat edilmelidir.

Başlığın aynı zamanda haberin vitrini olduğu, bir başka deyişle ''haberin albenisini başlıkların oluşturduğu'' da unutulmamalıdır. Başlıklar ne kadar ilgi çekici olursa haberin kullanılma şansı artar. Ancak bunu yaparken sansasyondan, abartılı ifadelerden ve yorumdan kaçınmak gerekir.

Başlıkta yorumdan kaçınılmalı, ara başlıkların da birer başlık olduğu unutulmamalıdır..

Haber başlığında;

-BAŞBAKAN ERDOĞAN, MUĞLA'DA

diye yazıldığında, Muğla'dan önce virgül olmamalı.

Ayrıca BAŞBAKAN MUĞLA'DA diye başlık attıktan sonra, ikinci başlıkta adı yeniden yazılmadan, haberin girişinde yer alacak sözüne ya da konuya yer verilmeli.

- Başlıkta çok gerekmedikçe noktalama işareti kullanılmamalı.
- Başlıkta özel ad dışında da bazı sözcükler tek tırnakla ayrılabiliyor; yapılmamalı.

Örnek

-İSTANBUL'DA İZİNSİZ GÖSTERİ
-6 KİŞİ YARALANDI
-30 ÖĞRENCİ GÖZALTINA ALINDI

İSTANBUL (A.A) - tarih -

Örnek

-MADALYASINI SAKATLADIĞI RAKİBİNE VERDİ
-BEYŞEHİRLİ LİSE ÖĞRENCİSİ GÜREŞÇİ, SAKATLADIĞI RAKİBİNİN SAF DIŞI KALMASINA ÜZÜLEREK, KAZANDIĞI MADALYAYI KENDİSİNE ARMAĞAN ETTİ

BEYŞEHİR (A.A) - tarih –

Örnek

-DONMUŞ GÖLDE KAYAK
-YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ KAYAK TAKIMI, AŞIRI SOĞUK YÜZÜNDEN DONAN ERÇEK GÖLÜ'NDE ANTRENMAN YAPIYOR

VAN (A.A) - tarih -

Başlıktan hemen sonra haberin fotoğraf, görüntü veya grafiği varsa bu belirtilmelidir

Örnek

-İSTANBUL'DA İZİNSİZ GÖSTERİ
-6 KİŞİ YARALANDI
-30 ÖĞRENCİ GÖZALTINA ALINDI

(FOTOĞRAFLI-GÖRÜNTÜLÜ)

İSTANBUL (A.A) - tarih -

İLK PARAGRAF

Haberin ilk paragrafı, yani "giriş" bölümü, bir özet şeklinde yazılmalıdır. Girişte gereksiz tanım, sözcük ve cümlelere yer vermemeye ve tekrarlardan kaçınmaya özen gösterilmelidir. Yalın bir dille herkesin anlayabileceği şekilde kaleme alınmalıdır.

Örnek

"İstanbul'daki izinsiz gösteride 6 kişi yaralandı, polise direnen 30 kişi gözaltına alındı."

Örnek

BEYŞEHİR (A.A) - tarih - Konya'da lise öğrencisi güreşçi, il birinciliğinde kazandığı üçüncülük madalyasını, sakatlayarak karşılaşmada saf dışı bıraktığı rakibine armağan etti.

Örnek

VAN (A.A) - tarih - Üniversiteler Arası Kayak Şampiyonası'na hazırlanan Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ) kayak takımı, aşırı soğuk yüzünden tamamen donan Erçek Gölü'nde antrenman yapıyor.

HABER METNİ

Birinci örneği dikkate alarak haber metnini birlikte hazırlayalım. Burada "gösteri yapılması", "polise direnme" ve "gözaltına alınma" olmak üzere birbirini izleyen üç gelişme anlatılmaktadır. Bu haberin yazımı sürdürüldüğünde;

"Beyazıt Meydanı'nda öğle saatlerinde toplanan öğrenci grubu, yükseköğretim harçlarına yapılan zammı protesto etti. Bir süre slogan atan gruptakiler, daha sonra Aksaray yönüne yürümek istedi.

Polisin engellemesi üzerine, protestocularla güvenlik güçleri arasında tartışma çıktı. Daha sonra gruptaki bazı kişilerin, taş ve sopalarla polise saldırdıkları görüldü. Güvenlik güçleri de cop ve göz yaşartıcı gaz kullandı.

Yaklaşık bir saat süren gösteri sırasında, protestocular ve polislerden yaralananlar oldu. Devlet Hastanesine kaldırılan altı yaralının sağlık durumunun iyi olduğu bildirildi.

Güvenlik güçleri, otuz kişiyi "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na aykırı davranmak ve polise direnmek"ten gözaltına aldı.
(PA-RAF-LAR)

Haber metni en önemliden önemsize doğru sıralanırken (ters piramit kuralı), bazı olaylarda kronolojik akış (zamana göre gelişim) yeğlenebilir.
Ayrıca bir yaşam öyküsü veya kültür, sanat, magazin haberlerinde öyküsel dil, geniş zamanlı anlatım da kullanılabilir.
Haber metninin üslubunu belirleyecek olan içeriktir, denilebilir.
Haber metni yazılırken girişten sonra gelişmeler ve ayrıntılar, ardından da bir sonuçla konuyu bağlamak gerekir.

İLK HABER YAZILDIKTAN SONRA GELİŞMELERİN İZLENMESİ

Gazeteci, haberleştirdiği olay ya da gelişmenin aşamalarını ve sonuçlarını da izlemelidir. Haber, aynı zamanda yeni gelişmeler zincirinin bir halkasıdır.

İSTANBUL'DA İZİNSİZ GÖSTERİ başlıklı örnek haberin devamının izlenmesinde şu noktalar dikkate alınabilir:

- "Gözaltına alınan otuz öğrenci" ile ilgili haberin devamında; polis merkezi, Cumhuriyet Savcılığı ve yargılama aşamaları,
- ”Hastaneye kaldırılan altı kişi"nin sağlık durumuyla ilgili gelişmeler,
- Bu gelişmelerin yanı sıra protestoya gerekçe gösterilen "yükseköğretim harçlarının artırılması" da bir başka haber konusudur. Harç miktarındaki artış konusunda yetkili kurum ve kişilerden alınacak bilgiyle farklı haberlere ulaşılabilir,
- Gösteriye katılanların kimliği, gösteriyi kimin düzenlediği, öğrencilerin konuya yaklaşımı, ayrı bir haber konusu olabilir,
- Öğrenci olayları gibi geçmişte yaşanan bazı gelişmeler de haberin farklı bir boyutunu ortaya çıkarabilir.

TRAFİK KAZASI

Trafik kazası haberlerinde kazaya karışan araçların plakaları, sürücüleri, kazanın şekli, ölen ya da yaralananların sayıları ve adları doğru aktarılmalıdır.
Büyük bir kaza veya önemli bir kişinin karıştığı kaza söz konusuysa tüm unsurlar tamamlanmadan, ilk haber zaman geçirilmeksizin merkeze geçilmelidir.
Trafik kazası haberinin ilginç bir öyküsü varsa bunun da işlenmesi sağlanmalıdır.

Örnek

-TRAFİK KAZASI: 2 ÖLÜ, 5 YARALI

DİYARBAKIR (A.A) - tarih – Diyarbakır’daki trafik kazasında iki kişi öldü, beş kişi yaralandı.

Edinilen bilgiye göre, Diyarbakır-Şanlıurfa kara yolunun 40. kilometresinde, Haluk Dalkılıç'ın kullandığı 91 YY 555 plakalı otomobil takla attı.

Kazada, sürücü Haluk Dalkılıç (43) ile Süfeyla Dalkılıç (34) olay yerinde öldü; yaralanan Süleyman, Ahmet, Fatma, Emine ile Yasin Ertuğrul, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde tedavi altına alındı.

(PA-RAF-LAR)

Trafik kazası haberlerinde de sürekli aynı kalıbı kullanmamak gerekiyor. "...'daki trafik kazasında bir kişi öldü, bir kişi yaralandı." kalıbı yerine, haberin girişine kazanın nasıl olduğunu anlatmanın daha doğru olacağı görülüyor. Yine bu gibi haberlerde, metin içinde sayı tek haneliyse yazıyla gösterilmesi daha uygun. Söz gelimi "Ankara'da otobüsle kamyonun çarpışması sonucu bir kişi öldü, bir kişi yaralandı" gibi. Ancak, haberi tek kalıp biçiminde de yazmamalı. Değişik anlatım biçemleri denenmeli. Bu haberin başlığını sayı ile yazmakta sakınca bulunmuyor.

Trafik kazalarında sıkça yapılan yanlışlar ise şöyle göze çarpıyor:

"Adana'daki trafik kazasında iki kişi öldü, beş kişi de yaralandı." ifadesinde, "dahi" anlamına gelen "de" eki kullanılmamalı.

Trafik kazası haberlerinde, kesinlik kazanmadıkça, kazanın oluş şekli konusunda "aniden", "hatalı sollama", "aşırı hız ve dikkatsizlik", "sürücünün alkollü ya da uyuyor olması" gibi nitelemelerden kaçınılmalıdır. Kaza nedenlerini; kazaya karışan kişi, bir yaralı ya da yetkilinin ifade etmesi durumunda; "belirtildi, bildirildi, öğrenildi" sözcükleri kullanılarak aktarılmalıdır.

Özellikle "İki kişi ölürken, yaralanan üç kişi (...) Devlet Hastanesinde tedavi altına alındı" ya da '’İki kişi ölürken, sürücü gözaltına alındı" gibi cümle kalıplarından kaçınılmalıdır. Bunun yerine, "İki kişi öldü; yaralanan üç kişi (...) Devlet Hastanesinde tedavi altına alındı" ve "İki kişi öldü. Sürücü gözaltına alındı" diye yazılmalıdır.

Yine sıkça rastlanılan "... yaralılar, ... Hastanesine kaldırılarak tedavi altına alındı" ya da "... Hastanesine kaldırılan yaralılar, tedavi altına alındı" gibi kalıpları da haberden uzak tutmak gerekir. Bunun yerine, "yaralılar, ... Hastanesine kaldırıldı" ya da "... Hastanesinde tedavi altına alındı" ifadeleri yeterlidir. Trafik kazasının yeri bildirilirken, "... kara yolu üzerinde" yerine "... "kara yolunda" yazmak gerekir.

Yine trafik kazalarında sıkça rastlanılan yanlışların başında "...plakalı araç, yaya olarak karşıdan karşıya geçmeye çalışan .....'ya çarparak ölümüne neden oldu." kalıbı gelmektedir. Bunun yerine, anlatımımız şöyle olmalıdır: "... plakalı araç, yolun karşısına geçmeye çalışan ...'ya çarparak ölümüne neden oldu."

Trafik kazaları haberlerinde araç sürücüleri belirtilirken, "yönetimindeki" ile aynı anlama gelen "idaresindeki" sözcüklerini tek cümle içinde kullanmak yerine; "...'nin kullandığı", "...'nin yönetimindeki" ya da "sürücülüğünü ...'nin yaptığı" ibareleri, sizi haberde aynı sözcüklere sıkça başvurmaktan kurtaracaktır.

Trafik kazası haberi ile tren kazası ya da kırsal kesimde "tarlada traktör devrilmesi" gibi kazalar, birbirine karıştırılmamalıdır. Tren kazası, bir trenin raydan çıkması veya başka trenle çarpışması sonucu olan kazalardır.

Bir trenin hemzemin geçitte bir araca çarpması ise "Hemzemin Geçitte Kaza" başlığıyla verilmelidir.

Ayrıca, trafik kazasına karışan taşıtlar "araba" değil, "araç" olarak ifade edilmelidir.

POLİS-ADLİYE

Örnek

-BURSA'DA EROİN OPERASYONU
-BİR KAMYONDA 8 KİLOGRAM EROİN ELE GEÇİRİLDİ
-4 KİŞİ TUTUKLANDI

BURSA (A.A) - tarih - Van'dan İzmir'e ev eşyası taşıyan kamyonda 8 kilo 280 gram eroin ele geçirildi. Olayla ilgili dört kişi tutuklandı.

Bursa Emniyet Müdürlüğünden yapılan açıklamaya göre, bir ihbarı değerlendiren Narkotik Şubesi ekipleri, Van Emniyet Müdürlüğü ekiplerinin de katkılarıyla Keskin Kurt yönetimindeki 65 EE 034 plakalı kamyonu, Ankara-Bursa kara yolundaki bir akaryakıt istasyonunda durdurdu. Araçtaki aramada, ev eşyası arasına gizlenmiş 8 kilo 280 gram eroin ele geçirildi.

Sürücü Keskin Kurt'un ifadesi doğrultusunda Adnan Kurt, Murat Kurt ve Cengiz Üçüş gözaltına alındı.

Bu kişiler, mahkemece ''uyuşturucu madde satmak'' suçlamasıyla tutuklandı.
(PA-RAF-LAR)

Örnek

- ADANA'DA CİNAYET

(FOTOĞRAFLI)

ADANA (A.A) - tarih - Adana'da bir kadın, kocasının kardeşi tarafından tabancayla vurularak öldürüldü.

AA muhabirinin, Emniyet Müdürlüğü yetkililerinden aldığı bilgiye göre, Yurt Mahallesi Karafat Caddesi'nde, Celal M. (49), daha önce genelevde çalışan ve ağabeyi Mehmet M. ile evlenen Emel M'yi pazara gitmek için evinden çıktığı sırada tabancayla vurarak öldürdü.

Celal M, emniyetteki ilk ifadesinde, borçlarını ödemek için para istediği Emel M'nin kendisini ayağından vurdurttuğunu iddia etti. Celal M, aralarında doğan husumet sonucu cinayeti işlediğini söyledi.

Yetkililer, Celal M'nin gözaltına alındığı olayla ilgili soruşturmanın sürdürüldüğünü bildirdiler.
(PA-RAF-LAR)

Örnek

- ANNENİN CİNAYET DAVASI
- İKİ ÇOCUĞUNU ÖLDÜRDÜĞÜ İDDİASIYLA HAKKINDA İKİ KEZ MÜEBBET HAPİS İSTEMİYLE DAVA AÇILAN SAİME UĞUR'UN YARGILANMASINA BAŞLANDI

İSTANBUL (A.A) - tarih - Kartal'da, iki yaşındaki kızı ve dört yaşındaki oğlunu boğarak öldürdüğü iddiasıyla hakkında iki kez müebbet hapis istemiyle dava açılan Saime Uğur'un yargılanmasına başlandı.

Kartal 1. Ağır Ceza Mahkemesindeki duruşmaya, tutuklu sanık Saime Uğur ile eşi Selahattin Uğur katıldı.

Duruşmada sanık Saime Uğur, Mahkeme Başkanı Nevzat Aygün'ün, "Çocuklarını sen mi öldürdün?" sorusunu yanıtsız bıraktı. Başkan Aygün'ün soruyu tekrarlamasına üzerine sanık Uğur, "Cinnet getirdim herhalde. Tam hatırlayamıyorum" demekle yetindi.

Sanık Uğur'un tavrına tepki gösteren Mahkeme Başkanı Aygün'ün, "Şu anda iyi görünüyorsun. İfade verebilirsin" sözlerine karşılık Saime Uğur suskunluğunu sürdürdü.

Tanık olarak dinlenen Selahattin Uğur ise eşinin ruh sağlığıyla ilgili herhangi bir problemi olmadığını kaydederek, "Eşim, çocuklarına tokat dahi atmayan bir anneydi. Hangi anne evlatlarına kıyabilir? Ben eşimin cinnet getirdiğine inanıyorum" diye konuştu.

Mahkeme heyeti, akli dengesinin yerinde olup olmadığının belirlenmesi için sanığın Adli Tıp Kurumuna sevkine karar vererek, duruşmayı erteledi.

Kartal Cumhuriyet Savcısı Ali Kemal Doğan'ın hazırladığı iddianamede, öz çocuklarını boğarak öldürdüğü ileri sürülen Saime Uğur'un iki kez müebbet hapisle cezalandırılması isteniyor.

(PA-RAF-LAR)

Polis-Adliye haberleri, hukuk bilgisi olmayan bir kişinin de rahatça anlayabileceği şekilde yazılmalıdır.

"Bursa'da Eroin Operasyonu" başlıklı haber, Emniyet Müdürlüğünün bir açıklaması ve olayın failleri tutuklandıktan sonra yapılmıştır. Bu nedenle haberde kişilerin adları açık olarak yer almıştır.

Bu haberlerde izlenecek yöntem genelde şöyle olmalıdır:

Suç işlediği belirtilen bir kişi, hakkında savcılıkça iddianame hazırlanıncaya kadar "zanlı"dır, ''şüpheli''dir. Ancak iddianame tamamlanıp mahkemeye sunulduktan sonra bu kişiden "sanık" olarak söz edilebilir. Bu aşamaya kadar adlar, resmi bir açıklama yapılmadıkça açık olarak verilmemelidir.

Güvenlik güçleri, olaya karıştığından şüphelenilen kişileri "gözaltına" alır. Savcı, "tutuklama" istemiyle mahkemeye sevk eder. "Tutuklama kararı" mahkeme tarafından alınır.

Suçlu olduğu belirtilen bir kişi, tutuklanana kadar yalnızca soyadı, adı ya da her ikisi kapalı olarak ve baş harfleriyle verilmeli; haberde yakınları ve ailesinin de adı geçmişse olayla ilgisi bulunmasa bile söz konusu kişinin soyadının açık yazılmamasına dikkat edilmelidir.

Bu gibi durumlarda yapılacak noktalama işaretlerinde de araya virgül konulacaksa: (... S.D., A.E., D.B. gözaltına alındı.) gibi değil, (... S.D, A.E, D.B. gözaltına alındı) yöntemi izlenmelidir.

18 yaşından küçüklerin adları yalnızca gözaltına almada değil tutuklama dahil, kesinlikle saklı kalmalı ve kapalı olarak verilmelidir. M.A. gibi. “Gözlem altına alındı” değil "gözaltına alındı’’ cümlesi tercih edilmeli. “Alıcı kılığı, müşteri kılığı”. “Alıcı kılığına giren polis” ya da “Müşteri kılığına giren jandarma” gibi tanımlamalar; belirli bir “alıcı kılığı!” ya da “müşteri kılığı!” söz konusu olamayacağından yanlıştır. Bunun yerine; “Alıcı gibi davranan ...” diye yazmak yeterlidir.

“Haklarında düzenlenen evraklarla”. “Sanıklar, haklarında düzenlenen evraklarla adliyeye gönderildiler.” yerine; “Sanıklar, adliyeye gönderildiler” yeterli olacaktır. Üstelik “evrak” çoğul bir sözcük olduğundan, “lar” eki de fazladır. "Evrak" sözü yerine "belge" sözü kullanılırsa çoğul eki kullanılsa da (belgeler) yanlışlık yapılmamış olur.

Sanık yakalanır ya da ele geçirilir. Bıçak, bomba, çalınan eşya, eroin “yakalandı” değil, “ele geçirildi” diye yazılmalıdır.

Özellikle terör örgütlerine yönelik operasyonlarla ilgili haberlerde, üst başlıkta "Terör Örgütü Operasyonu" değil, "Terör Örgütüne Yönelik Operasyon" kullanılmalıdır. Bu haberlerde "Hizbullah terör örgütü ya da PKK terör örgütü" ibareleri, "terör örgütü" başa gelecek şekilde, "terör örgütü Hizbullah, terör örgütü PKK" olarak yazılmalıdır.

"Yasa dışı terör örgütü" gibi bir ibarenin ne kadar yanlış olduğu da açıkça görülmektedir.

Terör haberlerinin yanı sıra fotoğraf ve görüntülerde de örgütün propagandası olabilecek her tür malzemeden kaçınmak gerekir. Unutmayınız ki terör örgütlerinin amacı halka yönelik korku yaratma ve sindirme çabasıdır. Bunlara hiçbir şekilde alet olunmamalıdır. Bir terör olayında salt olayı yansıtmak yeterlidir. Abartıya başvurmadan olayı duyurmak terör örgütlerinin propaganda amacını önler. Herhangi bir yargı ifade etmemek gerekir. Terör örgütlerinin istediği sonuçları doğuracak tutumlardan kaçınmalıdır. Bir terör olayı ile ilgili fotoğraf ve görüntüler insan ve toplum psikolojisini tahrip edecek, devleti aciz durumda gösterecek içerikte olmamalıdır.

Asayiş haberlerinde; "bir dizi önlem", "bir dizi operasyon" yerine, "önlemler alındı", "operasyonlar düzenlendi" ifadeleri kullanılabilir.

Mahkeme haberlerinde, "... Mahkemesinde görülen duruşmaya" ifadesi yerine, "... Mahkemesindeki duruşmaya" demek yeterli olacaktır. Çünkü, mahkemede "görülen" "dava"dır ve "duruşma", davanın bir aşamasıdır.

Yine bu tür haberlerde sıkça görülen bir başka yanlış, "tutuklu sanıklardan üçü duruşmada hazır bulunduruldu, gıyabi tutuklu sanık ise duruşmaya gelmedi" ifadesidir. Bunun yerine, "tutuklu sanıklardan üçü duruşmada hazır bulunduruldu, gıyabi tutuklu sanığın ise henüz yakalanamadığı bildirildi" denilmelidir.

Bu gibi haberlerde; "...altı yıl hapis cezasıyla cezalandırıldı" yerine, “... altı yıl hapisle cezalandırıldı” ya da “...altı yıl hapis cezası verildi” yeterlidir.

Ayrıca, “duruşma ileri bir tarihe ertelendi” gibi yanlış kullanıma da sıkça rastlanmaktadır. Bunun yerine, "duruşma ertelendi." ya da “duruşma başka bir tarihe bırakıldı” denilebilir. Dikkat edilmesi gereken bir başka konu da ertelemenin “dava” değil “duruşma” için söz konusu olduğudur.

Karar duruşmalarına ilişkin haberlerde, birden fazla sanığa verilen cezaların toplanarak yazılmasından kaçınılmalıdır. Bu haberlerde, her sanık için verilen ceza ayrı ayrı belirtilmelidir. Ancak, aynı sürede cezaya çarptırılanlar birleştirilerek verilebilir: "Sekiz sanık da bir yıl altışar ay ceza aldı." Ancak bir sanığa farklı suçlardan birden fazla ceza verilmişse bu cezalar, suçları ve ceza süreleri belirtildikten sonra toplanabilir.

Mahkeme kararı sonrasında yazılan haberlerde önemli bir noktaya değinmek gerekiyor.

Mahmeke kararları kesin sonuç değildir, bu karar aşamasının bir temyiz, itiraz süreci vardır. Mahkeme kararı açıklandıktan sonra varsa tarafların temyiz talepleri ve itiraz gerekçeleri mümkünse aynı habere eklenmelidir.

AFET VE YANGIN

Deprem, sel, çığ, heyelan gibi afetler, yol açtığı tahribat ve toplumu ilgilendirmesi bakımından "flaş" olarak verilmesi gereken haberlerin başında gelir.

Flaş haberlerin verilişine ilişkin olarak yukarıda açıklanan süreci, deprem haberleri için bir kez daha hatırlatmakta yarar var. Şiddetli bir bir deprem haberi bekletilmeksizin iletilmelidir.

Örnek

Bingöl'de deprem meydana geldi. Deprem, çok sayıda ilde de hissedildi
Tarih
(A.A).

Bu haber, muhabir tarafından en hızlı şekilde merkeze geçilmelidir.

Her bölgede, bu tür afetlere karşı haber akışını sağlamaya yönelik "acil eylem planı" hazırlanmalıdır. Bu planlar her yıl gözden geçirilmelidir.

Bölgedeki muhabirin de böyle bir olayda afetzede olabileceği göz önünde bulundurularak, haber akışının aksamaması için bu planlama büyük önem taşımaktadır.

Flaş verildikten sonra çevre bölgelerden destek gelinceye kadar ilk bilginin zaman geçirilmeden merkeze ulaştırılması için haberleşme, ulaşım sıkıntıları ve paniğin ortaya çıkaracağı olumsuzlukların en aza indirilebilmesi açısından her muhabirin böyle bir anda nerede görev yapacağını önceden bilmesinde yarar vardır.

Flaş verildikten sonra hem merkezdeki hem de yöredeki muhabirler, yukarıda belirtildiği üzere, "Acil Eylem Planı"na göre hareket ederler.

Flaşın ardından bölgedeki ve merkezdeki görevliler, gelişmeleri yansıtan bir haberin en kısa sürede yayına konulmasını sağlamalıdırlar.

Sağlıklı bilgi akışı sağlanıncaya kadar, gecikmeye meydan verilmeden ihtiyatlı davranılması ve haberlerde "ulaşan ilk bilgiye göre", "ilk belirlemelere göre" ifadelerine mutlaka yer verilmesi gerekir.

Yukarıda flaşı verilen afet haberleri, aşağıdaki gibi devam ettirilmelidir.

Örnek

-BİNGÖL'DE DEPREM

BİNGÖL (A.A) - tarih – Bingöl'de 6.4 büyüklüğünde deprem meydana geldi.

AA muhabirinin, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesinden aldığı bilgiye göre, saat 03.27'de merkez üssü Bingöl olan 6.4 büyüklüğünde deprem kaydedildi. Deprem, bölge illerinin yanı sıra Doğu Karadeniz yöresindeki bazı illerde de hissedildi.

Depremde, can kaybı ya da yaralanma olup olmadığı ve maddi hasar tespitiyle ilgili çalışmalar devam ediyor. Bingöl'de, aralarında Çeltiksuyu Yatılı Bölge İlköğretim Okulunun da bulunduğu bazı binaların yıkıldığı gelen ilk bilgiler arasında bulunuyor.

(PA-RAF-LAR)

Örnek

-BİNGÖL'DE DEPREM
-VALİ COŞ: "ÇELTİKSUYU YATILI BÖLGE
İLKÖĞRETİM OKULUNUN DA ARALARINDA
BULUNDUĞU ÇOK SAYIDA BİNA ÇÖKTÜ"

BİNGÖL (A.A) - tarih - Bingöl Valisi Hüseyin Avni Coş, depremde çok sayıda binanın çöktüğünü, bunlar arasında Çeltiksuyu Yatılı Bölge İlköğretim Okulunun da bulunduğunu söyledi. Coş, enkaz altında kalan öğrencileri kurtarmak için ekiplerin bölgeye hareket ettiğini bildirdi.

Coş, AA muhabirine yaptığı açıklamada, saat 03.27'de meydana gelen depremin ardından büyük panik yaşandığını, kent merkezine elektrik verilemediğini ve telefon şebekesinde de sorun bulunduğunu belirtti.

Devlet Hastanesi binalarının bir kısmında da hasar olduğunu anlatan Coş, hastaların binası sağlam olan başka servislere nakledildiğini söyledi.

Vali Coş, kent merkezine 12 kilometre uzaklıktaki Çeltiksuyu Yatılı İlköğretim Bölge Okulunun çöktüğünü, enkaz altında kalan öğrencileri kurtarmak için ekiplerin yola çıktığını bildirdi.

Coş, depremde ölen ve yaralananların sayısının henüz tam olarak netlik kazanmadığını kaydetti.

Bingöl'ün Sancak beldesi Belediye Başkanı Fahrettin Çapan da Çimenli Mahallesi'nde 5-6 vatandaşın öldüğü bilgisinin kendilerine ulaştığını, Yeşiloba ve Karapınar mahallelerinde ise birçok evin yıkıldığını duyurdu.

(PA-RAF-LAR)

Deprem haberlerinde, karıştırılan unsurların başında "büyüklük" ve "şiddet" gelmektedir. Bu konuda Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsünün verilerine göre deprem büyüklüklerinin gruplandırılması şöyledir:

2-3.6	çok hafif şiddetli
3.7-4.3	hafif şiddetli
4.4-5.0	orta şiddetli
5.1-5.6	şiddetlice
5.7-6.3	şiddetli (hasara yol açan)
6.4-8	çok şiddetli

Haberlerde bu gruplandırma her zaman göz önünde bulundurulmalı; gelişigüzel "orta şiddetli, şiddetlice deprem" ifadeleri kullanılmamalıdır.

Söz gelimi, "4.8 büyüklüğündeki" bir deprem haberinde, "... 4.8 büyüklüğünde, orta şiddette deprem meydana geldi" denilmelidir.

Örnek

-DARENDE'DE ŞİDDETLİ YAĞIŞ
-SAĞANAK YAĞIŞ NEDENİYLE BİR BELDE VE ÜÇ KÖY SEL BASKININA UĞRADI
-50 EV İLE AHIRLAR SU ALTINDA KALDI

(FOTOĞRAFLI)

DARENDE (A.A) - tarih - Malatya'nın Darende ilçesine bağlı bir belde ve üç köy, aşırı yağış nedeniyle sel baskınına uğradı.

Darende Kaymakamı Salih Yüce, AA muhabirine yaptığı açıklamada, ilçeye bağlı Yenice beldesi ile Armutlu, Ayovası ve Karatarla köylerinde aşırı yağış yüzünden sel baskınları yaşandığını söyledi. Kaymakam Yüce, şu bilgiyi verdi:

"Köylerimizde incelemelerde bulunduk. Can kaybımız yok. Maddi hasar var. Hasar tespitine yarın başlayacağız. Görevlilerimiz Yenice beldesinde yaptıkları ölçümlerde su yüksekliğinin zaman zaman altı metreye ulaştığını belirlediler. Sel baskını sırasında ulaşım kesilmişti. Ayrıca elektrik ve telefon hatları hasar görmüştü. Şu anda yollar tekrar açıldı. Elektrik ve telefon hatları onarıldı."

Darende Arama Kurtarma Timleri (DAKUT) Başkanı Celalettin Ateş de AA muhabirine yaptığı açıklamada, sel baskını üzerine harekete geçtiklerini belirterek, vatandaşlara gıda ve ihtiyaç maddesi yardımında bulunduklarını bildirdi. Ateş, şunları söyledi:

"Yenice beldesinde çok sayıda kayısı ağacının yerinden söküldüğünü gördük. Belde ile köylerde dere yatağına yakın yaklaşık 50 ev su altında kaldı. Ahırların da zarar görmesi nedeniyle çok sayıda küçükbaş ve kümes hayvanı telef oldu."

(PA-RAF-LAR)

Bu gibi haberlerde "sağanak yağmur" ibaresi kesinlikle kullanılmamalı. Çünkü sağanak, başlı başına bir yağış şeklidir.

Yine bu tür haberlerde sıkça görülen "şiddetli fırtına" ibaresinde "şiddetli" sözcüğü kullanılmamalı; "fırtına"nın içinde barındırdığı güçten ötürü ''şiddetli" gereksiz, "fırtına" yeterlidir.

Afet ya da kaza haberlerinde, "... hayvan öldü" yerine, "... hayvan telef oldu" ibaresi kullanılması doğru olacaktır.

Orman yangının sürdüğü vurgulanmak isteniyorsa "...müdahaleye karşın, yangın yayılarak sürüyor" denilebilir.

Orman yangınları ile ilgili haberlerde kendiliğinden oluşmayan olaylarda "meydana gelen" kullanılmamalı. "Çıkan yangında" cümlesi tercih edilmeli.

Örnek

-MARMARİS'TE ORMAN YANGINI

MARMARİS (A.A) - tarih - Marmaris'in Turunç ve Kumlubük mevkileri arasındaki ormanlık alanda henüz belirlenemeyen nedenle yangın çıktı.

Muğla Orman Bölge Müdürlüğünde görevli 250 kişilik ekip, 3 helikopter, 15 arazöz ve 2 dozerle yangına müdahale ediyor.
(PA-RAF-LAR)

-MARMARİS'TEKİ ORMAN YANGINI KONTROL ALTINA ALINDI

MARMARİS (A.A) - tarih - Marmaris'in Turunç ve Kumlubük mevkileri arasındaki ormanlık alanda çıkan yangın kontrol altına alındı.
Marmaris Kaymakamı Cemalettin Özdemir, AA muhabirine yaptığı açıklamada, yangının kontrol altına alındığını, soğutma çalışmalarına başlandığını söyledi.
Bir tarlada anız yakılmasının yangına yol açtığının belirlendiğini bildiren Özdemir, tarla sahibinin kim olduğunun araştırıldığını kaydetti.
Kaymakam Özdemir, Muğla Orman Bölge Müdürlüğünde görevli 250 kişilik ekibin, üç helikopter, 15 arazöz ve iki dozerle müdahale ettiği yangında, 3 hektarlık alanın tahrip olduğunu belirtti.
(PA-RAF-LAR)

-BODRUM VE MARMARİS'TE ORMAN YANGINI
-ORMAN YANGINLARI RÜZGARIN DA ETKİSİYLE BÜYÜYOR

MUĞLA (A.A) - tarih - Muğla'nın Bodrum ve Marmaris ilçelerinde başlayan orman yangınları, rüzgarın da etkisiyle büyüyerek devam ediyor.
Bodrum'un Göltürkbükü beldesi Gölköy mevkisinde başlayan yangın, yaklaşık 3 hektarlık kızılçam ormanlık alanında etkisini sürdürüyor. Yangına Tınaztepe'de oluşturulan Jandarma Yangın Söndürme Bölüğü, orman yangını eğitimi alan 33 işçi ile 18 ekip ve üç helikopterle müdahale ediliyor.
Marmaris'e bağlı Orhaniye'de Martı Marina yakınlarında, çıkış nedeni henüz belirlenemeyen yangını söndürme çalışmalarına da 1 helikopter ile 60 orman işçisi ve Aksaz Deniz Üssü'nden 100 asker katılıyor.
Muğla Orman Bölge Müdürlüğü yetkilileri, iki yangında da rüzgarın şiddetli oluşu nedeniyle yayılma tehlikesi bulunduğunu, Antalya ve Denizli'den takviye ekip istendiğini bildirdiler.
(PA-RAF-LAR)

Orman yangınına ilişkin örnek haberlerde de görüldüğü gibi bu olayların gelişmeleri iyi izlenmelidir. Çünkü ormanda çıkan yangın, kontrol altına alınsa bile yeniden başlama eğilimi yüksektir. O yüzden bu durumlarda yetkililerle sürekli temas halinde olmak gereklidir.

Orman yangını çıktığında öncelikle kısa ön haber verilmelidir. Daha sonra gelişmeler izlenmeli, gerekiyorsa birkaç haber yazdırılmalıdır.

Bu gibi haberlerde, "yangında ... orman alanı yandı" ibaresine sıkça rastlanmaktadır. Bunun yerine, "yangında, ... orman alanı zarar gördü" "... yok oldu" gibi ifadeler kullanılabilir.

Orman yangını haberinde, zarar gören ya da yangının etkisini sürdürdüğü alan birim değerlerinin karıştırılmaması konusunda dikkatli olunmalıdır.

Bu birim değerler yaklaşık şöyledir:

1 HEKTAR = 10 DÖNÜM = 10 DEKAR = 10.000 metrekare.
1 DÖNÜM = 1 DEKAR = 1000 metrekare.

KÜLTÜR-SANAT-MAGAZİN

"Kültür-Sanat-Magazin" haberleri, muhabirin dil ve anlatım zenginliğini en üst düzeyde kullanabileceği alanların başında gelir. Konu ya da kaynağa göre değişmekle birlikte devrik cümlelere yer verilebilen, alıntılardan yararlanılabilen kültür-sanat haberlerinin kurgusunda da genel habercilik ilkeleri gözetilmelidir.

Bu alanda haber üretecek "muhabirin ilgisi" ve "sanat terimleriyle ilgili bilgisi" büyük önem taşır. "Prömiyer", "bienal" gibi terimlerin bilinmesi gerekir. Yeri geldiğinde terimlerin anlamının haberde açıklanması okur açısından kolaylık sağlayacaktır. Haberde, karşılığı yazan tarafından bilinmeyen kavram ve terimler kullanılmamalı; bilinmeyenlere küçük bir araştırmayla ulaşılabileceği unutulmamalıdır.

Bir sergi haberinde sanat eserleri kadar sanatçının kendisi de haber olabilir; onun sanata bakışı, değerlendirişi, ünlü bir sanatçının gündemdeki konuya ilişkin fikirleri, rutin bir haberin dışında özel bir çalışmaya konu edilebilir.

Bulunulan bölgede ilk kez gerçekleştirilen bir etkinlik, konser, bir sergi, yeni oluşturulan ya da yenilenen bir müze, kapanan bir sinema, bir çiftçinin tarla sürerken fark ettiği tarihi bir obje, yöreye özgü gelenekler, el sanatları ve zanaatkarlık, yok olmaya yüz tutmuş değerler vs. bu alanda üretilecek haberlere konu edilebilir. Buradan yola çıkılarak yapılacak küçük bir araştırma bile gazeteciyi sonsuz zenginlikte bir dünya ile yüz yüze getirecektir.

Ancak unutulmamalıdır ki magazin haberciliğinde konu seçilirken "sıradanlık" değil, "sıradışılık"tan hareket edilmelidir. Kültür-sanat ve magazin haberlerinde "güleryüzlü bir ciddiyet" yeğlenmelidir; "laubalilik" ile "içtenlik" farkı hep akılda tutulmalıdır.

Bölgesel düzeyde perşembe günleri yayına verilen haftalık "Kültür-Sanat" derlemesi, haberin dışında bir "ajanda" özelliği taşımalıdır.

Kültür - sanat kurumlarının telefon ve e-posta adreslerinin haftalık rehberde yer almasının yayın kuruluşları ve okurlar açısından bir ayrıntı olacağı unutulmamalıdır.

Örnek

- BAŞKENTTE KÜLTÜR-SANAT
- ADT, ÇEHOV'UN "VİŞNE BAHÇESİ"Nİ
AMERİKALI YÖNETMEN MARTIN'İN REJİSİYLE
1 NİSANDA İZLEYİCİYLE BULUŞTURACAK
- ADOB BU HAFTA 6 YAPITLA SANATSEVERLERİ
SELAMLAYACAK
- ROBIN WILLIAMS'IN HASTALARI İYİLEŞTİREN PALYAÇOYU
CANLANDIRDIĞI "PATCH ADAMS" SİNEMALARDA...
- A.A SANAT GALERİSİ SAFAİ'NİN YAPITLARINA
EVSAHİPLİĞİ YAPIYOR

ANKARA (A.A) - tarih - Başkent Ankara sanatla dolu yeni bir haftaya daha başlıyor.

Ankara Devlet Tiyatrosu (ADT), Çehov'un ölümsüz yapıtı "Vişne Bahçesi"ni izleyiciyle buluşturuyor. ABD'li konuk yönetmen Christopher Martin reji imzalı yapıtın ışık düzeni ve müzikleri de Martin'e ait...

ADT, bu yapıtın yanı sıra bu hafta değişik sahnelerinde altı oyunla perde açacak. Ankara Devlet Opera ve Balesi (ADOB) ise yedi yapıtla sanatseverlerin karşısına çıkacak.

Oscarlı filmlerle renklenen Başkent sinemaları izleyiciye değişik alternatifler sunarken, Robin Williams'ın hastaları iyileştiren bir palyaçoyu beyazperdeye taşıdığı "Patch Adams" adlı film, bugünden itibaren hafta boyunca gösterime sunulacak.

Başkentte 8-14 Nisanda gerçekleştirilecek kültür ve sanat etkinliklerinden bazıları şöyle:

-TİYATRO-

BÜYÜK TİYATRO: Brecht'in oyunu "Mutlu Son", hafta boyunca izlenebilir.

Yücel Erten'in yönettiği müzikal komedi, Chicago'yu ele geçirmek isteyen mafya üyeleriyle din bezirganlarının öyküsü... Yapıtta, mafya babası "Çatırtı" Bill Cracker'ı ünlü tiyatro oyuncusu Çetin Tekindor sahneye taşıyor.

KÜÇÜK TİYATRO: Nazım Hikmet'in kaleme aldığı "Yusuf ile Menofis", yarından başlayarak sergilenecek. Erhan Gökgücü'nün yönettiği oyunun dekorunu Suar Şeylan, kostümlerini Sevtaç Demirer, ışık düzenini Burhanettin Yazar hazırladı.

ŞİNASİ SAHNESİ: Sanatçı Ayten Gökçer'in ilk yönetmenlik denemesi olan "Balerin", yarın ve 10 Nisanda görülebilir.

-OPERA-BALE-

OPERA SALONU: Strauss'un ünlü "Çingene Baron" opereti, yarın görülebilir.

Modern Dans Topluluğu'nun Turgay Erdener'in müzikleriyle süslenen "Afife" adlı gösterisi 9 Nisanda sunulacak.

Çaykovski'nin bale yapıtı "Fındıkkıran", 10 Nisanda izlenebilir. Sezonun en iddialı yapıtını Andre Prokovsky sahneye koydu.

OPERET SAHNESİ: Tevfik Akbaşlı'nın "Sevgili Barış" müzikali, 10 Nisanda minik izleyiciler için bir kez daha sunulacak.

-SİNEMA-

METROPOL: Salon I'de, Bruce Willis'in yeni filmi "Kuşatma-Siege" görülebilir. Edward Zwick'in yönettiği filmde, Willis'e Denzel Washington ve Annette Bening eşlik ediyor.

Salon II'de, yedi dalda Oscar ödülünü kucaklayan "Aşık Shakespeare-Shakespeare In Love", sinemaseverlerle birlikteliğini sürdürüyor.

MEGAPOL: Mavi Salon'da, Oscar'da bir "ilk"e imza atan "Hayat Güzeldir" gösteriliyor. İtalyan sanatçı Roberto Beningi'nin aldığı "En İyi Erkek Oyuncu" ödülüyle ilk kez yabancı bir oyuncuya altın heykelciği kazandıran film, "En İyi Yabancı Film" ve "En İyi Dramatik Müzik" ödüllerini de kucakladı.

BÜYÜLÜ FENER: Şener Şen Salonu'nda, Oscarlı aktör Robin Williams'ın filmi "Patch Adams", gösterime girecek.

Atıf Yılmaz Salonu'nda ise "Bir Böceğin Yaşamı" ve "Aşık Shakespeare" var.

ON: "Aşkın Büyüsü", "Gününü Göreceksin", "Propaganda" ve "Omuz Omuza",

hafta boyunca gösterimde kalacak.

-SERGİ-

ANADOLU AJANSI SANAT GALERİSİ: Safai'nin geçen hafta açılan "Üstaşkınlık Övgülemeleri" başlıklı sergisi bu hafta boyunca da açık kalacak.

ANATOLIA: Türk resminin usta isimlerinden Hasan Pekmezci'nin sergisi devam ediyor.

ANKARA SANAT: Mardinli çoban ressam Abdullah Aksu'nun resimleri, 10 Nisandan itibaren başkentlilerle buluşacak.

ÇANKAYA BELEDİYESİ ÇAĞDAŞ SANATLAR MERKEZİ: Sanata destek veren iki kuruluş, bu kez "asıl işleri" olan parayı sanatla birleştirerek Çankaya Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde Ankaralıları selamlayacak. Osmanlı Bankası ile Merkez Bankasının düzenlediği ve Osmanlı'dan günümüze değin kağıt paraları bir araya getiren "Nakden Tarih" başlıklı sergi, ay sonuna kadar sanatseverlerle olacak.

(PA-RAF-LAR)

Röportaj

Çok yönlü, çok boyutlu bir yazı niteliği taşıyan "röportaj", bir doğruyu, bir gerçeği; araştırma, inceleme ya da soruşturma yöntemiyle yansıtır.

Gazeteciliğin önemli dallarından röportajda, bilgi ya da haber açık, yalın, çarpıcı bir dille okura iletilir. Bu tür, üzerinde durulan, ele alınan konu ya da sorunun değişik boyutlarıyla irdelenmesini de sağlar.

Bu yazı türünde yalnızca izlenim ve gözlemle yetinilmemeli, konuya ilişkin önceki çalışmalar da araştırılmalıdır.

Röportaj, tek bir konuda tek bir yazı olabildiği gibi, aynı konuda dizi yazı da olabilir. Dizi röportajlar bir konu ya da kişiyi değişik yönleriyle yansıtmalıdır.

Başarısı, konu ve kişi seçimi kadar anlatım içeriği ve anlatımın zenginliğine bağlı olan röportajda o konuda yazılmış bir şiire, bestelenmiş bir şarkıya bile yer verilebilir.

Röportaj çerçevesinde, gerektiğinde fotoğrafın desteğine (tanıklığına) başvurmaktan kaçınmamak gerekir.

Röportajla ilgili çeşitli sınıflandırılmalar yapılsa da içeriği genellikle seçilen konu belirler. Bu açıdan röportaj konusuyla ilgili ön çalışma gereklidir. Böylece konu ya da kişinin röportajı yapanı yanlış yönlendirmesi de önlenmiş olur.

Röportajda soru değil, "doğru soru" önem taşır. Röportaj yapılırken dikkat edilmesi gereken noktalar ise şöyle sıralanabilir:

- Röportaj verecek kişiyle ilgili bilgi edinilmelidir.
- Önceden bir arşiv çalışması yapmak işinizi kolaylaştırır.
- Sorular iyi düzenlenmeli, yanıtlardan yeni sorulara gidilebilmelidir.
- Yanıtların sorunun gerçek yanıtı olup olmadığına dikkat edilmelidir.

Örnek

-ASIRLIK BİR "CUMHURİYET ÇINARI"
-BALKAN SAVAŞLARI'NIN BİLİNEN TEK, ÇANAKKALE SAVAŞLARI'NIN HAYATTAKİ ÜÇ TANIĞINDAN BİRİ OLAN 105 YAŞINDAKİ GAZİ HÜSEYİN KAÇMAZ, CUMHURİYET'İN 70. YILINDA BİR BAŞKA HEYECAN DUYUYOR
-ANNESİNİN "BENİ YA ŞEHİT YA DA GAZİ ANASI YAP OĞUL" DİYEREK ASKERE UĞURLADIĞI HÜSEYİN DEDE, ATATÜRK İLE KARŞILAŞTIĞI ANI UNUTAMIYOR
-GAZİ KAÇMAZ: "ATATÜRK OLMASAYDI BU ÜLKE KURTULAMAZDI"
- "İSTİKLAL SAVAŞI'NDA DOĞULUSU, BATILISI HEP BERABER ÇARPIŞTIK. BUGÜNKÜ TERÖR ERMENİLERİN İŞİ"

(FOTOĞRAFLI)

KDZ. EREĞLİ (A.A) - tarih - "Cumhuriyet'in ilk günleri gibi bir yüz" ya da yüzyıla tanıklık eden bir 'Cumhuriyet çınarı'... Türk'ün tırnaklarla kazırcasına zorluklarla ulaştığı bir Cumhuriyet... O döneme kadar olan savaşlar, mücadeleler, zorluklar, kaygılar ve sonuçta ulaşılan sevinç, zafer ve gururun ipuçlarını veren bir yüz... Balkan, Çanakkale İstiklal savaşları gazisi 105 yaşındaki Kuvayımilliyeci Hüseyin Kaçmaz, nasıl tanımlanabilir ki...

20 yaşındadır genç Hüseyin... Kendi anlatımıyla yaşıtları arasında "cıva" gibi bir delikanlıdır. "1304"te doğduğu Kdz. Ereğli'ye bağlı Kestaneci köyüne askerlik için çağrı pusulası gelir. Baba Kaçmaz, 50 altın lira bedel ödeyip, oğlunu askere göndermek istemez. Ancak annesi bu duruma, "Ben oğlumu şehit ya da gazi olsun dualarıyla büyüttüm" der ve şiddetle karşı çıkar. Aile meclisinde karar verilmiştir... Hüseyin, hazırlıklarını tamamlar, sıra vedalaşmaya gelir. Anne, oğlunu "hüzün" ve "sevincin" bir aradalığıyla kucaklar, kendisini çok sevdiğini söyler ve şu nasihatlerde bulunur: "Sabaha kadar uyumadım. Sana hep dua ettim. Harama uçkur çözme, haram lokma yeme; düşmanın karşısında korkma. Beni ya şehit ya da gazi anası yap oğul." Ve değişik aralıklarla cephelerde yaşanacak on bir yıl başlar böylece.

-ATA İLE KARŞILAŞMANIN HEYECANI-

Kdz. Ereğli'de oğullarıyla oturan Gazi Hüseyin Kaçmaz, anılarını anlatırken, sanki o günleri yeniden yaşıyor. Balkan Savaşları'ndaki üzüntüsü, Çanakkale ve İstiklal savaşlarında yerini gurur ve sevince bırakıyor. Hemen her sözün arasından Alay Komutanı Cemal Paşa'ya güvenini ve saygısını belirten Hüseyin Dede'nin Atatürk'e hayranlığı bir başka...

Türk milletinin Atatürk olmadan kurtulamayacağını vurgulayan Gazi Kaçmaz'ın unutamadıklarından biri de Atatürk ile karşılaştığı an. İki kez gördüğünü belirtiyor Ata'yı. Anlatırken heyecanı daha da artıyor Gazi Dede'nin. Onun, Türk vatanını kurtarmasının yanında "adalet"i de getirdiğine işaret ediyor sık sık. Fevzi Çakmak, İsmet Paşa ve kendi deyimiyle Kara Kazım Paşa, 105 yaşındaki Gazi'nin en çok saygı ve hayranlık duyduğu öteki "vatanperverler."

-"BEN ATATÜRK'ÜN ASKERİYİM, YÜRÜRÜM"-

Balkan Savaşları'nın bilinen tek, Çanakkale Savaşları'nın hayatta kalan üç tanığından biri olan Hüseyin Kaçmaz'a, Doğu'da yaşanan terör hatırlatıldığında, İstiklal Savaşı'nda doğulusu, batılısıyla birlik ve beraberlik içinde düşmana karşı çarpıştıklarını anlatıyor ve "bu hadisenin başı Ermeniler'dir. Terör Ermenilerin işi" diyor.

Londra'da yapılan Anzak törenlerine katılan ilk Türk gazisi olan Hüseyin Dede, 1991 yılında, 76 yıl önce çarpıştığı İngiliz, Avustralya ve Yeni Zelandalı gazilerle tanışmış. Burada, II. Dünya Savaşı'nda esir düşmüş bir İngiliz hemşireye de Devrek'ten götürdüğü bastonu armağan etmiş Gazi Kaçmaz.

Toplu yapılacak tören geçişinde, öteki gaziler gibi tekerlekli sandalyeye binmeyi kabul etmeyen Hüseyin Dede, "Ben Atatürk'ün askeriyim, yürürüm" diyerek buna karşı çıkmış. Geçiş sırasında bastonuyla izleyenleri selamlayan Hüseyin Kaçmaz, ayakta alkışlanmış.

Bugün bir savaş çıksa cepheye en önde gidebileceğini, bastonunu havaya doğru sallayarak söyleyen Hüseyin Kaçmaz, Cumhuriyet'in 70. Yılı'nda bir başka heyecan duyuyor, ancak bir üzüntüsü var: Başkent Ankara'da yapılacak 70. Yıl törenlerine ayağındaki rahatsızlıktan ötürü katılamamanın üzüntüsü bu. Bahçede yürüyüş yaharken düşen Hüseyin Dede, bunun dışında bir rahatsızlığı olmadığını belirtiyor.

-UZUN YAŞAMIN SIRRI-

Üç çocuk, on beş torun sahibi Hüseyin Dede, bu kadar uzun yaşamasının sırrı olarak da süte ve yoğurda olan düşkünlüğünün yanı sıra temizliğe verdiği öneme dikkati çekiyor. "Ben çocuklarıma iyi baktım, onlar da bana iyi bakıyor" diyerek, halindeki hoşnutluğu dile getiren, yaşamı boyunca içki ve sigara içmediğinin altını çizen Gazi Kaçmaz'ın herkesten bir isteği var: "İmkanı olan çocuklarını mutlaka üniversitede okutsun."

Cumhuriyet Türkiye'sinin her bireyi olarak, Cumhuriyetin 70. Yılı'nı ulusça, gurur, sevinç ve heyecanla kutluyoruz. Bu duyguları daha da derinden hisseden; uzaktan Karadeniz'i gören evinde yaşamını sürdüren 105 yaşındaki Gazi Dede de öyle... O, bu Cumhuriyet Bayramı'nda da oğullarının aldığı, ancak boyutlarını küçük bulduğu için değiştirttiği, uğruna savaştığı, al renkli, kocaman "ay ve yıldız" ile donatacak, denize bakan mütevazı evini...

(PA-RAF-LAR)

RÖPORTAJ İÇİN HATIRLATMALAR

- Röportaja gitmeden önce randevu alın, bilgilendirin ve görüşmeye zamanında gidin.
- Konunuza hakim olun ve bilgilerinizi gözden geçirin.
- Röportajı siz yönlendirin.
- Görüştüğünüz kişinin sizi yanıltmasına izin vermeyin.
- Görüşeceğiniz kişi ve gideceğiniz kurumla ilgili bilgiye sahip bulunun.
- Soruları önceden hazırlayın.
- Görüşmenin bir ana konusu, bir iki de yan konusu olsun. Ancak konuyu da dağıtmayın.
- Soruları soruşturma yapar gibi değil, bilgi almak amacıyla yöneltin.

- Kısa, net ve açık biçimde düzenleyeceğiniz sorularınızı, hep "evet" ya da "hayır" cevabı verilemeyecek şekilde yöneltin.
- Gündemi bilin.
- Giyiminize özen gösterin.
- Görüşmeyi kaydediyor olsanız bile not almayı ihmal etmeyin. Ancak not alma şekliniz karşınızdakini rahatsız etmesin. Yanınızda birden fazla kaset bulundurun, teybin pilini ve kaydını önceden kontrol edin. Kayıt aygıtınızın çalışır durumda olduğunu deneyin.
- Görüşmeyi gereğinden fazla uzatmayın, zamanında bitirin.

Basın Toplantısı

Bir kurum temsilcisi veya bir kişinin kamuoyuna açıklama yapmak için gazetecileri davet ettiği bir organizasyondur. Sadece açıklama yapılan veya açıklama sonrası soru-cevap bölümü olan basın toplantıları gerçekleştirilebilir. Basın toplantılarını izlerken, soru yöneltirken Anadolu Ajansını temsil ettiğinizi unutmayın. Ekip halindeyseniz (muhabir, foto muhabiri, kameraman) uyumlu bir çalışma sergileyip yardımlaşma içinde olun. Bazen yöneltceğiniz soru ile görüntüye girebilirsiniz, o nedenle davranış ve soru sorma biçiminize özen gösteriniz.

Basın toplantısı için aşağıdaki noktalara dikkat ediniz:

- Basın toplantısına gitmeden önce hazırlıklarınızı tamamlayın.
- Kayıt aygıtı, fotoğraf makinesi, kamera ve ekipmanları, kalem, not kağıdı, cep telefonu (şarjlı olarak) eksiksiz hazırlayın.
- Cep telefonunuzu basın toplantısı sırasında "sessiz" konuma alın.
- Basın toplantısının yapılacağı yeri önceden kesinleştirin ve başlama saatinden önce orada bulunun.
- Basın toplantısının konusuyla ilgili bilgi sahibi olun.
- Konuşmacıyı ya da konuşmacıları, rahat duyabileceğiniz ve görebileceğiniz yere oturun.
- Konuşma metni dağıtılmışsa dinlerken metni izleyin; konuşmacının metin dışına çıkabileceğini göz önünde bulundurun.
- Kayıt aygıtınızın kaydetmeyeceği ya da sürenin yeterli olmayabileceği gerekçeleriyle teyp (kayıt aygıtı) yokmuş gibi not alın.
- Önemli cümlelerin altını çizin. (Bunların yanına, önemlerine göre yıldızlar da koyabilirsiniz.)
- Soru yöneltin; ancak önceki soru ve cevapları dikkatle izleyin ki benzer sorulardan kaçının.
- Soru yöneltmeden önce kendinizi tanıtın ve kurumunuzu belirtin.
- Önyargıya yol açabilecek, cevabı içinde olan, yorumlu soru yöneltmeyin.
- Basın toplantısını yapanla asla tartışmaya girmeyin.
- Flaş özelliği taşıyan bir bilgi verilmişse toplantının tamamlanması beklenmeden merkeze kısaca bilgi vermenin yollarını arayın.

Bunlara Dikkat

- Haberlerin yazımında Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu dikkate alınmalıdır. Özellikle Yazım Kılavuzu'nun ilk bölümünde yer alan "Yazım Kuralları" sık sık okunmalı ve gerektiği anda başvurmak üzere el altında bulundurulmalıdır. Kısaltmalar için de TDK Yazım Kılavuzu'na bakılmalıdır.
  Muhabirin El Kitabı'nın ekinde TDK yayını olan CD (YD: yoğun disk) verilmiştir. Bunu bilgisayarınıza yükleyip sürekli kullanımda tutabilir, internetten güncelleyebilirsiniz. Unutmayınız ki haber en başta doğru cümleler ve yanlışsız Türkçe kelimelerle yazılırsa daha hızlı yayına girme şansını yakalar.
- Haberciliğin sorumluluk gerektirdiği unutulmamalı. Yapılan haberin ne gibi sonuçlara yol açabileceği (intiharlara, bir şirket veya kurumun itibarını yitirmesine vb.) düşünülmeli, haksız ithamlara yer verilmemelidir. Yapılan haber eğer bir suçlamayı içeriyorsa mutlaka muhatabının görüşüne de yer verilmelidir.
- ''İsim-unvan'', ''ifade-anlam'', ''ülke-mekan'', ''sayı-miktar'' bilgileri mutlaka ikinci kez gözden geçirilmeli.
- Haberin yayına verilmiş şekli mutlaka kontrol edilmeli, yayıncıların yaptığı düzeltmelere dikkat edilerek aynı yanlışlara bir daha düşülmemelidir.
- "Olan", "olduğu", "oldu", "olarak" sözcükleri, haberde bir cümle içinde birkaç kez kullanılabilmektedir.

  Bazı kullanımlarda, Türkçenin zenginliğinden yararlanılarak şu seçenekler değerlendirilebilir:
- "Önemli olduğu" yerine "önem taşıdığı" (önem arz ettiği yerine de önem taşıdığı).
- "Gerek olduğu" yerine "gerek duyulduğu".
- "Heyecanlı olduğunu" yerine "heyecan duyduğunu".
- "Amaçlarının ... olduğunu belirterek," yerine "... amaçladıklarını belirterek," diye düzenlenebilir.
- "Toplanacak olan", "gerçekleştirilecek olan", "sürecek olan", "gelecek olan", "yapılacak olan" gibi kalıplardan "olan"lar kullanılmadığında cümlede bir eksiklik görülmeyecektir.

- ***"Nin" eki:***
  "Kültür turizminin yapıldığı bölgelerde..." yerine "kültür turizmi yapılan bölgelerde..." yazılırsa iki fazla ek atılmış olur ve daha kolay okuma sağlanır.
  "Yapılacağının bildirildiği..." yerine "...yapılacağı bildirilen, (belirtilen, duyurulan)..." şeklinde yazıldığında iki fazla tamlama kullanılmamış olur.

- ***"Üzerinde" "Üzerine"***
  "Caddesi üzerinde", "...Alan üzerine yapılan okul" , "...Kara yolu üzerinde..." yazılmaması gerekir. yerine "...Caddesi'ndeki trafik kazasında..." "...metrekare alana yaptırılan okul..."
- ***"Süreyle"***
  "...İki hafta süreyle gösterimde kalacak." yerine (süreyle sözcüğüne gerek yok) "...İki hafta gösterimde kalacak."

- ***"Halen devam ediyor"***
  Bu yanlış kullanım yerine "... devam ediyor." yeterli.
  Toplantı uzun sürmüş de "... halen devam ediyor"sa yerine "toplantı beş saattir devam ediyor,... sürüyor" diye yazılabilir.

- ***"Birçok" "Pek çok"***
  "Birçok" birleşik "pek çok" ayrı yazılmalıdır ve "birçok kişi" değil "çok sayıda kişi" denilmelidir. (bk. TDK)

- ***"İle birlikte"***
  "İle birlikte"nin yanlış olduğu gözlerden kaçmamalı. Özellikle "beraberindeki heyetle birlikte" şeklinde hiç yazılmamalı.

- "Sağanak yağmur" ibaresi kesinlikle kullanılmamalı. Çünkü sağanak, başlı başına bir yağış şeklidir.
- "Şiddetli fırtına" ibaresinde "şiddetli" sözcüğü kullanılmamalı; "fırtına"nın içinde barındırdığı göçten ötürü gereksiz: "fırtına" yeterli.

- ***"İleri bir tarih"***
  Bu yanlış kullanım yerine, "Duruşma başka bir tarihe bırakıldı." Ya da "duruşma ertelendi" denilebilir.

- ***"Bir dizi önlem" – "bir dizi operasyon"***
  "Bir dizi önlem alındı" yerine "Önlemler alındı" "Bir dizi operasyon gerçekleştirildi" yerine; "Operasyonlar düzenlendi."

- "Ameliyat oldu" yerine "ameliyat edildi."

- "Taburcu oldu" "tahliye oldu" "tahrip oldu" gibi söyleyişler yerine "taburcu edildi", tahliye edildi" "tahrip edildi" kullanılmalıdır.

- ***"Eski" nereye yazılmalı:***
  "İçişleri eski bakanı" değil, "Eski içişleri bakanı", "Eski vali..." diye yazılmalı.

- ***"Folklor ekibi" "folklör"***
  "Halk oyunları ekibi" demek daha doğru. "Folklor" "Halk Bilimi" anlamına geldiğinden, yerinde kullanılmasına dikkat edilmeli. Ayrıca "Folklör" diye hiç yazılmamalı.
- "Sit" sözcüğü, herhangi bir tanımlamanın kısaltması olmadığı için, büyük harflerle değil, küçük harflerle yazılmalı. Eski uygarlıklardan izler taşıyan ve koruma altına alınan yerler için kullanılan "sit", Latince kökenli ve "konum", "yer", yapı" anlamlarına gelen bir sözcüktür.
- "Yılın ilk beş ayı, ilk yedi ayı" gibi yanlış kullanımlardan kaçınınız. Yılın belirli dilimleri "Yılın ilk çeyreği (ilk üç ay), ilk altı ayı" söz konusu olduğunda bu ifadelere başvurulmalıdır.
- "Londra merkezli" yerine "Merkezi Londra'da bulunan" yazılmalıdır.

- ***"Öğleyin kılınan cenaze namazı"***
  "...'in cenazesi öğleyin kılınan cenaze namazının ardından..." yerine "...'in cenazesi, öğle namazından sonra..."

- ***"İken"***
  "... gözaltına alınırken, cezaevine gönderildi." "... belirtirken, ... diye konuştu." Bu gibi yanlış kullanımlardan kaçınılmalıdır.

- ***"Mürettebat"***
  "4 mürettebat" yerine "4 kişilik mürettebat" denilmeli.

- ***"Öncesi - sonrası – ardından"***
  "...kampanya öncesinde..." yerine "kampanyadan önce" diye yazılmalı.

- ***"Yaptı... yapılan"***
  "...asayiş kontrolleri yaptı. Yapılan kontrollerde..." yerine; "...asayiş kontrolleri yaptı. Kontrollerde..."
  "...bir araştırma yaptı. Yapılan araştırmada..." .... Araştırmada..." yeterli.

- ***"Ne, ne de" olumsuz bitmez***
  "Ne Galatasaray ne de Fenerbahçe galibiyeti hak edecek futbol ortaya koyamadı..." değil;
  "Ne Galatasaray ne de Fenerbahçe galibiyeti hak edecek futbol ortaya koydu." olması gerekir.
- "bu arada, öte yandan" çok sık kullanılmamalı, kullanıldığında ise doğru ve yerinde olmalı.

"Öte yandan" ya da "bu arada" ile başlayan bir cümlede "de, da" eki kesinlikle kullanılmamalı. "Öte yandan, İçişleri Bakanı Atalay da..." değil, "Öte yandan, İçişleri Bakanı Atalay" diye cümleye başlanmalı.

"Ancak" diye başlayan cümlede "ise" kullanılmamalı.

- ***"Ücret ve bedel"***
  Mal karşılığı bedel, hizmet karşılığı ücrettir. "Bedava" hoş değil "ücretsiz" denilmeli
- ***Tarihler***
  "8-9 Ocak tarihleri arasında": Bu iki tarih arasına başka bir tarihin sıkıştırılmasının olanaksızlığı, artık dikkatlerden kaçmamalı. "15-20 Mayıs tarihleri arasında..." yerine, "15-20 Mayıs arasında..." yeterlidir.

Başında tarih olmadığında, ay adları küçük harfle yazılmalı.

Haberde herhangi bir tarih belirtilecekse "15.10.1998" değil, "15 Ekim 1998" şeklinde olmalıdır.

"15 Ekim 1998 yılında" diye yazmak da yanlıştır. "15 Ekim 1998'de ya da 15 Ekim 1998 tarihinde" diye yazmak gerekir.

- ***"Zaman belirtme"***
  Saat belirtiliyor ise "sabah ya da sabaha karşı", "akşam ya da akşamleyin" diye yazmaya gerek yok. "gece geç saatlerde" ya da "sabahın erken saatlerinde" demek pek doğru değil.

- ***Sayılar***
  Haber metninde sayılar kullanılırken unvanların ve sıfatların önüne eklenen sayılar yazıyla olmalıdır. Söz gelimi "5. ya da 5'inci Cumhurbaşkanı" yerine "Beşinci Cumhurbaşkanı" yazılmalıdır.

Ayrıca "1'er, 2'şer" gibi ibareler, yazıyla "birer, ikişer" olarak belirtilmelidir.
- Birinci ya da beşinciyi, 1.'inci ya da 5.inci şeklinde yazmak doğru değil.
- Sayılar haber içinde mümkün olduğunca yazıyla yazılmalı. Bir ölüm haberinde, ölen kişinin yaşı, bir asayiş haberinde olduğu gibi parantez içinde yazılmamalı. (Eski Adalet Partisi milletvekili .... 82 yaşında öldü. - Türk halk müziği sanatçısı .... 65 yaşında vefat etti.) gibi olmalı.

- "Başvuruda bulundu, başvuru yaptı" yerine "başvurdu" yeterli.
- "Yayımlanan''... mesaj, yıl dönümü, kutlama haberlerinde de bu sözcüğün kullanılması gerekiyor. "Mesaj, yıl dönümü, hafta, gün" haberlerinde yayımlanan sözcüğünün yanında da "nedeniyle" yerine "dolayısıyla" sözcüğünün kullanılması daha uygun düşüyor. Daha çok kaza ve benzeri haberlerde sebep yerine kullandığımız "nedeniyle"yi her haberde kullanmamak için sözcük dağarcığımızı çeşitlendirmenin önemi görülüyor.

- ***Nedeniyle***
  Bu söz her haberde kullanılıyor. Asayiş, konferans, panel, ziyaret, anma, hafta, gün vb. Oysa "nedeniyle" çoğunlukla asayiş haberinde kullanılmalı. Anma haberlerinde "... ölüm yılı (yıl dönümü değil)

dolayısıyla...” denilebilir. “ziyaret dolayısıyla” yazılabilir. Bazı yerlerde “o yüzden, bundan ötürü” gibi sözler de kullanılabilir.

- Haberlerde tekrar sözcüklerden kaçınılmalı. "...ifade ederek, ... ifade etti." "kaydederek, ... kaydetti." gibi. Aslında sonu "...etti" ile biten anlatım kalıplarından uzak durmalı. Haberin daha rahat okunabilmesi için haberi daha rahat anlatımla yazmak gerek. Sürekli "...bildirdi, belirtti, kaydetti" ile başlayan ve biten haberler anlatımından kurtulmanın yolu "Edinilen bilgiye göre, yazılı açıklamaya göre, yayımlanan bildiriye göre, vb." bir anlatım anlayışıyla habere başlamaktan geçiyor.
- İkinci paragrafa özneyle başlamak da haberi kolay ve rahat yazmanın en iyi yolu olarak görünüyor.
- Düzenlenecek ile düzenledi arasındaki ayrımı da karıştırmamalı. Bir etkinliğin tarihi belli ise o etkinliğin düzenlemesi yapılmış demektir ki "düzenlenecek" diye yazılmamalı; "düzenlendi" denilip yapılacağı tarih verilmeli. Yok eğer bir etkinliğin düzenlenmesi düşünülüyor ise "düzenlenecek" kullanılmalı ve hazırlıklar anlatılmalı.
- Noktalama işaretleri için TDK'nin Yazım Kılavuzu'nda belirtilen kurallara uyum sağlamalıyız. TDK Yazım Kılavuzu'nu sürekli başvuru kaynağı olarak kullanmalıyız. Bu konuda TDK'nin internet sitesine başvurmak en basit yoldur.

  Noktalama işaretlerini rastgele ve yanlış kullanmayınız.

Düzeltme, Derleme ve İptal

Düzeltmeler kaynak tarafından yapılmışsa bu açıkça belirtilmelidir, Düzeltilmesi gereken bir haberin düzeltme yazısı aşağıdaki kalıba göre verilmelidir:

- DÜZELTME

"........................." başlıklı haberimizin .... paragrafında yer alan, "................................." ibaresi (ifadesi, adı, sayısı, unvanı, sözcüğü vb.) "............................." (kaynağından) şeklinde, (olarak) düzeltilmiştir.

Haberimizi düzelterek yeniden yayımlıyoruz.

Saygılarımızla,

Tarih

(A.A)

Belirli bir zaman diliminde geçilen aynı konu ve aynı başlıklı haberlere ilişkin derlemelerin başlık kalıbı da aşağıdaki gibi olmalıdır:

- DERLEME

Gün içinde geçilen "21' inci Dünya Felsefe Kongresi" başlıklı haberlerimizi derleyerek yayımlıyoruz.

Saygılarımızla,

Tarih

(A.A)

Bir haberin iptal edilmesi gerektiğinde aşağıdaki kalıp kullanılmalıdır:

- İPTAL

"........................." başlıklı haberimiz kaynağından, (sehven-yanlışlıkla-yayımlandığından) iptal edilmiştir.

Saygılarımızla,

Tarih

(A.A)

3.bölüm

HABERDE UZMANLIK ALANLARI

PARLAMENTO
DİPLOMASİ-DIŞ
DIŞ YAYINLAR
EKONOMİ
SPOR
İL BÜLTENİ
ÖZEL BÜLTEN

Haberde Uzmanlık Alanları

Parlamento

Parlamento muhabirleri, TBMM'nin yasama ve denetleme çalışmaları başta olmak üzere, meclis başkanı ve başkanlık divanı üyelerinin kabul ve görüşmelerini, ihtisas komisyonlarının bütün çalışmalarını, TBMM'de grubu bulunan veya temsil edilen partilerin etkinliklerini izler.

Meclisin yasama faaliyetleri:
Yasama faaliyetleri Meclis komisyonlarında ve Genel Kurulda gerçekleştirilir. TBMM Başkanlığına sunulan bir kanun tasarısı, teklifi veya kanun hükmünde kararname (KHK), ilgili komisyonlarda görüşülüp kabul edildikten sonra Genel Kurula sunulur. Genel Kurul, bir tasarı veya teklifin yasalaşması için son aşamadır. Burada son şekli verilip kabul edilen düzenleme yasalaşmış olur, ancak yasa cumhurbaşkanının onayının ardından Resmi Gazete'de yayımlanmasıyla yürürlüğe girer.

Örnek

-KURUSIKILARA DÜZENLEME GELİYOR
-TBMM GENEL KURULUNDA KURUSIKI TABANCALARIN ÜRETİM VE SATIŞINA DÜZENLEME GETİREN TASARI KABUL EDİLDİ
-KANUNA GÖRE, KURUSIKILAR, 1 YILDAN FAZLA HAPSE MAHKUM OLANLAR, ATEŞLİ SİLAHLARLA İŞLENEN SUÇLARDAN HÜKÜM GİYENLER İLE 18 YAŞINDAN KÜÇÜKLERE SATILAMAYACAK

ANKARA (A.A) - tarih - TBMM Genel Kurulunda, kurusıkı tabancaların üretim ve satışına düzenleme getiren tasarı kabul edilerek yasalaştı.

Ses ve Gaz Fişeği Atabilen Silahlar Hakkında Kanuna göre, kurusıkılar, bir yıldan fazla hapse mahkum olanlar, ateşli silahlarla işlenen suçlardan hüküm giyenler ile 18 yaşından küçüklere satılamayacak.

Kurusıkıların imali, ithali, bulundurulması ve taşınmasına yeni düzenlemeler getiren kanun, ses ve gaz fişeği atabilen silahların nitelikleri, imali, ithali, ihracı, satışı, edinilmesi, bulundurulması ve taşınması hakkındaki usul ve esaslarla bunlarla ilgili izin, kayıt ve tescil işlemlerini kapsayacak.

Kurusıkı tabancaların üretimi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının iznine tabi olacak. Kurusıkılar, ruhsata tabi silah vasfına dönüştürülemeyecek ve diğer silahlardan ayırt

edilmesini sağlayacak şekilde, rengi ve şekli belirtilerek üretilecek. Bu zorunluluk, ithalatta da geçerli olacak.

Ses ve gaz fişeği atan silahların ithal ve ihraç işlemleri, genel hükümlere göre yerine getirilecek. Ancak bunların ithalinde, İçişleri Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının uygun görüşü aranacak.

Kurusıkılar, kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkum olanlar ile ateşli silahlarla işlenen suçlardan hükümlü bulunanlara ve 18 yaşından küçüklere satılmayacak.

Bu silahların satışı, mermi veya av malzemesi ya da yivsiz tüfek satışı yapmak için valiliklerce ruhsatlandırılmış yerlerce yapılacak.

Kurusıkıları satan bayiler ile üçüncü şahıslara devredenler ve üçüncü şahıslardan devralanlar, bu durumu bir ay içinde mahalli mülki amire bildirecek. Silahlar, her an kullanıma elverişli olmayacak ve kolay ulaşılmayacak şekilde, boş olarak kutu içinde nakledilebilecek.

Ses ve gaz fişeği atan silahların ve üretici firmaların, her ne suretle olursa olsun reklam ve tanıtımı yapılamayacak. Kurusıkı tabancaların kullanılmasını özendiren veya teşvik eden kampanyalar düzenlenemeyecek.

-CEZALAR-

Kurusıkıları yetkili mercilerden izin almadan veya üretim için belirlenmiş esas ve usullere aykırı olarak imal edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis ve 100 günden 500 güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılacak.

Bu silahları yönetmelikle belirlenmiş esas ve usullere aykırı olarak imal edenlere ve satanlara 5 bin YTL'den 20 bin YTL'ye kadar idari para cezası verilecek. Bu fiilin tekrarı halinde idari para cezası iki katına kadar artırılabilecek.

Belirlenen yasaklara aykırı davranışta bulunanlara 500 YTL idari para cezası uygulanacak. Ayrıca silahın mülkiyeti kamuya geçirilecek.

Ses ve gaz fişeği atan silahların imal, ithal, ihraç, bulundurma, nakil, satış veya edinilmesine ilişkin usul ve esaslar ile bunlarla ilgili izin, kayıt ve tescil işlemler, Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu bakanlığın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kurusıkıları elinde bulunduranlar bir yıl içinde mülki amirliğe bildirimde bulunmaları halinde haklarında cezai işlem yapılmayacak. Üretim yapanlar, gerekli izinleri, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde almak zorunda olacak.

Yetkili makamlardan izin alarak tabanca veya yivsiz tüfek üretimi yapanların, düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar ürettikleri her türlü model ve tip kurusıkı miktarını yetkili makamlara bildirmeleri şartıyla bu silahlar için ayrıca izin almaları gerekmeyecek.

(PA-RAF-LAR)

TBMM'de kapalı oturumlar veya basına açık olmayan toplantılardan haber yapmak gerektiğinde, açıkca kaynak belirtilmek suretiyle ya da en az iki kaynaktan doğrulatıldıktan sonra konu ele alınmalıdır. İçerik ve yasal sınırlamalar önem taşır. Bu tür haberlerin yayımlanması servis yöneticilerinin onayı ile olmalıdır.

TBMM'DE MUHABİRLİK YAPACAK OLANLARIN BİLMESİ GEREKEN TEMEL KAVRAMLAR

KANUN : Parlamentoların kabul ettiği genel, sürekli ve zorunlu hukuki düzenlemelere kanun (yasa) denir. Kanunlar, daha önceden belirlenmiş olan kanun yapma yöntemleri ile çıkarılırlar. Kanun yapma işlemine kısaca, yasama etkinliği de denir.

KANUN TASARISI VE TEKLİFİ : Kanun teklif etmeye Bakanlar Kurulu ve milletvekilleri yetkilidir. Bakanlar Kurulunun yaptığı öneriye "kanun tasarısı", milletvekillerinin yaptığı öneriye ise "kanun teklifi" denir. Kanun tasarısında Bakanlar Kurulunun bütün üyelerinin imzasının bulunma zorunluluğu varken, kanun teklifinde milletvekillerinin tamamını bağlayan bir durum söz konusu değildir. Kanun teklifinde en az bir milletvekilinin imzası bulunabilir, birden fazla milletvekili bir araya gelip ortak teklifte de bulunabilir. Tasarı veya teklifin gerekçesinde, düzenlemenin tümü ve maddeleri hakkında bilgilerin yanı sıra kaldırılması ya da eklenmesi istenilen hükümlerin neler olduğu, değiştirilme, kaldırma veya eklenmeye neden gerek duyulduğu belirtilir. Başkan, gelen tasarı veya teklifi ilgili komisyonlara havale eder. Komisyonlarda görüşülen tasarılar esas komisyonun raporu doğrultusunda Genel Kurul gündemine alınır. TBMM tarafından reddedilen bir kanun tasarısı veya teklifi, bir tam yıl geçmedikçe yeniden verilemez. Bir yasama döneminde sonuçlandırılmamış kanun tasarıları ve teklifleri hükümsüz sayılır. Ancak hükümet ya da TBMM üyeleri, bu tasarıları yeni dönemde yenileyebilir.

DENETİM KONUSU: Meclisin, yasama görevinin yanı sıra denetim görevi de vardır. Bu görev, genel görüşme, meclis araştırması, meclis soruşturması, gensoru ve soru önergeleri aracılığıyla gerçekleştirilir.

SORU ÖNERGELERİ : Milletvekilleri tarafından, başbakana ve bakanlara yazılı veya sözlü olarak yanıtlanmak üzere bir konu hakkında bilgi istemek amacıyla yöneltilen metinlere denir. Milletvekilleri, önergelerini TBMM Başkanlığına sunar. Başkanlık da ilgili makama yönlendirir. Sözlü soruların cevaplandırılması için Genel Kurulda, zorunluluklar dışında haftada iki gün birer saatten az olmamak üzere zaman ayrılır. Yazılı soruların da en geç 15 gün içinde yanıtlanması gerekir. Soru önergesi, kısa ve gerekçesiz olmalıdır. Ayrıca, kişilik ve özel yaşama ilişkin konular ile kişisel yorum içermemelidir.

GENEL GÖRÜŞME : Toplum ve devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun TBMM Genel Kurulunda görüşülmesine, "GENEL GÖRÜŞME" denir. Genel görüşme önergesini, hükümet, siyasi parti grupları ya da en az 20 milletvekili verebilir. Bu talep hem Genel Kurula hem hükümete duyurulur. Genel Görüşme açılıp açılmayacağına, Genel Kurulda yapılacak öngörüşmede karar verilir. Açılmasına karar verilirse, Danışma Kurulu, özel gündemle genel görüşme gününü belirler. Genel Görüşmenin yapılacağı gün, görüşme açılmasına karar verilmesinden itibaren 48 saatten önce, yedi tam günden sonra olamaz. Genel Görüşme, talep halinde kapalı oturumda da yapılabilir. Bakanlar ve dinleyici olarak cumhurbaşkanı kapalı oturumda bulunabilir. Kapalı oturum sırasındaki görüşmeler hakkında hiçbir açıklama yapılamaz. Bunlar devlet sırrı olarak saklanır. Kapalı oturum tutanakları, on yıl geçtikten sonra yayımlanabilir.

MECLİS ARAŞTIRMASI : TBMM'nin belli bir konuda yaptığı incelemeye "Meclis araştırması" denir. Meclis Başkanlığına, hükümet, siyasi parti grupları ya da en az 20 milletvekili, araştırma önergesi verebilir. Meclis araştırması açılıp açılmamasına Genel Kurul karar verir. Genel Kurul, Meclis araştırması açılması kararı alırsa bu görev özel bir komisyona verilir.

GENSORU : Gensoru, Başbakan veya bakan ya da birden fazla bakanın görevinden düşürülmesi amacıyla verilen önergelere denir. Gensoru önergesi, bir siyasi parti grubu adına veya en az 20 milletvekilinin imzasıyla TBMM Başkanlığına sunulur. Genel Kurulda, gensorunun gündeme alınıp alınmayacağının öngörüşmesi yapılır. GenelKurul, gensorunun gündeme alınmasına karar verirse, bu görüşme, öngörüşmeden iki gün geçmedikçe yapılamaz ve yedi günden sonraya bırakılamaz. Bakanlar Kurulu ya da bir bakan, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla (yani 276 oyla) düşürülebilir.

MECLİS SORUŞTURMASI : Görevde bulunan veya görevinden ayrılmış olan başbakan ve bakanlar hakkında soruşturma açılması için verilir. Soruşturma, TBMM üye tamsayısının en az onda birinin, yani 55 milletvekilinin vereceği önergeyle istenebilir. Meclis, soruşturma istemini en geç bir ay içinde görüşür. Meclis soruşturması açılıp açılmamasına Genel Kurulca gizli oyla karar verilir. Soruşturma açılmasına karar verilmesi durumunda, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında 15 kişilik bir komisyon kurulur ve bu komisyon soruşturma yapar. Soruşturma komisyonunun çalışmaları gizlidir ve kendi üyeleri dışındaki milletvekillerine kapalıdır. Komisyon, kamusal ve özel kuruluşlardan, konuyla ilgili bilgi ve belge isteyebilir. Bakanlar Kurulu üyelerini,diğer ilgilileri dinleyebilir. Hakkında soruşturma açılması istenen başbakan veya bakanın savunmasını alır. Soruşturma komisyonu, raporunu iki ay içinde Meclise sunar. Komisyona gerekirse iki aylık ek süre verilir. Rapor, en geç 40 gün içinde Genel Kurulda karara bağlanır. Yüce Divan'a sevk kararı, gizli oylama sonucu, ancak üye tamsayısının salt çoğunluğu olan 276 oyla alınır. TBMM'ce Yüce Divan'a sevk kararı alınırsa; dosya, en geç yedi gün içinde Başkanlık tarafından Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilir.

KOMİSYONLAR : TBMM'de 17 ihtisas komisyonu görev yapar. TBMM Başkanlığına sunulan kanun tasarısı, teklifi veya kanun hükmünde kararnameler (KHK), Meclis Başkanlığınca ilgili komisyonlara "asli" veya "tali" komisyon olarak havale edilir. Konuyla doğrudan ilgili komisyona "asli (esas) komisyon" denir. "Tali komisyonlar", işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerinde esas komisyona görüş bildiren komisyonlardır. Bu komisyonlar görüşlerini rapor halinde hazırladıktan sonra asli komisyona sunarlar. Esas komisyon da konuyu 45 günde sonuçlandırarak, raporunu Genel Kurula sunar. Bu süre içinde sunmaması durumunda, hükümet veya teklif sahipleri, tasarı, teklif ve KHK'lerin doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını isteyebilir. İhtisas komisyonları için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. Siyasi parti gruplarının komisyonlarda kaç üyeyle temsil edileceği, parti gruplarının, toplam sayısı içindeki yüzde oranlarına göre hesaplanır. Üyesi bulunduğu partiden ayrılan veya TBMM'de grup kurma hakkını kaybeden bir siyasi partiye üye olan milletvekilinin komisyon üyeliği kendiliğinden sona erer.

İHTİSAS KOMİSYONLARI : Anayasa Komisyonu
Adalet Komisyonu
Milli Savunma Komisyonu
İçişleri Komisyonu
Dışişleri Komisyonu
Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
Çevre Komisyonu
Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Hesapları İnceleme Komsiyonu
Dilekçe Komisyonu
Plan ve Bütçe Komisyonu
Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

ARAŞTIRMA KOMİSYONLARI : TBMM'de ihtisas komisyonlarının yanı sıra belli bir konuyu araştırmaküzere de komisyon kurabilir. Buna "Araştırma Komisyonu" adı verilmektedir. Araştırma Komisyonu, milletvekilleri tarafından belirli bir konunun araştırılması amacıyla hazırladıkları "Araştırma Önergesi"nin TBMM Genel Kurulunda görüşülüp kabul edilmesinin ardından kurulur. Kurulan komisyon, partilerin milletvekili sayısına göre 15 üyeden oluşur. Üç ay süreyle görev yapan araştırma komisyonlarının görev süreleri gerektiğinde bir ay uzatılabilir. Bu komisyonlar, bakanlıklar ve konuyla ilgili diğer kuruluşlardan bilgi istemek, buralarda inceleme yapmak, ilgilileri çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir. Meclis araştırma komisyonunun raporu Genel Kurulda görüşülür.

ULUSLARARASI KOMİSYONLAR : Türkiye'nin üye olduğu uluslararası parlamenter örgütleriyle ilişkileri yürütmek üzere görev yapan komisyonlardır. Bunlar şöyledir:
Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (AGİT)
NATO Parlamenter Asamblesi (NATOPA)
Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM)
Batı Avrupa Birliği Parlamentolararası Avrupa Güvenlik ve Savunma Asamblesi (BAB)
Türkiye-Avrupa Birliği Karma Parlamento Komisyonu (KPK)
İslam Konferansı Örgütü Parlamento Birliği (İKÖPAB)
Barış İçin Asyalı Parlamentolar Birliği (BAPB)
Asya Parlamentoları Asamblesi (APA)
Avrupa-Akdeniz Parlamenter Asamblesi Türk Grubu (AAPA)
Parlamentolararası Birlik Grubu (PAB)
Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA)
Akdeniz Parlamenter Asamblesi Türk Grubu

VETOLU KANUNLAR : Kanun, cumhurbaşkanınca bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye iade edilse de KANUN ÖZELLİĞİNİ KAYBETMEZ. Vetolu ya da "Cumhurbaşkanı tarafından bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye iade edilen kanun" olarak isimlendirilmesi gerekmektedir.

TASARI VE TASLAK : Bu iki kavram genellikle birbirine karıştırılır. Taslak, herhangi bir konu ile ilgili hazırlanan ön çalışmadır. Herhangi bir konuda yapılmış ancak son şekli verilmemiş olan düzenleme taslaktır. Bu çerçevede bazen tasarıya da taslak denilmektedir. Herhangi bir kurumun ya da bakanlığın kanuni düzenleme konusunda yaptığı çalışma "TASARI TASLAĞI"dır. Bu düzenleme BAKANLAR KURULU TARAFINDAN İMZALANDIKTAN SONRA TASARI haline gelmiş olur. Tasarı, TBMM komisyonlarında görüşülmesi sürecinde de aynı adla adlandırılır. Bu düzenleme TBMM Genel Kurulunda kabul edilmesinin ardından KANUN haline gelir.

KANUN İSİMLERİ : Bazı teklif, tasarı ya da kanunların isimleri çok uzun olabilmektedir. Bu nedenle bunların başlıkta kullanılması sıkıntı meydana getirmektedir. Teklif, tasarı ya da kanun kamuoyuna maledilen şekliyle başlıkta kullanılsa da haberin içinde düzenlemenin tam adının verilmesi yerinde olacaktır. Bu konuda Ajans arşivinden parlamento haberlerine girilip kanunun doğru ismi ya da Mecliste hangi aşamada olduğu öğrenilebilir. Bulunamıyorsa Parlamento Haberleri Müdürlüğüne sorulabilir.

MİLLETVEKİLİ İSİMLERİ : Milletvekili isimleri ve seçim çevresi konusunda da yer yer hatalar yapılabilmektedir. Bu konuda "TBMM Albümü" en doğru başvuru kaynağıdır. Albümün bulunmadığı bürolarda, internetten Meclisin "www.tbmm.gov.tr" sitesinden milletvekilleriyle ilgili bilgiye ulaşılabilir. Bu sitede ayrıca görüşülen tasarılar, daha önce TBMM'ye sunulan tasarı ve teklifler, milletvekillerinin sunduğu soru önergeleri, araştırma önergeleri,Genel Kurul tutanakları, Anayasa, TBMM İçtüzüğü, TBMM Başkanlık Divanı, TBMM Genel Sekreterliği, komisyonlar ve dostluk gruplarına ilişkin bilgi yer alır.

YASAMA DÖNEMİ : İki milletvekili genel seçimi arasındaki süreye denir.

YASAMA YILI : 1 Ekimde başlayıp 30 Eylülde sona eren süredir.

GENEL KURUL : Genel Kurul, Meclisin en yüksek karar organıdır. Resmi tatile rastlamadığı sürece Genel Kurul, salı, çarşamba, perşembe günleri saat 15.00'den 19.00'a kadar faaliyette bulunur. Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurul, toplantı gün ve saatlerini değiştirebileceği gibi başka günlerde de toplantı yapılmasına karar verebilir.

BİRLEŞİM VE OTURUM : Genel Kurulun bir günde yapılan toplantısına "birleşim", bu birleşim sırasında arayla bölünen kısımlarından her birine de "oturum" denir.

ÜYE TAM SAYISI : TBMM'nin üye tamsayısı 550'dir. Meclis üyeliklerinde boşalma olması, üye tamsayısını değiştirmez. TBMM, üye tamsayısının en az üçte biri (184) ile toplanır.

SALT ÇOĞUNLUK : Oturuma katılan milletvekili sayısının yarısından az olmayan çoğunluktur.

KARAR YETER SAYISI : Anayasa ve İçtüzükte ayrıca hüküm yoksa oya sunulan bütün kararlar, salt çoğunlukla alınır. Ancak karar yeter sayısı, hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinden bir fazlası olan 139'dan az olamaz. Meclis Başkanı ve oturumu yöneten başkanvekili oy kullanamaz.

TATİL : TBMM, her yıl 1 Ekimde kendiliğinden toplanır ve 1 Temmuzda tatile girer. Ancak, tatile girme tarihi, Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurul kararıyla değiştirilebilir. Bir yasama yılında üç aydan fazla tatil yapılamaz.

ARA VERME : Meclisin, 15 günü geçmemek üzere çalışmalarını ertelemesidir. Ara verme kararı, Danışma Kurulunun görüşü alındıktan sonra, önerinin Genel Kurulda oylanmasıyla alınır.

OLAĞANÜSTÜ TOPLANTI : TBMM, tatil veya ara verme sırasında cumhurbaşkanı, meclis başkanı ile milletvekillerinin beşte birinin (110) yazılı başvurusu üzerine toplantıya çağrılabilir. Bu çağrılarda, toplantı gün ve saati ile bu toplantıyı gerektiren konunun belirtilmiş olması şarttır. Cumhurbaşkanı, toplantı çağrısını doğrudan doğruya veya Bakanlar Kurulunun istemi üzerine yapar.

BAŞKANLIK DİVANI: TBMM Başkanlık Divanı, Meclis üyeleri arasından seçilen meclis başkanı, başkanvekilleri, katip üyeler ve idare amirlerinden oluşur. Başkanlık Divanı, Meclisteki siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında divana katılımı sağlayacak şekilde kurulur. Divan üyeleri, Genel Kurul tarafından seçilir. TBMM Başkanı, başkanvekilleri, katip üyelikleri ve idare amirlikleri için bir yasama döneminde iki seçim yapılır.

GEÇİCİ BAŞKANLIK DİVANI : Yasama döneminin birinci birleşiminin ilk oturumundan başlayarak, Başkan seçilinceye kadar, en yaşlı milletvekili Geçici Başkanlık yapar. İkinci en yaşlı üye, başkanvekilliğini yerine getirir. En genç altı milletvekili de geçici olarak katip üyelik yapar. Meclis başkanı seçimi tamamlandıktan sonra, geçici başkanlık divanının görevi sona erer.

MECLİS BAŞKANININ SEÇİMİ : TBMM Başkanı, Meclis üyeleri arasından seçilir. Başkan adayları, Meclisin toplandığı günden itibaren beş gün içinde Başkanlık Divanına bildirilir. Siyasi parti grupları, Başkanlık için aday gösteremez. Başkan seçimi gizli oyla yapılır. İlk iki oylamada, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu aranır. Bu oylamalarda üçte iki çoğunluğun sağlanamaması durumunda, 3. oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. 3. oylamada da gereken çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için 4. oylama yapılır. 4. oylamada iki adaydan en fazla oy alan başkan seçilir. Başkan seçimi, aday gösterme süresinin bitiminden itibaren beş gün içinde tamamlanır. Meclis başkanlığı için de bir yasama döneminde iki seçim yapılır.

DANIŞMA KURULU : Meclis başkanının başkanlığında, siyasi parti grup başkanı, başkanvekillerinden biri veya o partiyi temsil eden bir milletvekilinin katılımıyla toplanır. Bu kurul, danışma niteliğindedir, görüş bildirir. Danışma Kurulu, TBMM başkanının gerekli görmesi veya bir siyasi parti grubu başkanlığının istemi üzerine en geç 24 saat içinde Başkan tarafından toplantıya çağrılır.

TOPLANTI YETER SAYISI : TBMM, üye tamsayısının (550) en az üçte biri, yani 184 milletvekiliyle toplanır. Başkan birleşimi açtıktan sonra toplantı yeter sayısı konusunda tereddüte düşerse yoklama yapar. Görüşmeler sırasında milletvekilleri yoklama yapılmasını isteyebilir. Yoklama sonucunda 184 milletvekili bulunmadığı anlaşılırsa oturum en geç bir saat sonraya ertelenir. Bu oturumda da toplantı yeter sayısı yoksa birleşim kapatılır.

GÜNDEM : TBMM Genel Kurulu gündemi, "Başkanlığın sunuşları, özel gündemde yer alacak işler, seçim, oylaması yapılacak işler, meclis soruşturması raporları, genel görüşme ve meclis araştırması yapılmasına dair öngörüşmeler, sözlü sorular, kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işler" bölümlerinden oluşur. Gündemdeki işlerin görüşme sırası, Başkanlıkça, alınış tarihlerine göre belirlenir. Başkanlıkça gerek görülen durumlarda kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerin görüşme sırası, Danışma Kurulunun da görüşü alınarak Genel Kurulda değiştirilebilir. Danışma Kurulunun görüşü alınıp, Genel Kurulca kararlaştırılmadıkça, Başkan tarafından görüşüleceği önceden bildirilmeyen hiçbir konu, Genel Kurulda konuşulamaz.

ÖZEL GÜNDEM : Danışma Kurulu, Anayasa ve İçtüzük hükümleri gereğince TBMM Genel Kurulunda belirli bir sürede sonuçlanması gereken bir veya birkaç konunun yer alacağı "özel gündem" ve "görüşme günleri" belirleyebilir.

GÜNDEM DIŞI KONUŞMA : Meclis Genel Kurulunun her birleşiminde, Başkanın takdiriyle en çok üç kişiye beşer dakikayı geçmemek üzere "gündem dışı" konularda söz verilebilir. Hükümet bu konuşmalara cevap verebilir. Hükümet de gündem dışı söz alabilir. Hükümetin açıklamasından sonra siyasi parti grupları onar dakikayı aşmamak üzere konuşma hakkına sahiptir. Grubu bulunmayan milletvekillerinden birine de beş dakikayı geçmemek üzere söz verilir.

KAPALI OTURUM : TBMM Genel Kurulundaki görüşmeler açıktır ve tutanak dergisinde tam olarak yayımlanır. Ancak Genel Kurul, belli bir konuda başbakanın, bir bakanın, bir siyasi parti grubunun ya da 20 milletvekilinin yazılı istemi üzerine kapalı oturum yapabilir. Kapalı oturum yapılıp yapılmayacağına, Genel Kurul karar verir. Kapalı oturum sırasındaki görüşmeler hakkında hiçbir açıklama yapılamaz. Bunlar "devlet sırrı" olarak saklanır. Kapalı oturum tutanakları on yıl geçtikten sonra yayımlanabilir.

OYLAMALAR : TBMM'de oylamalar, "işaretle, açık ve gizli" olmak üzere üç şekilde yapılır. İşaretle oylama: Üyelerin el kaldırması yoluyla yapılan oylamadır. Anayasada, kanunlarda ve İçtüzükte açık veya gizli oylama yapılmasının zorunluluk olarak belirtilmediği bütün konular, işaretle oylanır.

Açık Oylama: Üzerinde milletvekillerinin ad ve soyadlarıyla seçim çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması veya elektronik oylama mekanizmasıyla yapılır. Açık oylamada bir yöntem de adı okunan milletvekilinin ayağa kalkarak, oyunu yüksek sesle söylemesidir.
Gizli Oylama: Üzerinde hiçbir işaret bulunmayan yuvarlakların kürsüden kutuya atılması yoluyla yapılır. Beyaz yuvarlak "olumlu", yeşil yuvarlak "çekimser", kırmızı yuvarlak da "olumsuz" oy anlamına gelir.

GÜVEN OYLAMASI : Cumhurbaşkanınca atanarak kurulan Bakanlar Kurulunun listesi, TBMM'ye sunulduktan sonra Bakanlar Kurulunun programı en geç bir hafta içinde TBMM'de okunur. Hükümet programının Genel Kurulda okunmasından iki tam gün geçtikten sonra, program üzerinde görüşme açılır. Görüşmelerin bitiminden bir tam gün geçtikten sonra güven oylaması yapılır. Güven oylaması açık oyla yapılır. Başbakan, görevi sırasında da gerekli görürse Bakanlar Kurulunda görüştükten sonra TBMM'den güven oyu isteyebilir.

Diplomasi ve Dış

Dış Haberler Servisi, Türkiye sınırları dışında gelişen olayları, ülke dışındaki AA muhabirleri veya yabancı haber ajanslarından yararlanarak haberleştiren bir birimdir. Ağırlıklı işi yabancı ajanslardan gelen haberlere dayansa bile asla bir tercüme servisi değildir. Yabancı ajansların haberlerini Türkçeye çeviren bir birim izlenimi verecek şekilde çalışmamalı ve haber üretmemelidir.

Dış konularda en büyük dayanağımız olan üç ajans, Reuters, Associated Press ve AFP birer uluslararası haber ajansı olmakla birlikte uluslararası olayları analiz ederken hiçbir zaman tam tarafsız olmadıklarını ve olamayacaklarını hatırdan çıkarmamak gerekir. Bazı konularda kendi ulusal (İngiltere, Kanada Amerika, Fransa) bakış açılarını haberlerine yansıttıklarına ve bu bakış açısınca şekillenmiş ifade ve tanımlamalar kullandıklarına sık sık tanık olmaktayız. Bu açıdan, yabancı ajanslardan gelen haberler "hemen birinci cümlesinden çevrilmeye başlanacak" hatasız, kusursuz bir metin olarak görülmemeli, daha çok bir haber kaynağı olarak değerlendirilmeli, normal kaynaklara uygulanan süzgeçten mutlaka geçirilmelidir.

Yabancı ajanstan gelen bir haber önce baştan sona okunmalı, yabancı ajanstan gelen metnin yeterince güvenilir olup olmadığına bakılmalı, diğer ajanslarda da benzeri haber varsa karşılaştırılmalı, bu haberin Türkiye açısından bir anlamı olup olmadığı gözden geçirilerek bu yönde eklenecek çıkarılacak hususlar değerlendirilmelidir.

Türkiye için hassasiyet gösteren haberlerde çok daha dikkatli olunmalı, imkanlar çerçevesinde haberin birinci kaynağına ulaşmaya çalışılmalı ve tereddütlü durumlarda mutlaka birim yöneticileriyle görüşülmelidir.

Uluslararası ajansların müşterileri tüm dünya medyası olduğu için bu ajanslar herhangi bir uluslararası konuda tüm müşterilerinin ortak paydası üzerinde odaklanmakta, örneğin Türkiye açısından olayın yansıması veya etkisini çoğu zaman eksik bırakmaktadırlar. Bu tür haberlerde, Dış Haberler muhabiri ya kendisi veya konuyla ilgili uzmanlığı bulunan diğer servislerdeki ajans muhabiriyle işbirliği yaparak haberdeki eksikleri tamamlamalıdır.

Şehir ve kasaba adları ile coğrafi alanlarla ilgili isimlerde, (çoğunlukla Balkanlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika) uluslararası ajansların kullandıkları adlar yerine Türkçe karşılığı kullanılmalıdır. Örneğin, Kosova'da Pec kenti yerine "İpek", Suriye'de Aleppo yerine "Halep", Libya'da Tripoli yerine "Trablusgarp" veya "Batı Trablus" ve bunun gibi.

Diplomasi ve yabancı ajanslara dayalı haberlerde genel haber kuralları aynen geçerlidir. Anlaşılabilir bir haber, güzel bir Türkçe ve haber formatına uygun yazım ile mümkündür.

Diplomasi ve dış haberlerde de "5N, 1K" kuralına uygun olarak haberler mümkün olduğunca kısa, ancak hiçbir ayrıntı atlanmadan ve bütün unsurları

içerecek şekilde yazılmalıdır. Bununla birlikte, bu ilke, uzun haber yazılmayacak anlamı taşımaz. Gerektiğinde, haberin önemi göz önünde bulundurularak uzun haber de yazılabilir. Yabancı ajanslara dayalı uzun bir haber yapacaksanız haberin önemine göre önce kısa çevirinizi hazırlayıp sonra devam ettirebilirsiniz.

Yabancı ajanslara dayalı haberlerde kısaltma isteğinden anlaşılması gereken şu olmalıdır: 400 kelimelik bir haber, aynı unsurları koruyarak 250 kelimeyle ifade edilebiliyorsa 250 kelimelik metin tercih edilmelidir.

Haberlerdeki başlık sayısı, metnin uzunluğuna ve içeriğe göre olmalıdır. Duruma göre tek başlık yeterli olabilir. Haber, geçmiş bir olayla ilgiliyse birinci başlık o olaya atıfta bulunmalıdır. Başlıkta tırnak içinde verilen sözler, haberin içinde de tırnak içinde yer almalıdır. Ancak tırnak içindeki sözler başlıkta kısaltılabilir.

Haber başlıklarını, "daha anlaşılır oluyor" gerekçesiyle uzun tutmaktan kaçınmalıdır. Uzun ve fazla başlık "kelime kirliliğine" neden olur. Fazla başlıklar editörler tarafından ayıklanır ama esas olan, muhabirlerin haberlerini yazarken başlıkları kısa tutmasıdır. Haber, muhabir tarafından ne kadar düzgün, kurallara uygun, hatasız, her unsuru yerli yerinde yazılırsa o haber, editör tarafından aynı oranda hızlı yayına verilebilir.

Yabancı ajanslara dayalı haberlerde ifadeler muğlak değil anlaşılır olmalıdır. Haberde mantık yanlışları bulunmamalıdır, haber mümkün olduğunca kısa cümleler kurularak yazılmalıdır.

Bir diplomasi haberini yazmak muhabirin işidir. Çünkü haberi en iyi bilen, başından sonuna kadar izlediği için muhabirdir. Muhabirin yapması gereken, izlediği olayı en iyi, en anlaşılır ve hiçbir ayrıntısını ihmal etmeden yazmaktır. Muhabir meraklı olmalıdır. Her olayın göründüğü ya da gösterildiği bir biçimi vardır. Muhabir, haberini yazdıktan sonra mümkünse olayın bilinmediğini ya da açıklanmadığını düşündüğü bilgilerine ulaşmaya çalışmalıdır. Yani muhabir, olayın perde arkasını araştırmalı ve yazmalıdır.

Yabancı ajanslara dayalı haber de olsa haberin bütün unsurları yerli yerinde olmalıdır. Yayına verilmek üzere editörlerin önüne gelen haber, kafalarda soru işaretleri oluşturmamalıdır. Editörler, ilke olarak, kafalarında oluşan sorulara cevap alabilmek için yurtdışı büroları aramak zorunda kalmamalıdır. Böyle bir durumun, hem zaman hem de maddi kayıplara yol açtığı unutulmamalıdır.

Haberler, en anlaşılır biçimde yazılmalıdır. Haber konusu, okuyucu hiç bilmiyormuş, ilk kez duyuyormuş gibi açık şekilde ifade edilmeli, anlatılmalıdır.

Birinci paragrafta haberin özü anlatılmalı ve gereksiz ayrıntılara girilmemelidir.

Söz gelimi bir kişinin başından geçen ilginç bir olay konu ediliyorsa "…. ülkenin …. kasabasında …. isimli bir kişi" diye giriş yapmak yerine, yalnızca olayın geçtiği ülkenin adı verilmeli ve kişinin başından geçen olay özetlenmeli, olayın yaşandığı yer ve kişinin adı gibi ayrıntılar ikinci ve daha sonraki paragraflarda yer almalıdır. Türk kamuoyunca fazla tanınmadığı varsayılan kişilerin isimleri, birinci paragrafta yer almamalıdır.

Örnek

MÜNİH (A.A) - tarih - Almanya'nın Bavyera eyaletinde iki trenin çarpışması sonucu ilk belirlemelere göre 25 kişi öldü, 36 kişi yaralandı.

Alman Demiryolları sözcüsü Hans Martin, Münih yakınlarında iki trenin sinyalizasyon hatası yüzünden aynı hatta girmesi üzerine kazanın meydana geldiğini belirtti.

Sözcü, ölenler arasında yabancı bulumadığını ...

Özellikle dış haberler ve diplomasi gazeteciliğinde Türkçe kullanımına daha büyük özen gösterilmelidir. Çünkü haber metninin bir tarafına çeviriden kaynaklanan yabancı dil kokusu sinebilir. Haberlerde Türkçenin doğru kullanımına özen gösterilmelidir.

Habere "geçen yıl", "dün", "yarın" gibi zaman bildiren ifadelerle girilmemelidir. Her paragraf aynı adla başlamamalıdır. Birinci paragrafta verilen konu, ikinci paragrafta kaynak belirtilerek tekrar edilmemelidir. Bu unsurlara gösterilecek özen, haberin daha kısa sürede yayına girmesini sağlayacaktır.

Haberde gereksiz tekrardan kaçınmalıdır. Bir ülkede yeni çıkan bir yasa konusunda haber yapılacaksa, haberin girişinde bu ülkede yasanın çıkarıldığı aktarıldıktan sonra, ikinci paragrafta parlamentoda yapılan oylamaya ilişkin ayrıntılar anlatılabilir. Bu yasa başka bir ülkenin parlamentosunda çıkarılmayacağına göre, birinci paragrafta ülkenin adını kullanmak, ikinci paragrafta yalnızca parlamentodan söz etmek yeterlidir. Bu habere çeşitli kurumlardan ögeler eklenecekse her kurumun başına ülkenin adını getirmek gerekmez. Ancak birden fazla ülke söz konusuysa karışıklığı önlemek için istisna uygulanabilir.

Örnek

PARİS (A.A) - tarih – Fransa Millet Meclisi, 1915 olaylarına ilişkin Ermeni iddialarının "soykırım" olarak tanınmasını öngören yasa tasarısını büyük bir çoğunlukla kabul etti.

Meclis Başkanı ....., 350 milletvekilinin tasarının lehinde, 105 milletvekilinin aleyhinde oy kullandığını, 6 milletvekilinin de çekimser kaldığını açıkladı.

Parlamentonun ikinci kanadı Senato'da geçen ay tartışılan ve kabul edilen bir cümlelik yasa, Ermeni iddialarının "soykırım" olarak tanınmasını öngörüyor ancak o dönemde yaşanan olaylardan "Türkiye Cumhuriyeti'nin sorumlu tutulamayacağını" belirtiyor.

Haberde ülkenin herhangi bir yöneticisinden söz edilecekse o ülkenin adı, yöneticinin adı soyadı ve unvanı mutlaka tam olarak belirtilmelidir. Söz gelimi "Cumhurbaşkanı Sarkozy" yerine ilk kez yazılıyorsa "Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy" denilmelidir. Daha sonra her seferde "Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy" ifadesine gerek yoktur. Unvanı bir kez tam olarak yazdıktan sonra "Nicolas Sarkozy", "Sarkozy" ya da "Fransa Cumhurbaşkanı" kullanılabilir. Böylelikle haberin kısa olması sağlanır ve zaman kaybı önlenir.

Örnek

PARİS (A.A) - tarih - Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, G-8 zirvesi için ülkesine gelecek ABD Başkanı George Bush ile ikili ilişkileri konu alan baş başa bir görüşme yapacağını açıkladı.

Sarkozy, Le Figaro gazetesine verdiği demeçte, Bush ile görüşmesinin, Irak operasyonu öncesinde ABD ile Fransa arasında ortaya çıkan anlaşmazlıktan sonra ilişkilerde oluşan yumuşama havasını daha da ileri götüreceğini belirtti.

Fransa Cumhurbaşkanı, görüşmenin, "ikili ilişkilerin yeniden rayına oturtulması için iyi bir fırsat olacağını" da söyledi.

Bir ülkenin Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün açıklaması haber yapılıyorsa sözcü o ülkenin adına konuştuğu için, birinci paragrafta özne, o ülke olmalıdır. Bakanlık ve sözcünün adı gibi ayrıntılar, daha sonraki paragraflarda verilmelidir. Böyle bir haberde, ikinci paragraftan itibaren, birinci paragrafta dolaylı yoldan verilen tümcenin, sözcünün ağzından tırnak içinde aktarılması tercih edilir.

Örnek

ŞAM (A.A) - tarih - Suriye'nin, BM Güvenlik Konseyi'nde gelecek hafta Irak'ta güvenliğin tam olarak sağlanması için alınan önlemlerin görüşüleceği oturuma katılmayacağı açıklandı.

Suriye Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Hasan Abbas, Teşrin gazetesinde yayımlanan açıklamasında, ülkesinin BM temsilcisi Ali Muttalib'e Güvenlik Konseyi toplantısına katılmama talimatı verildiğini belirtti.

Haberi yazarken tırnak (") kullanımına dikkat edilmelidir. Haberde adı geçen herhangi bir kişinin sözleri, onun yaptığı nitelemeler, benzetmeler vs. hep tırnak içine alınmalıdır. Tırnak kullanımı, o nitelemenin, haberi yazan kişi tarafından yapılmadığını, o sözlerin haber kaynağına ait olduğunu anlatır.

Örnek

WASHINGTON (A.A) - tarih – ABD Başkanı George Bush, "İran'ın nükleer silah üretme hazırlıklarını sürdürdüğünü, bu faaliyetini gizlemek için de ülkesinin amacının nükleer enerjinin barışçı kullanımı olduğu bahanesini kullandığını" söyledi.

Başkan Bush, Amerikan televizyonlarından yayınlanan konuşmasında, İran Devlet Başkanı Mahmut Ahmedinejad'ı "iktidara gelmesinden bu yana ülkesinin nükleer planları hakkında BM tarafından yapılan uyarıları kulak ardı etmekle" suçladı.

ABD Başkanı, ...

Yurt dışı bürolarda çalışanlar için anlaşılabilir olan, o ülkede herkesin bildiği bir terim, ifade ya da durum, Türkiye'de bilinmeyebilir. Böyle bir ifade, terim veya durum için açıklayıcı bilgi eklenmeli ve haberin daha kolay anlaşılır hale gelmesi sağlanmalıdır.

Herhangi bir ülkede beklenmedik bir olay meydana geldiğinde (büyük bir deprem, yangın, patlama vs.) ya da uzun zamandır hazırlıkları yapılan bir olay başladığında, bu haber, önce "flaş" olarak verilmelidir.

Örnek

Ravalpindi'de düzenlenen mitingde meydana gelen patlamada Benazir Butto'nun öldüğü bildirildi.

tarih

(AA)

Yabancı ajanslarda görülen bir flaş, fazla ayrıntıyla süslenip uzun hale getirilememeli, dolayısıyla gecikmesi önlenmelidir. Yukarıdaki flaş şu şekilde yazılmamalıdır:

Pakistan'da 8 Ocakta yapılması öngörülen seçimler öncesinde Ravalpindi kentinde düzenlenen mitingde meydana gelen patlamada, muhalefet lideri Benazir Butto'nun öldüğü bildirildi.

tarih

(AA)

Bu yanlış flaş, aslında flaştan sonraki ilk haber olmalıdır.

Örnek

-BENAZİR BUTTO ÖLDÜ

RAVALPİNDİ (A.A) - tarih – Pakistan'da ocakta yapılması öngörülen seçimler öncesinde, Ravalpindi kentinde düzenlenen mitingde meydana gelen patlamada, muhalefet lideri Benazir Butto'nun öldüğü bildirildi.

Butto'nun partisinden bir yetkili, Butto'nun aracıyla miting alanından ayrıldığı sırada patlamanın meydana geldiğini söyledi.

(PA-RAF-LAR)

Bu ilk haber, flaştan sonra yayına verilmelidir. Haber, yeni ayrıntılarla zenginleştirilerek geliştirilebilir. Yarım saatlik bir zaman dilimi içinde o anda elde bulunan bütün ayrıntıları içeren bir haber yayına verilmiş olmalıdır. Daha sonra yeni ayrıntılar ve olayı ilgilendiren başka unsurlarla (kınama mesajları, başsağlığı dilekleri vs.) haber geliştirilebilir.

Tıp alanıyla ilgili bir haberde, yeni bir buluş anlatılıyorsa birinci paragrafta buluş net bir şekilde aktarılmalı, araştırmanın yapıldığı yer, kaynak vs. ayrıntılar bütün haberlerde geçerli bir kural olarak daha sonraki paragraflarda verilmelidir.

Örnek

ROMA (A.A) - tarih - İtalya'nın Başkenti Roma'daki Pallucio Üniversitesi araştırmacıları, Aspirin'in bazı bitki özleriyle bir arada kullanılmasının cilt kanserinin gelişimini yavaşlatabileceğini açıkladı.

Üniversitenin Tıp Fakültesi Dermatoloji Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Antonio Lorenzo, hazırladıkları Aspirin ve bitki özü karışımının henüz deneme aşamasında olduğunu, kesin sonucun alınabilmesi için araştırmaların üç yıl daha devam etmesi gerektiğini belirtti.

Lorenzo'nun verdiği bilgiye göre, ısırganotu ve dereotu özleriyle oluşturulan karışıma toz haline getirilmiş Aspirin'in ve bazı kimyasal maddelerin katılmasıyla hazırlanan krem, cilt kanserinin ilerlemesini yavaşlatıcı bir etki gösterdi.

Prof. Lorenzo ...

Dış bürolar bakımından bazen tek başına kullanılamayacak derecede kısa haberler olabilir. Bunların birkaçı bir araya getirilerek, söz gelimi "Hollanda'dan Kısa Kısa", "İngiltere'den Kısa Kısa", "Kazakistan'dan Kısa Kısa" başlıkları altında değerlendirilebilir. Ancak bunu yaparken, haber değeri taşımayan konuların ayıklanmasına ve tek başına verilmesi gereken önemli bir haberin bu başlık altında kalmamasına özen gösterilmelidir. "Kısa Kısa"lar, ekonomi, magazin, sanat vs. başlıklarıyla gruplandırılabilir.

Haberler çeşitlendirilmelidir. "İlle de siyasi konularda haber yazmak" diye bir kural yoktur. Her konuda haber yazmaya özen gösterilmelidir. Dış bürolar, gazetelerden haber yapmakla sınırlı kalmamalı, özel çalışmaların yanı sıra o ülkede yaşayan Türk toplumuna yönelik haberlere de ağırlık vermelidir. Bulundukları ülkelerdeki yerel makamlar, Türk büyükelçiliği, o ülkedeki Türk toplumunun dernekleri, kuruluşları, firmaları vs. ile temas içinde olmalıdır.

Haber yazıldıktan sonra yeniden okunmalıdır. Haberin başlığı (-) ardından tamamen büyük harflerle yazılmalı, haberin girişinde büyük harflerle "mahreç (A.A) (-) tarih (-) ve metin yer almalıdır. Kullanılan kaynak, haberin altında kısaltma olarak yer almalıdır. İnternetten yapılan haberlerde, haberin altına (INT-) kısaltması konulması halinde haberin içinde mutlaka kaynak belirtilmelidir. Diğer ajanslara dayalı olarak yapılan haberin sonunda imza kısmında ilgili ajans adı yer almalıdır; (AP-PA-RAF), (AFP-PA-RAF) gibi.

Dış büro muhabirleri, yabancı ajanslara dayalı haber yapanlar ve diplomasi muhabirleri haberi ne kadar iyi, eksiksiz, her unsuru yerli yerinde yazarsa o haber o kadar çabuk yayına girer. "Benden sonra nasıl olsa bir-iki kademede daha okunacak" düşüncesiyle baştan savma görünümü verecek şekilde haber yazılmamalıdır. Özellikle haberleri yayına veren redaktörlerin önüne gelen haberler, hemen hemen her anlamda kusursuz olmalıdır. Redaktörler son kontrol noktasıdır. Son kontrol noktasına gelen haber, artık eksik unsur içermemeli, muğlak olmamalı, kafada soru işaretleri uyandırmamalıdır. Yani redaktörün önüne yayına verilmek üzere gelen haber, yeniden yazılmayı gerektirecek durumda olmamalıdır.

Yabancı özel adların yazılışında TDK Yazım Kılavuzu'nda yer alan kurallara uyulmalı ve örnekler dikkate alınmalıdır.

TEMEL DİPLOMASİ KAVRAMLARI

BÜYÜKELÇİ (ambassador) : Bir devletçe bir başka devlete gönderilen en yüksek rütbeli diplomatik temsilci. Modern iletişim araçlarının gelişmesinden önce, büyükelçilere tam yetkiye varan geniş yetkiler veriliyordu. Günümüzde büyükelçiler, kendi dışişlerinin sözcüsü konumunu taşır; bir büyükelçi çok seyrek olarak kendi başına karar verebilir. Bununla birlikte bir büyükelçinin kişiliği ve saygınlığı temsil ettiği devletin görüşlerini karşı tarafa anlatmakta önemli bir rol oynayabilir. Gönderildiği ülkeye ilişkin ilk elden bilgi edinerek, devletin izleyeceği politikalarda belirleyici bir etkide bulunabilir.

MASLAHATGÜZAR (charge d'affairs) : Statüsü 1961'de imzalanan diplomatik ilişkiler üzerine Viyana Kongresi'nde belirlenen alt düzeyde diplomatik temsilci. Güven mektubunu görev yapacağı ülkenin devlet başkanına değil, genellikle dışişleri bakanına sunar. Çoğunlukla büyükelçi olan misyon başkanı bulunmadığı zaman yetkilidir. Fakat iki ülke arasındaki ilişkilerin zayıf olduğu durumlarda misyon başkanı olarak atanabilir.

KONSOLOS (consul) : Ülkeler arasındaki ticari, ekonomik, kültürel, bilimsel ilişkilerin yürütülmesi ve geliştirilmesi ve dış ülkelerde vatandaşlarının haklarını korumak için atanan dışişleri görevlisi. Kural olarak devleti temsil etme yetkileri bulunmayan konsoloslar, bulunduğu ülkede devletin gerçek ve tüzel kişiliklerini korumak, işlerliğini kolaylaştırmak, pasaportları uzatmak ya da yenilemek gibi görevlere sahiptir. Hukuki açıdan diplomatik ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanma haklarına sahip olmayan konsoloslar diplomatik temsilci konumunu da taşımaz. Diplomatik dokunulmazlığına sahip olmayan konsoloslar, yine de görevlendirildikleri ülkede normal bir yabancıdan farklı olarak birtakım ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanır. Konsolosluk görevlileri, önem sırasına göre başkonsolos, konsolos, yardımcısı ve fahri konsolos olarak sıralanır.

KORDİPLOMATİK (corps diplomatique-diplomatic corps) : Bir ülkede diplomatik görevle ve statüyle bulunan yabancı devlet diplomatlarının tümüne denir. Kordiplomatik mensupları, bazı özel haklardan (ayrıcalık ve bağışıklardan) yararlanır. Örneğin otomobillerinde (CD) harfleri bulunur ve trafik sırasında zorlukla karşılaştıklarında görevlilerden özel yardım görürler. Bu işaret ayrıca ülkenin güvenlik makamları bakımından da bazı maksatlar açısından bir tanıma olanağı sağlar. Keza, kordiplomatik mensupları için özel hüviyet kartı verilir ve ülkeden ayrılırken bu kart iade edilir.

KORDİPLOMATİK DUAYENİ (doyen du corps diplomatique) : Dean of the Diplomatic Corps denen şahıs, bir ülkenin başkentinde en uzun süreden beri görev yapmakta bulunan büyükelçidir. Bütün büyükelçilerin bir öncelik sırası vardır ve "preseacence" denilen bu sıra, güven mektuplarını o ülkenin devlet başkanına sunma tarihine göre oluşur. Kordiplomatik duayeni, bulunan ülkenin dışişleri bakanlığı nezdinde kordiplomatik mensuplarının genel hak ve çıkarlarını korur, törenlerde en başta yer alır. Duayenin başka ülkelere gitmesi halinde, ondan sonra sıradaki bu görevi devralır.

DİPLOMATİK AYRICALIK VE BAĞIŞIKLIKLAR (diplomatic and privileges immunities) : Uygulanan uluslararası hukukta kavram olarak, dokunulmazlıklar ile ayrıcalıklar arasında bir ayrıma gidilmektedir. Dokunulmazlık kavramı genel yasalardan bağışık tutulmayı değil, fakat yargılama ve icra yollarının uygulamasından bağışık devletin kimi yasalarının özünden tutulmayı belirtmektedir. Buna karşılık ayrıcalık kavramı, kabul eden bağışık tutulmayı, bunların özünün uygulanmamasını ifade eder.
Diplomatik ayrıcalık ve bağışıklıkları 1. Diplomasi Temsilciliği bakımından, 2. Diplomasi Temsilcilikleri ve Görevlileri bakımından olmak üzere iki kısma ayrılır.
Diplomasi Temsilciliği bakımından ayrıcalık ve bağışıklıklar şöyledir:
a) Elçilik binasının ve araçlarının dokunulmazlığı
b) Elçilik arşivlerinin dokunulmazlığı
c) Elçiliğin haberleşme serbestliği
d) Elçiliğin vergi ayrıcalığı
e) Elçiliğin gümrük ayrıcalığı

Diplomasi Temsilcileri ve Görevlileri bakımından ayrıcalık ve bağışıklıklar ise
a) Kişi dokunulmazlığı
b) Konut dokunulmazlığı
c) Yargı dokunulmazlığı ya da bağışıklığı
d) Vergi ayrıcalığı
e) Gümrük ayrıcalığı

DİPLOMATİK KORUMA (diplomatic protection) : Bir devletin, yabancı bir devletin haksız eyleminden zarara uğrayan vatandaşını diplomatik yollar aracılığıyla koruma altına alması

DİPLOMATİK PASAPORT (diplomatic passport) : Yabancı bir hükümetin diplomatik görevlilerine verilen ve onların resmi statülerini tanımlayan, diplomatik ayrıcalık ve bağışıklıklarını sağlayan pasaport. Türkiye'de “kırmızı pasaport” olarak da bilinir.

GÜVEN MEKTUBU (letter of credence) : Bir diplomatik temsilcinin görev yapacağı ülkenin devlet başkanına, diplomatın ülkesinin devlet başkanı tarafından gönderilen resmi doküman. Bu mektupta diplomatın ülkesinin devlet başkanı, diplomatın kendisini temsil yeteneğine olan güvenini belirtir ve kendi hükümeti adına girişeceği faaliyetlerde kendisine gerekli kolaylığın gösterilmesini rica eder. Bu mektubun diplomat tarafından söz konusu ülkenin devlet başkanına sunulmasıyla diplomatın o ülkedeki resmi görevi de başlamış olur.

PERSONA GRATA : Bir devletin özellikle belirli bir kişiyi yabancı devletin temsilcisi olarak görmek istemesi.

PERSONA NON GRATA (istenmeyen adam) : Bir devletin özellikle belirli bir kişiyi diğer devletin diplomatik temsilcisi olarak kabul etmemesi.

SAVAŞ NEDENİ (casus belli) : Diplomasi dilinde ve uluslararası hukukta devletler arasındaki ilişkilerin kesilmesine ve savaş çıkmasına neden olabilecek her türlü eylem ve işleme verilen ad.

ÜLTİMATOM (ultimatum) : Bir devletin diğer bir devletten derhal veya belirli bir süre içinde yerine getirilmesini istediği bazı taleplerde (mesela o devlete verilmiş zararlardan dolayı tazminat ödenmesi, sınırlı ihlal ve tecavüzlerine son verilmesi, sınırı geçmiş birliklerin geri çekilmesi gibi) bulunduğu diplomatik belge. Ayrıca genellikle talep veya taleplerin derhal yahut belirtilen sürede yerine getirilmemesi ültimatomu veren devletin gerekli gördüğü bütün tedbirleri (ilişkilerin kesilmesi, aynıyla karşılık verme, abluka, silah kullanma ve savaş ilanı) almakta kendini serbest sayacağı da belirtilir. Lahey antlaşmasına göre ültimatomun yazılı olarak verilmesi gerekir.

FIR HATTI (Flight Information Region-FIR) : Uçuş bilgi bölgesi ya da İngilizce kısaltılmış adıyla FIR, içinde uçuş bilgi ve uyarı hizmetlerinin verildiği hava sahasıdır. Uçuş bilgi hizmetleri, özellikle, önemli meteorolojik bilgileri ulaşım kolaylıklarını, hava alanlarının durumunu, bölgede bulunan tehlikeleri (örneğin göçmen kuşların varlığı gibi) bildirmeyi içermektedir. Uyarı hizmetleri ise kaybolan, kaza yapan ya da tehlikede olan hava araçlarına ilişkin bilgilerin arama-kurtarma faaliyetleriyle görevli birimlere bildirilmesi görevlerini kapsamaktadır. FIR hatları, yalnızca ulusal hava sahalarını kapsayabileceği gibi kimi bölgelerde uluslararası hava sahasını da kapsamaktadır.

KARASULARI (territorial waters) : Uluslararası hukukta bir devletin kıyılarına bitişik olan ve o devletin kara toprakları üzerindeki yargı yetkisine giren deniz parçası. Bütün ulusların kullanımına sunulmuş açık denizlerden ve ulusal toprakla çevrili göller belli koy ya da körfezler gibi iç sulardan farklı bir hukuki rejime tabidir. Karasularının dış sınırı ülke sınırını oluşturur.

KITA SAHANLIĞI (continental shelf) : Kara platformu olarak da bilinen, bir kara parçasını ya da kıtayı çevreleyen görece sığ ve eğimli deniz tabanı. Genellikle kıta sahanlıkları kıyıdan 200 m derinliklere kadar uzanır. 1970'lerin başından bu yana Türkiye ile Yunanistan arasındaki kıta sahanlığı anlaşmazlığı, deniz sınırları karşı karşıya olan devletlerin durumuna tipik bir örnek oluşturmakta ve bu sorun günümüzde de devam etmektedir.

ULUSAL HAVA SAHASI (national air space) : Bir devletin ülkesi üstündeki hava sahası.

İÇ SULAR (national waters) : Denizlerdeki iç sular, bir devletin kara ülkesine sıkıca bağlı karasuları olup, bu devletin karasularının iç sınırı iç sularının bittiği noktada başlamaktadır. İç sular, ilke olarak devletin tam egemenliğinde bulunmaktadır.

SIĞINMA (asylum) : Uluslararası hukukta yurttaşı olduğu devletten cezai kovuşturma, mahkumiyet ya da siyasal baskı nedeniyle kaçan kişilere başka bir devletçe tanınan koruma. Her devletin kendi yasalarına ve özel sözleşmelerine göre düzenlediği sığınma hakkı, daha çok siyasal nitelikli suçlarda tanınır. Devlet başkanına suikast, savaşta düşmanla işbirliği yapılması, savaş ya da insanlık suçu işlenmesi gibi durumlarda genellikle iltica, yabancı savaş gemilerine başvurarak koruma isteme, diplomatik sığınma olarak anılır. Bu durumda kişiye sığınma hakkı, kişinin ayrılmak istediği ülke topraklarında verilir. Elçilik ya da diplomatik temsilciliklerde verilen sığınma hakkı çoğu kez tartışmalara yol açar.

SIĞINMACI (refugee) : Vatandaşı bulunduğu ülkede uğradığı baskılar yüzünden ve siyasi olaylar nedeniyle iradesi dışında ülkesinden ayrılmak zorunda kalan ve vatandaşı bulunduğu ülkenin korumasını yitiren başka bir devletin vatandaşlığına geçmemiş yurtsuz göçmen.

GÖZLEMCİ STATÜSÜ (observer's status) : Birtakım koşulları yerine getiren, devletin ve öteki ulusların, birimlerin; gözlemci olarak uluslararası örgütlerin çalışmalarına oy hakkı olmadan katılmalarını ifade eder. Örgütlere göre, gözlemcilerin bazen söz hakkı bulunduğu gözlenmektedir. Gözlemci statüsünden yararlanan birimler şunlardır: i) Henüz örgüt üye devletlerince devlet olarak tanınmamış devlet iddiasındaki topluluklar, ii) Uluslararası örgütler, iii) Kimi ulusal bağımsızlık hareketleri.

İNSAN HAKLARI (human rights) : Tanımlanması ve sınırlanması oldukça zor, uzmanların üzerinde bazı noktalarda uzlaşmadıkları, çağımızda ise uluslararası boyut kazanan bir kavramdır. Çağımızda insan haklarının korunması ulusal düzeyi aşarak uluslararası bir boyut -özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra- kazanmış, devletlerin egemenlikleri insan hakları ile sınırlanmış ve insan hakları uluslararası denetimin alanı içine girmiştir. 1948 yılında Birleşmiş Milletler "İnsan Hakları Evrensel Bildirisi" 1950 yılında Avrupa Konseyi'nce hazırlanan "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi" bu alandaki önemli adımlardır. Bu sözleşmenin kurduğu organlar ise "İnsan Hakları Komisyonu" ve "İnsan Hakları Mahkemesi"dir. Türkiye 1987 yılında "Bireysel Başvuru" hakkını, 1980 yılında "İnsan Hakları Mahkemesi"nin zorunlu yargı yetkisini kabul etmiş, 1975 Helsinki'de AGİK "Savaş Belgesi"ni imzalamış ve 1988 yılında Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler'in işkenceyi önlemeye yönelik sözleşmelerini onaylayarak, uluslararası topluluğun bir üyesi olarak insan haklarına saygı göstereceğini taahhüt etmiştir. Günümüzde insan haklarının uluslararası düzeyde korunmasında devlet dışı özel kişi ve gruplarca kurulan gönüllü uluslararası kuruluşların önemi artmaktadır. Bu kuruluşlar, "Uluslararası AF Örgütü", "Uluslararası Hukuk Komisyonu", "Helsinki İzleme Komitesi"dir.

Dış Yayınlar

Dış Yayınlar Müdürlüğü, Türkiye'de görev yapan yabancı gazeteciler, elçilik mensupları ve yabancı Tv, gazete ve ajans bürolarını ilgilendiren Türkiye ile ilgili haberleri İngilizce ve Fransızca yayımlar. Bu yapılırken haberler Türkçe metinlere sadık kalınmakla birlikte kelime kelime yabancı dile çevrilmeyip İngilizce ve Fransızca haber formatına uygun şekilde yeniden kaleme alınmakta, gerektiğinde özetlenmektedir.

Çevirilerde AA bültenlerinde yer alan haberlerin yanı sıra Türk basınında yayımlanmış özel haberler ya da gündem yaratacak köşe yazıları da dikkate alınmaktadır. Ayrıca her sabah erken saatlerde tüm Türk basınını kapsayan üç bölümlük bir basın özeti abonelere sunulmaktadır.

Yabancı dile çevrilen haberler müdür, müdür yardımcısı veya redaktör tarafından okunarak yayına verilmektedir.

Dış Yayınlar servisi ayrıca AA'nın üye olduğu Avrupa Ajanslar Birliği (EAPA), Karadeniz Haber Ajansları Birliği (BSANNA), Asya-Pasifik Haber Ajansları Birliği (OANA), Akdeniz Haber Ajansları Birliği (AMAN) ve ANSAMED gibi kuruluşlara Türkiye ile ilgili günlük haber bültenleri sunmaktadır. AA'nın verdiği haberler adı geçen uluslararası kuruluşların internet sayfalarında muntazam şekilde yayımlanmakta; ayrıca söz konusu birliklerden gelen ve Türkiye ile komşularını ilgilendiren haberler AA'nın İngilizce bülteninde yer bulmaktadır.

Dış Yayınlar servisi bunlara ek olarak Anadolu Ajansının yabancı ajanslarla olan yazışmalarını da yürütmekte, yapılan ve yapılacak anlaşmaların metinlerini Türkçeden İngilizceye ya da aksi yönde çevirmekte ve bu iş için eleman istihdam etmektedir.

NOT: Türkçe yazılan bir haberle ilgili olarak, elinizde İngilizce veya Fransızca metin varsa mutlaka Dış Yayınlar Müdürlüğüne teslim ediniz. Bu katkınız Dış Yayınların işini hızlandıracağı gibi kolaylaştıracaktır.

Ekonomi

Ekonominin günlük yaşamı çok yakından ilgilendirdiği, hatta belirlediği bir gerçek. Ekonomi haberleri de bu yüzden hayatın içinden olmalı, beklentileri yansıtmalıdır. Bu haberler, ülke genelini ilgilendirebileceği gibi bölgesel gelişmeleri de içerebilir.

Başlıklar içeriği yansıtacak şekilde mümkün olduğunca kısa, anlaşılır olmalıdır. Başlıklar haber metninde tam olarak yer almalıdır.

Ekonomi haberleri de haberin tüm unsurlarını barındırmalıdır. Haberler rakamlarla zenginleştirilmeli, ancak rakamlara boğulmamalıdır. Ekonomi haberlerinin çoğu sayısal veri içerdiğinden, bu konuya dikkat etmek gerekir.

Haberin bir iç bütünlüğü olmalı; dağınık, karışık, belirsiz ifade kullanımından kaçınılmalıdır. Haber kaynağının ifadelerine sadık kalınmalı, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ancak haber kaynağının maddi yanlışları haberde ya kullanılmamalı ya da düzeltilerek (içeriği bozulmadan) metne yansıtılmalıdır. Metin ya da açıklamalar sorgulanmalıdır.

Haberlerin içeriği sağlam, başlıkları kısa ve anlaşılır olmalıdır. Sırf demeç almak adına haber yapılmamalıdır.

Haberin kurgusu, anlatılmak isteneni en iyi yansıtacak şekilde oluşturulmalıdır.

Haber konusu olacak metin ya da açıklamalar sorgulanmalı, eksikleri tamamlanarak haber geçilmelidir. Özel haberlerde, habere konu olan iddia, mutlaka birkaç kaynaktan doğrulatılmalıdır.

Devam eden haberlerde mutlaka olayın geçmişine ilişkin bilgi haberin sonuna eklenmelidir.

Haber tam olmalı, eksikliği bulunmamalı, “neden böyle” diye sorulduğunda, ''açıklamada o kadar bilgi vardı'' ya da ''kişi öyle söyledi'' denilmemeli, gerektiğinde sorgulanmalıdır.

Yazımda esas olan, en az kelimeyle olayı anlatmaktır. Haberde gereksiz uzunluktan kaçınmalıdır. Haber, en vurucu yönler başlığa çekilip, kurgulanarak yazılmalıdır. Başlıklar içeriği yansıtacak şekilde, mümkün olduğunca kısa, anlaşılır olmalıdır.

Ajans haberciliğinde hız önemlidir ama ekonomide daha da önemlidir. Çünkü kazançlar ve kayıplar söz konusudur. Çok uzun bir toplantıda bile önce haberin çok önemli yerleri yazılmalı ve hemen geçilmeli, yapılacak ikinci, duruma göre üçüncü haberde, konu daha ayrıntılı işlenmelidir.

Demeç haberciliğinin yanı sıra ''araştırmaya dayalı'' haberlere yer verilmelidir. Ekonomide, yaşanılan bölgenin özelliklerini yansıtan daha çok özel haber yapılmalı, istikrarlı haber akışı olmalıdır. Bir dönem performansın yükselip, ardından kesildiği bir görünüm verilmemelidir.

Özel haberlere daha fazla dikkat etmek, yanlış yapmamak gerekir. Bu tür haberlerde daha fazla zaman olduğu için yanlışı en aza indirmek bir zorunluluktur. Ekonomi haberlerinde özellikle sayı yanlışlarına sıkça

rastlandığından, sayı grupları ve birimler çok dikkatli şekilde gözden geçirilmeli, rakamlar ve birimler mantık süzgecinden de geçirilmelidir.

Unvan ve isimler netleştirilmeli, tereddüt halinde, mutlaka araştırılarak ilgili yere sorulmalıdır. Haber yazımında en çok kişi ad ve görev, miktar, kavram, yazım kuralı yanlışları görülebilmektedir. Bu yanlışların yapılmaması için haber yazıldıktan sonra haberi yazan kişi tarafından bir kez daha dikkatlice okunmalı, bilgisayarda yazım kontrolü (ABC uygulaması) yapılmalıdır. Haberi yazan kişi haberin yayına verilişini de takip etmeli, yanlışlarını görmelidir. Bu, bazı yanlışların önemli ölçüde azalmasını sağlayacaktır.

Ülkenin ve bölgenin ekonomi gündemiyle ilgili, özellikli, ayrıntılara dikkat edilen haberler yapılmalıdır. Haberlerin farklı bakış açısını yansıtması, nesnel ve sıra dışı olması gerekir. Aynı kişilerden, hiçbir neden ve gerekçe yokken sürekli görüş alınmamalıdır. ''Demeç haberciliği'' yerine ''araştırmaya dayalı'' haberciliğe ağırlık verilmelidir. Demeç haberleri ise ağırlıklı olarak bir temel konuya yoğunlaşmalıdır. Çok sayıda konu verilerek haberin içeriği dağıtılmamalıdır.

Ekonomi muhabirinin istatistiki verileri iyi değerlendirebilmesi bir zorunluluktur. Raporlardan ve verilerden yola çıkarak haber yazımı, ekonomi haberciliğinin temel taşlarındandır. Bundan dolayı bir ekonomi muhabirinin ''rakamların dilinden anlaması'', işin esasını kavrayabilmesi, temel ekonomik verileri bilmesi gerekir.

İstatistiki verilerin, herkesin anlayabileceği bir dilde, yanlışsız sunulması önemlidir. Yanlış yapmamak için, istatistiki verinin gerekirse bir uzmana değerlendirilmesi yöntemine de başvurulabilir. Raporlardaki ve verilerdeki ilginç noktaları, yanlışları sezebilmesi, yetkin bir şekilde yorumlayabilmesi, basit bir tabloyu ayrıntılı bir haber haline getirmesi için muhabirlerin gündemi çok iyi izlemesi, düzenli gazete, dergi okuması, televizyonlardaki haber bülteni ve programlarını mümkün olduğunca izlemesi, dijital ortamdan yararlanması gerekir.

Ekonomi haberciliğinde; haberlerin konusu ve hedef kitle yanında, yasal çerçevesi ve etik boyutlarına dikkat edilmeli, objektiflikten kesinlikle uzaklaşılmamalı, yoruma yer verilmemeli, haberin dolu dolu olması için veriler ve bilgi kaynaklarına ulaşılıp iyi bir içerik oluşturulmalıdır.

Bunun için,;

Ekonomi haberine konu olaylar yakından izlenmeli,

Ekonomi haberleri, etik kurallara uygun hazırlanmalı,

Haberlerin hazırlanmasında veriler yanında, bilgi kaynaklarına ulaşılıp yararlanılmalı,

Günlük hayatta ekonomiyi ilgilendiren finans çevreleri, iş dünyası, çalışma hayatı, tüketiciler, kamu finansmanı, emlak işleri ile piyasa ve çarşı-pazarla ilgili bolca haber yapılmalıdır.

Bu arada "negatif haber caziptir, okutur. Pozitif haber sıkıcıdır, ilgi çekmez" anlayışının yanlış olduğu bilinmelidir.

Şüphesiz ille de pozitif haber verilecek diye gerçeğin sınırlarının zorlanması gerekmez. Gerçeğin sınırlarını zorlayan her bilgi, okura karşı yapılmış büyük bir haksızlıktır.

Bazen bilginin doğru olması yetmez, abartısız olması şarttır. Bir başka deyişle bilgi özünde doğru olabilir ancak haber üzerindeki abartı, o doğru bilgiyi de o bilgiyi habere dönüştüren markayı da güvenilmez kılabilir.

Bölgelerdeki muhabirler ve yerel muhabirler, bölgeyi ilgilendiren haberlere ağırlık vermelidir. Bazı bölgelerde üretilen ürünler ülke çapında önem taşıyabilir. Muhabirlerin bununla ilgili haberleri sürekli takip etmesi gerekir. Örneğin, Rize'de çay; Ordu, Trabzon ve Düzce'de fındık; Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde pamuk; Isparta'da gül; Edirne, Gönen, Osmancık ve Tosya'da çeltik; Akdeniz'de narenciye, seracılık; Kastamonu Taşköprü'de sarımsak, İç Anadolu'da hububat; Ege, Samsun, Bitlis ve Trabzon'da tütün; Balıkesir ve Bursa'da domates, salça; Trakya'da ayçiçeği, Marmara ve Ege'de zeytin, Gaziantep'te fıstık, Doğu Karadeniz'de balık, Bursa ve Kocaeli'nde otomotiv, imalat sanayi; Zonguldak'ta kömür, Adıyaman ve Batman'da petrol, Denizli'de tekstil haberleri önem taşır. Bu tür haberler ayrıntılı, bütün yönleriyle verilmelidir.

Örnek

-ÇAYKUR GENEL MÜDÜRÜ YÜCE:
-''2003 YILINDA 517 BİN TON YAŞ ÇAY ALIRKEN
BUNU HER YIL ARTIRIP 2007 YILINDA 660 BİN TONA ÇIKARDIK''

RİZE (A.A) – tarih - ÇAYKUR Genel Müdürü Ekrem Yüce, 2003 yılında 517 bin ton yaş çay alırken, bunu her yıl artırarak 2007 yılında 660 bin tona çıkardıklarını söyledi.

Rize Ziraat Odası Başkanı Nevzat Paliç'i ziyaret eden Yüce, bu yılın genel değerlendirmesi için hazırlıklarını tamamlamak üzere olduklarını belirtti Yüce, üreticilerin ziraat odaları aracılığıyla kendilerinden üç talepleri olduğunu bildirerek, ''Üreticiler ÇAYKUR'un daha fazla yaş çay almasını, alım yerinde rahat çay satabilmeyi ve yaş çay ödemelerinin makul sürede yapılmasını istiyorlar. Bu talepleri kulak ardı etmedik ve karşılamaya çalıştık. Bu yöndeki çalışmalarımız sürüyor'' dedi.

Yüce, 2003 yılında 517 bin ton yaş çay alırken, bunu her yıl kademe kademe artırarark 2007 yılında 660 bin tona çıkardıklarını anlattı. Yüce, 'çay alım yerlerini düzenleyerek vatandaşlarımızın daha rahat ürünlerini satmalarını sağladık. Ödeme konusunda ise bir ödeme planı oluşturarak ÇAYKUR tarihinin en güzel ödeme planını gerçekleştirdik'' diye konuştu.

Ziraat Odası Başkanı Paliç ise ÇAYKUR'un her gün daha iyiye gittiğine dikkati çekerek, şunları söyledi:

''Bundan fazlasıyla memnuniyet duyuyoruz. Yaş çay alımında 500 bin tondan 660 bin tona çıkılması, ödeme planlarının düzenlenmesi bizleri memnun etmektedir. Bundan sonra bunların daha da iyi olacağından eminiz. ÇAYKUR'un, bölge ekonomisindeki katkısı sadece çayla sınırlı değildir. Çayın dışında da birçok sosyal faaliyetlere katkısı bulunmaktadır. Bu nedenle ÇAYKUR, herkesin koruması gereken bir kurumdur.''

(PA-RAF-LAR)

Bir firmanın ihracat, ithalat, üretim, satış, kar zarar gibi verileri veya açılması, kapanması, satılması, işçi çıkarması, ücretli veya ücretsiz toplu izin vermesi, yönetiminin değişmesi gibi olaylar yorum yapılmamak ve reklama kaçmamak koşuluyla verilebilir. Bunda şirketin tanınmışlığına ve verilerin büyüklüğüne dikkat edilmelidir.

Dikkate değer olmayan unsurlara haberlerde yer vermemek gerekir. Borsada işlem gören şirketler, borsaya açıklama yapmadan bu tür bilgi veremezler, buna dikkat edilmelidir. Haberler haksız bir şekilde ticari itibarı sarsıcı unsurlar taşımamalı, olan durumu nesnel bir şekilde yansıtmalıdır.

Örnek

-OYAK RENAULT'UN 1 MİLYONUNCU İHRACAT GURURU
-İHRACAT İÇİN ÜRETİLEN 1 MİLYONUNCU ARAÇ CLIO, ALMANYA'YA UĞURLANDI

İSTANBUL (A.A) – tarih - Oyak Renault Otomobil Fabrikaları, 1 milyonuncu otomobil ihracatını gerçekleştirdi.

Şirketten yapılan açıklamaya göre, Oyak Renault'un ihracat için ürettiği bir milyonuncu araç Clio, çalışanların alkışları arasında Almanya'ya doğru yola çıkarıldı.

Oyak Renault'nun ürettiği otomobiller Symbol, Megane Sedan, Clio, 5 kıtada Avustralya'dan Yeni Zelanda'ya, Fransa'dan İngiltere'ye, Tayland'dan Mısır'a, Fas'tan Güney Afrika'ya ve Kolombiya'ya 100'den fazla ülkede satışa sunuluyor.

Aileye yeni katılan Clio Grand Tour ise, yıl sonundan itibaren yollara çıkacak. 1990'lı yılların sonundan bugüne Oyak Renault Otomobil Fabrikaları, Renault 12, Renault 9, Renault 19, Megane Wagon, Megan Sedan ve Clio ile ihracatını sürekli artırarak bir milyon adedini geçen ilk otomobil üreticisi olurken, fabrikanın ihracat cirosu ise 10,5 milyar dolara ulaştı.

Oyak Renault, 2007 yılının ilk yarısında 100 bininci K motor ihracatı ve 300 bininci Symbol ihracatını gerçekleştirirken, yılın ilk yarısında ISO 9001 Kalite Sistem Güvencesi Belgesini dördüncü kez yeniledi.

(PA-RAF-LAR)

Fuar haberlerinde, fuara katılan firma sayısı, kaçıncı kez düzenlendiği, ne kadar süre açık kalacağı bulunmalıdır. Fuar bittikten sonra ziyaretçi sayısı verilmelidir.

Örnek

- HEDİYELİK EŞYA, HOBİ VE KİTAP FUARI AÇILDI

(FOTOĞRAFLI - GÖRÜNTÜLÜ)

İZMİR (A.A) – tarih - İzmir'de ''18. Souvenir Hediyelik Eşya, Hobi ve Kitap Fuarı'' açıldı.

Kültürpark uluslararası fuar alanında, her yıl yeni yıl öncesinde açılan ve katılımcılara çok çeşitli hediye olanakları sunan fuar, 31 Aralık gününe kadar açık kalacak.

Fuarın açılışında İzmir Büyükşehir Belediye Başkan Yardımcısı Yusuf Ali Karaman, İZFAŞ Genel Müdürü Doğan İşleyen, İzmir Esnaf ve Sanatkarları Odaları

Birliği Başkanı Zekeriya Mutlu, Gençiz Fuarcılık Genel Müdürü Osman Gençer ve çok sayıda sivil toplum kuruluşu ile katılımcı hazır bulundu.

Fuarda 160 firma, 40 binden fazla çeşit ürünü müşteriyle buluşturuyor. Fuarı gezenler, klasik antika eşya, cam ürünleri, ayakkabıdan kozmetik ürünlerine, takıdan oyuncağa kadar birçok ürünü bir arada görebiliyorlar.

11 bin metrekarelik alanda kurulan fuarda, çocuklar için özel bölümler de bulunuyor.

Gençiz Fuarcılık Genel Müdürü Osman Gençer, hediyelik eşya fuarının İzmir'de gelenekselleştiğini, her yıl yaklaşık 100 bin kişinin fuarı ziyaret ettiğini belirtti. Gençer, ''18 yıldır nezih bir ortamda İzmirlilerin alışveriş yapması için ortam oluşturuyoruz. İmalattan halkımıza yılda bir kez hediye seçme şansının verilmesinden yanayız'' dedi.

Fuarın ilk gününün bayram tatiline denk gelmesi dolayısıyla İzmirliler fuara yoğun ilgi gösterdiler. AA muhabirinin sorularını yanıtlayan vatandaşlar, yılbaşında yakınlarına küçük de olsa bir hediye almak istediklerini, fuarda hem çok çeşitli ürün görme fırsatını yakaladıklarını hem de doğrudan satıcıyla alıcının buluşmasından ötürü makul fiyatlardan alışveriş ettiklerini söylediler.

Fuar, yılın son gününe kadar 11.00-22.00 saatlerinde ziyaret edilebilecek.

(PA-RAF-LAR)

Örnek

-76. İZMİR ENTERNASYONAL FUARI SONA ERDİ
-FUARI 1 MİLYON 400 BİNİN ÜZERİNDE KİŞİNİN
ZİYARET ETTİĞİ TAHMİN EDİLİYOR

İZMİR (A.A) – tarih - 76. İzmir Enternasyonal Fuarı sona erdi. 31 Ağustos günü açılan fuarı 10 günde 1 milyon 400 binin üzerinde ziyaretçinin gezdiği tahmin ediliyor.

Türkiye'nin ilk ve tek en uzun süreli uluslararası fuar organizasyonu olan İzmir Enternasyonal Fuarı'nda 71 bin metrekare alanda 59 ülkeden toplam 1091 firma stant açtı. Ana tema olarak belirlenen ''sağlık' 'ile ilgili kongre ve sempozyumların düzenlendiği fuarda, onur konuğu ülke Ukrayna ve onur konuğu il olan Çorum özel olarak tanıtıldı.

Kentte ticaret, kültür ve sanat hayatını canlandıran 76. İzmir Enternasyonal Fuarı, İzmir'in kurtuluş yıl dönümü etkinlikleriyle kapılarını kapattı.

(PA-RAF-LAR)

Bölgelerin ticaret borsalarına gelen en önemli ilk ürünün alım satımı haber olarak verilmelidir.

Örnek

-ŞANLIURFA'DA YILIN İLK PAMUĞU
-TİCARET BORSASINDA YILIN İLK ÜRÜNÜNÜ
SATAN ÇİFTÇİLERE CUMHURİYET ALTINI
ARMAĞAN EDİLDİ

(FOTOĞRAFLI)

ŞANLIURFA (A.A) – tarih - Şanlıurfa'da, yılın ilk pamuğu ticaret borsasında satıldı.

Şanlıurfa Ticaret Borsasından yapılan yazılı açıklamaya göre, Yıldız köyünden Mehmet Hanifi Tanal ve Çanakçı köyünden Ahmet Polat, yılın ilk ürünü pamuklarını, kilosunu 2 YTL'den borsada sattı.

İki çiftçiye borsa tarafından ''ilde yılın ilk pamuk üretimini gerçekleştirdikleri'' için birer Cumhuriyet altını armağan edildi.

(PA-RAF-LAR)

Ekonomi muhabiri, ekonominin genel gidişatı hakkında bilgi sahibi olmalı, ilgili bakanlıklar ile ilgili kurum ve kuruluşların faaliyetlerini izlemelidir.

HESAPLAMALAR VE FORMÜL

Yüzde hesaplarında hataya düşmemek için şu hesaplamayı bilmek gerekir:

Önceki veri (örneğin 2006 yılı rakamı) "A", sonraki veri (örneğin 2007 yılı rakamı) "B" olarak adlandırıldığında;
"Sonraki rakam (B) bölü önceki rakam (A) çarpı yüz eksi yüz" ("B/Ax100-100")

Örneğin ihracat rakamı 85,8 milyar dolardan 105,9 milyar dolara çıkınca ihracattaki artışın yüzde 23, 4 olduğu bulunur: (105,9/85,8x100-100=23,4)

Düşüşlerde de formül değişmez yani ihracat 105,9 milyar dolardan 85,8 milyar dolara inerse son rakam 85,8 olacağı için (85,8/105,9x100-100=-19) formülü ile yüzde eksi 19 rakamı elde edilir.

Küsurat sadeleştirilirken virgülden sonra -istisnalar dışında- "1", en çok ''2'' hane kullanmamız gerekir. Sadeleştirme yaparken bir birimin yarısının üzerindeki rakamlar üste, altındaki rakamlar alta çekilir. Yani 95,44 rakamı 95,4, 95,46 rakamı 95,5 olarak yazılır. Söz gelimi 16,6664 rakamını sırasıyla şöyle sadeleştirebiliriz. Son rakam olan "4" (yarısından, yani 5'ten) az olduğu için sıfıra çekilir 16,666 olur. Bu sayının son rakam olan "6" (yarısından, yani 5'ten) fazla olduğu için üste çekilir ve 16,67 şeklinde sadeleşir. Yine bu sayıyı da sadeleştirmek istediğimizde son rakam "7" (yarısından, yani 5'ten) fazla olduğu için üste tamamlanır 16,7 halini alır. Bu da sadeleştirilirse sayı aynı mantıkla 17'ye tamamlanır.

Bazen küsurat önemli olabilir. Değişim ana rakamda değil, küsuratta ise sadeleştirme yapılmamalıdır. Örneğin Merkez Bankası faiz oranları, tahvil-bono faiz oranları gibi...

Düz yazıda, saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır.

Ondalık sayıları, kesri nokta veya virgülle gösterebiliriz. Nokta Amerikan sistemidir. Ülkemizde ise genellikle Avrupa sistemi yani virgül kullanılır. Kesirde virgül kullandığımızda basamakları nokta, nokta kullandığımızda basamakları virgülle ayırmamız gerekir. En doğru olan kullanım "9,8" okunuşu ''dokuz virgül sekiz veya dokuz virgül onda sekiz", "15.800.000" okunuşu ''on beş milyon sekiz yüz bin'' şeklindedir.

Beş ve beşten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır, binler arasına nokta konur: 326.197, 49.750.812, 28.434.250.310.500.

Ölçü birimleri, istatistik verilerde rakam kullanılır: 25 kilogram, 150 kilometre, 15 metre kumaş, 1.250.000 kişi.

Parasal verilerin yazımında para birimi kullanılmalıdır. Örneğin 1 milyon lira veya 1 milyon Türk Lirası, 100 dolar veya 100 ABD Doları gibi. Ülke adı yazılmayan para birimleri küçük, ülke adıyla birlikte kullanıldığında büyük yazılmalıdır. Söz gelimi "lira", "Türk Lirası", "avro", "sterlin", "dolar", "ABD Doları", "Avustralya Doları" gibi...

Para ile ilgili işlem, senet, çek ve benzeri ticari belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır: 650,35 (altıyüzelli YTL otuzbeş YKr).

Türk Lirası'ndan 6 sıfır atılmasıyla Yeni Türk Lirası'na geçilmesi sonrası hem (eski) Türk Lirası hem de Yeni Türk Lirası verileri günlük hayatta olduğu gibi haberlerimizde de karışıklıklara neden olmaktadır. Haber kaynakları da bazen (eski) Türk Lirası bazen Yeni Türk Lirası kullanabilmektedir. Bundan dolayı haberlerimizde sadece Yeni Türk Lirası (YTL) ve Yeni Kuruş'a (YKr) yer verilmelidir. Haber kaynağının (eski) Türk Lirası ile verdiği rakam da YTL'ye çevrilmelidir. Bu çevrim yapılırken 6 sıfır atılmalıdır veya sağdan sola 6 basamak kaydırılmalıdır. Örneğin 1 trilyon TL (1.000.000.000.000) 1 milyon YTL'ye (1.000.000), 1 milyar TL (1.000.000.000) bin YTL'ye (1000) çevrilmelidir. Kuruşa çevirirken de liraya iki sıfır eklenmeli ve yeniden 6 sıfır atılmalıdır veya sağdan sola 6 basamak kaydırılmalıdır. Örneğin 1 milyon 935 bin TL'ye iki sıfır ekleyip kuruşa çevirir, sonra 6 hane kaydırıp YKr'ye çevirebiliriz (1935000 TL: 193500000 Kr: 193,5 YKr). Yalnız, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 2009 yılından itibaren Yeni Türk Lirası'ndaki (YTL) ''Yeni" ibaresini kaldıracaktır. Bu durumda haberlerimizde YTL ibareleri Türk Lirası (TL) halini alacaktır ama (eski) Türk Lirası verileri yine aynı yöntemle (yeni) Türk Lirası'na (TL) dönüştürülecektir. Yeni Türk Lirası'nın kısaltmasını (YTL), Yeni Kuruş'un kısaltmasını ise (YKr) şeklinde veriyoruz. YKr kısaltması tamamını büyük harflerle yazdığımız başlıklarda da (YKr) olarak yer almalıdır. (YTL) için belirtilen bu görüşler, para biriminin yeniden (TL) olması halinde tersine dönecektir.

Bölge ticaret borsalarından verilen haberlerde, borsanın en önemli ürünü göz önünde bulundurulmalı, önemli değişiklikler dikkate alınarak ayrıntılı biçimde ve tablo verilerek işlenmelidir.

Örnek

-KONYA TİCARET BORSASI
-EKMEKLİK ANADOLU KIRMIZISI SERT BUĞDAYIN
KİLOSU 0,53 YTL İLE 0,532 YTL ARASINDA İŞLEM GÖRDÜ

KONYA (A.A) - tarih - Konya Ticaret Borsasında (KTB) ekmeklik Anadolu kırmızısı sert buğdayın kilosu 0,53 ile 0,532 YTL arasında işlem gördü.

Alınan bilgiye göre, KTB'de işlem gören hububatların günlük kilogram fiyatları (YTL) şöyle:

ÜRÜN CİNSİ	*EN DÜŞÜK*	*EN YÜKSEK*
------------------	*---------------*	*-----------------*
Durum Buğdayları:		
Durum Buğday	*0,673*	*0,685*
Düşük Vasıflı Durum Buğday	*0,659*	*0,683*
Ekmeklik Buğdaylar:		
Anadolu Sert Kırmızı	*0,53*	*0,532*
Yarı Sert Beyaz	*0,51*	*0,534*
Diğer Kırmızı	*-*	*0,517*
Diğer Hububatlar:		
Yulaf	*-*	*0,75*
Mısır	*0,39*	*0,432*
Bakliyat Çeşitleri:		
Fasulye	*1,296*	*1,532*

(PA-RAF-LAR)

Örnek

-ADANA TİCARET BORSASI
-ÇUKUROVA PAMUĞUNUN KİLOGRAMI 1,62 YTL'DEN SATILDI

ADANA (A.A) - tarih - Adana Ticaret Borsasında, Çukurova pamuğunun kilogramı 1,62 YTL'den satıldı.

Borsada işlem gören ürünlerin bugünkü ortalama fiyatları şöyle: (YTL)

ÜRÜN

Pamuk:	*Birim*	*Ortalama Fiyat*
-----------------------	*------------*	*-----------*
Çukurova standart 1B (roll)	*Kilogram*	*1,62*
Çukurova standart 1	*Kilogram*	*0,72*
Ege standart 1B (roll)	*Kilogram*	*1,59*
Hububat ve mamulleri:		

Buğday	*Kilogram*	*0,52*
Buğday (kırık)	*Kilogram*	*0,38*
Mısır	*Kilogram*	*0,41*
Mısır (kırık)	*Kilogram*	*0,36*
Yağlı tohumlar		

Pamuk çekirdeği (roll)	*Kilogram*	*0,29*

Nebati yağlar

Kahvaltılık margarin	*Kilogram*	*1,89*
Yemeklik ayçiçek yağı	*Kilogram*	*2,88*
Yemeklik soya yağı	*Kilogram*	*3,12*
Yemeklik mısır özü yağı	*Kilogram*	*3,29*

Yaş ve kuru meyveler

Mandarin (satsuma)	*Kilogram*	*0,64*
Mandarin (fremont)	*Kilogram*	*0,54*
Mandarin (minneola)	*Kilogram*	*0,65*
Mandarin (king)	*Kilogram*	*0,52*
Mandarin (nova)	*Kilogram*	*0,63*
Portakal (washington)	*Kilogram*	*0,37*
Limon (interdonato)	*Kilogram*	*0,76*
Greyfurt (starruby)	*Kilogram*	*0,47*
Greyfurt (ruby red)	*Kilogram*	*0,60*
Greyfurt (beyaz)	*Kilogram*	*0,50*

Etler:

İnek eti (kemikli)	*Kilogram*	*7,55*
Sığır eti (kemiksiz)	*Kilogram*	*9,90*
Koyun eti (kuyruklu)	*Kilogram*	*7,30*
Koyun eti (kuyruksuz)	*Kilogram*	*7,65*
Kuzu eti	*Kilogram*	*8,40*

(PA-RAF-LAR)

Bazen birden fazla haber ''EKONOMİDEN KISA KISA'', ''ŞİRKETLERDEN HABERLER'' veya ''BORSA ŞİRKETLERİNDEN'' üst başlığı ile birleştirilebilir. Bu yapılırken her haberin başlığı ara başlık şeklinde yer almalı ve mahreci ilk haberdekinden farklı ise yazılmalıdır. Haberler mümkün olduğunca kısa ve tek başlıklı olmalıdır. İlk haber hariç diğer haberlerde tarih verilmemelidir.

Örnek

-BORSA ŞİRKETLERİNDEN
-AYEN ENERJİ, RİZE'DE HES KURMAK İÇİN ÜRETİM LİSANSI ALDI

İSTANBUL (A.A) – tarih - Ayen Enerji AŞ, Rize'de hidroelektrik santrali (HES) kurmak için 49 yıllığına üretim lisansı aldı.

Ayen Enerjiden Borsaya gönderilen açıklamada, Rize'de kurulması planlanan 40 megavat kurulu gücünde HES üretim tesisine, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından 49 yıl süreyle üretim lisansı verildiği bildirildi.

-DEVA HOLDİNG-

Deva Holding, bağlı ortaklıkları Vetaş Veteriner ve Tarım İlaç AŞ ile Sayat Sağlık Yatırımları ve Ticaret AŞ'nin birleşme işlemlerinin tamamlandığını duyurdu.

Deva Holdingten Borsaya gönderilen yazıda, şirketin bağlı ortaklıklarından Vetaş Veteriner'in, Sayat Sağlık'ı devir almak suretiyle birleşmesi işlemleri çerçevesinde imzalanan birleşme sözleşmesinin tasdiki ile ilgili 28 Aralık 2007 tarihli olağanüstü genel kurul kararlarının 31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla tescil edilerek birleşme işleminin tamamlandığı duyuruldu.

-TÜRK TRAKTÖR'DE ATAMALAR...-

Türk Traktör ve Ziraat Makinaları AŞ'den Borsaya gönderilen açıklamada, şirkette gerçekleştirilen atamalara yer verildi.

Açıklamada, Türk Traktör Ürün ve Ar-Ge Genel Müdür Yardımcısı Ali Baycan'ın emekli olması nedeniyle yerine Friedrich Wirleitner'in, Üretim Genel Müdür Yardımcısı olarak çalışan Guiliano Morra'nın yerine ise Siyami Eser'in atanmasına karar verildiği bildirildi.

-ÇELEBİ HAVA SERVİSİ-

Çelebi Hava Servisi, sermaye artırımına dair hisselerin dağıtımına yarın başlayacağını duyurdu.

Çelebi Hava Servisinden Borsaya yapılan açıklamada, şirketin çıkarılmış sermayesinin 10 milyon 800 bin YTL bedelsiz artırılarak 13 milyon 500 bin YTL'den 24 milyon 300 bin YTL'ye yükseltilmesinde bedelsiz pay alma haklarını yarından itibaren kullandıracağı belirtildi.

(PA-RAF-LAR)

Zam veya indirim haberlerinde düzenlemenin ne zaman yürürlüğe gireceği, ne oranda zam veya indirim olduğu, eski ve yeni fiyatlar olmalıdır. Fazla sayıda üründe zam veya indirim yapılmışsa tablo kullanılmalıdır.

Zam haberlerinde cümleler gereksiz yere uzatılmamalıdır.

“Akaryakıt ürünlerine zam” demek yerine “akaryakıta zam” tercih edilebilir.

Örnek

-MOTORİNİN LİTRE FİYATINA 3 YKr ZAM YAPILDI

ANKARA (A.A) – tarih - Motorinin litre fiyatında 3 YKr zam yapıldı. Yeni ayarlamaya göre, Ankara'da motorinin litre satış fiyatı, BP, Petrol Ofisi ve OPET'de 2,52 YTL'den 2,55 YTL'ye çıktı.

Aynı satış noktalarında İstanbul Avrupa ve Anadolu yakalarında 2,49 YTL'den 2,52 YTL'ye, İzmir'de 2,48 YTL'den 2,51 YTL'ye yükseldi. 5 ve 6 numaralı fuel oilin kilogram fiyatı da Ankara Opet, Petrol Ofisi ve BP'de 1,15 YTL'den 1,18 YTL'ye çıkarken, İstanbul Avrupa ve Anadolu yakalarında Opet'de 1,15 YTL'den 1,19 YTL'ye, Petrol Ofisi'nde 1,14 YTL'den 1,18 YTL'ye, BP'de de 1,14 YTL'den 1,17 YTL'ye çıktı.

İzmir'de ise 5 ve 6 numaralı fuel-oilin kilogram fiyatı Opet ve Petrol Ofisi'nde 1,13YTL'den 1,17 YTL'ye BP'de ise 1,16 YTL'den 1,19 YTL'ye yükseldi.

Düzenlemeye göre, Ankara'da Petrol Ofisi istasyonlarında gazyağının litre fiyatı da 2,36 YTL'den 2,40 YTL'ye BP'de ise 2,30 YTL'den 2,33 YTL'ye yükseldi.

İstanbul Avrupa ve Anadolu yakalarında da Petrol Ofisi'nde 2,34 YTL olan gazyağının litre fiyatı, 2,38, BP'de ise 2,28 YTL iken 2,31 YTL oldu.

İzmir'de Petrol Ofisi'nde gaz yağının litre fiyatı 2,33 YTL'den 2,37 YTL'ye, BP'de 2,28 YTL'den 2,31 YTL'ye çıktı.Dağıtım firmalarının belirlediği tavan fiyatlar, rekabet ve

serbesti nedeniyle şirketler ve şehirlere göre küçük çaplı değişiklik gösteriyor. Shell istasyonlarında ise fiyat değişikliklerine gidilmedi.

Bazı dağıtım şirketlerinin Ankara, İstanbul Avrupa ve Anadolu yakaları ile İzmir'de geçerli motorin fiyatı öncekilerle karşılaştırmalı (litre/YTL) olarak şöyle:

ANKARA

	Eski Fiyat	Yeni Fiyat
BP	2,52	2,55
OPET	2,52	2,55
Petrol Ofisi	2,52	2,55

İSTANBUL (Avrupa ve Anadolu Yakası)
--

	Eski Fiyat	Yeni Fiyat
BP	2,49	2,52
OPET	2,49	2,52
Petrol Ofisi	2,49	2,52

İZMİR

	Eski Fiyat	Yeni Fiyat
BP	2,48	2,51
OPET	2,48	2,51
Petrol Ofisi	2,48	2,51

(ZNP-MTN)

Ekonomi haberlerinde tablolar da önem taşır. Tablo ile haber gereksiz uzunluktan kurtarılır. Döviz, altın, borsa verileri de genellikle tablolardan oluşur. Binler, on binler, yüz binler, milyonlar, milyarlar, trilyonlar, katrilyonlar gibi basamaklar karıştırılmamalıdır.

Örnek

-VOB'DA KAPANIŞ...
-ŞUBAT 2008ÊVADELİ İMKB 30 ENDEKSİNE DAYALI KONTRAT, 71,825 YTL'DEN, DOLAR KURUNA DAYALI KONTRAT 1,1945 YTL'DEN İŞLEM GÖRDÜ
-İŞLEM HACMİ 1 MİLYAR 8 MİLYON 588 BİN 641 YTL OLDU

İZMİR (A.A) - tarih - İzmir'deki Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nda (VOB) bugün, Şubat 2008 vadeli İMKB 30 Endeksine dayalı kontrat 71,825 YTL, dolar kuruna dayalı kontrat 1,1945 YTL'den işlem gördü.

G-DIBS, emtia ve faiz oranlarına dayalı kontratlarda işlem olmadı.

Borsada, işlem hacmi 1 milyar 8 milyon 588 bin 641 YTL olurken, açık pozisyon (alınıp satılan ama kapatılmamış kontrat) sayısı 234 bin 717 oldu.

VOB'da işlem gören sözleşmelerin bugünkü kapanış fiyatları şöyle:

KONTRAT	VADE	FİYAT	ADET	HACİM	A. POZİSYON
--------------	----------	----------	----------	-----------	----------
İMKB30	ŞUBAT	71,825	33.829	244.522.498	122.298
	NİSAN	72,800	558	4.073.173	768
İMKB100	ŞUBAT	56,275	1	5.628	4
	NİSAN	56,750	0	0	6
DOLAR	ŞUBAT	1,1945	27.421	32.626.562	93.341
	NİSAN	1,2160	2.027	2.457.144	18.194
AVRO	ŞUBAT	1,7570	3	5.272	56
	NİSAN	1,7775	10	17.775	46
FAİZ (DİBS365)	ŞUBAT*	84,025	0	0	0
	NİSAN*	86,435	0	0	0
FAİZ (DİBS91)	ŞUBAT*	95,587	0	0	0
	NİSAN*	96,234	0	0	0

(*) İşlem yapılmadığından fiyat oluşmamıştır, verilen fiyat önceki günlerde oluşmuştur.
(PA-RAF-LAR)

Örnek

-İMKB İKİNCİ SEANS...
-ENDEKS, İKİNCİ SEANSTA 243,44 PUAN AZALARAK 55.538,13 PUANDAN KAPANDI
-HİSSELER, GÜNLÜK BAZDA ORTALAMA YÜZDE 0,29 DEĞER KAYBETTİ

İSTANBUL (A.A) - tarih - İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) Ulusal-100 Endeksi, ikinci seansta birinci seansa göre 243,44 puan azalarak 55.538,13 puandan kapandı.

İkinci seansta, hisse senetleri ortalama yüzde 0,44 değer kaybetti.

Endeks ikinci seansa, 177,59 puan azalarak 55.603,98 puandan başladı. Seansın ilk yarısını 55.405,91 puandan geçen endeks, seans içinde en düşük olarak 55.096,49 puana gerilerken, en yüksek olarak 55.660,65 puana çıktı.

Birinci seanstaki 83,15 puanlık artış dikkate alındığında, endeks günlük bazda 160,29 puan geriledi. Hisse senetlerinin günlük ortalama değer kaybı yüzde 0,29 oldu.

İkinci seans kapanışında, mali endeks 652,29 puan azalarak 83.822,29 puana, hizmetler endeksi 213,09 puan azalarak 34.204,74 puana geriledi, sanayi endeksi

ise 141,08 puan artarak 40.567,17 puana yükseldi.

Böylece ilk seansa göre mali grup hisseler ortalama yüzde 0,77 oranında, hizmetler grubu hisseler ortalama yüzde 0,62 oranında değer kaybetti, sanayi grubu hisseler ise ortalama yüzde 0,35 oranında değer kazandı.

İkinci seansta işlem gören toplam 326 hisse senedinden 80'i değer kazandı, 163'ü değer yitirdi, 83 hisse senedinin fiyatında değişiklik olmadı.

İkinci seansta, 328 milyon 276 bin 703 YTL'lik işlem hacmi kaydedildi. Günlük işlem hacmi, 575 milyon 205 bin 590 YTL olarak hesaplandı.

İkinci seansta, Garanti Bankası, İş Bankası (C), Turkcell, Goldaş Kuyumculuk ile Yapı ve Kredi Bankası en çok işlem gören hisseler oldu.

(PA-RAF-LAR)

Resmi Gazete haberleri okuyucunun anlayacağı şekilde yazılmalıdır. Mümkün olduğu kadar kanun ve madde numaralarına yer verilmemelidir. Düzenlemenin ne zaman yürürlüğe gireceği, ne getirdiği, geçmişi haberde olmalıdır. Günlük dilde kullanılmayan sözcüklerin (Osmanlıca vb) Türkçesi parantez içinde verilmelidir.

Örnek

-TOHUMLUK İTHALATINDA GÜMRÜK VERGİSİ DÜŞÜRÜLDÜ

ANKARA (A.A) - tarih - Tohumluk ithalatında uygulanan gümrük vergisi oranları düşürüldü.

Bakanlar Kurulunun konuya ilişkin kararı, Bugünkü Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Karar uyarınca tohumluk ithalatındaki gümrük vergisi oranları, AB ve EFTA ülkeleri ile Makedonya ve diğer ülkeler için yüzde 1'e indirildi.

Bosna Hersek'ten yapılan ithalattaki yüzde sıfır gümrük vergisiyle ilgili ise bir değişikliğe gidilmedi.

Tohumluk ithalatındaki gümrük vergisi bir süre önce yükseltilmiş, ancak bu düzenleme sektör temsilcilerinin itirazlarına yol açmıştı.

Yeni düzenlemenin ardından, Bosna Hersek dışındaki ülkelerden yapılan tohumluk ithalatında yüzde 19,3 yerine yüzde 1 gümrük vergisi alınacak.

Aynı şekilde AB ve EFTA ülkelerinden ithal edilen yonca, domates, karpuz ve kavun tohumu için yüzde 17,3 yerine yüzde 1 gümrük vergisi ödenecek.

(PA-RAF-LAR)

Spor

Spor haberlerinde başlık büyük önem taşır, ancak bütün haberlerde olduğu gibi habere zenginlik katmak uğruna abartılı ve yorum içeren başlık kullanılmamalıdır.

Kısa başlık yazma çabasıyla eksik bırakılan başlık kadar, haberi tümüyle kuşatması düşünülerek atılan uzun bir başlık da istenmeyen bir durumdur. Bunların yerine kısa ama anlaşılır ve haberin özünü yansıtan başlık idealdir.

Teknik kadro ve yöneticilerin karşılaşmalara ilişkin değerlendirmelerine atılan başlıklar genellikle klişeleşmiş ve birbirinin benzeri olmamalıdır. "Kastamonuspor'da Yükseliş Sürüyor", "Gaziantepspor'da Bayram", "Fenerbahçe'de Hüzün", "Galatasaray Şaşkın" gibi başlıklar yerine, yaratıcı, farklı ve özgün başlıklar yeğlenmelidir.

Başlığa teknik kadro ve yöneticilerin söylediklerinden çarpıcı bir cümle de çıkarılabilir. "Futbol kötü ama skor iyi", "Yenilgiyi hak etmedik", "Erken gol moralleri bozdu" gibi.

Haberlerde unvanlar sık sık tümüyle yinelenmemelidir. Bir yerde "Fenerbahçe Kulübü Başkanı Aziz Yıldırım" diye belirtildiyse bu unvan sürekli verilmemelidir. "Yıldırım...", "Fenerbahçe Kulübü Başkanı..." ve benzeri biçimde haber sürdürülebilir.

TSYD, PFDK gibi kısaltmalar haberde ilk geçtiği yerde açık olarak yazılmalı, daha sonra kısaltmalara yer verilmelidir.

SPOR KARŞILAŞMALARI (MAÇ) YAZIMI

Spor haberlerinin yazımında yanlış en çok futbol karşılaşmalarının aktarımında görülmektedir. Söz gelimi; "Ahmet'in kafası auta gitti." "Kaleci Volkan, Lincoln'un şutunu bloke etti.", Ümit Karan'ın şutu direkte patladı" cümleleri yerine "Ahmet'in kafa vuruşunda top dışarıya gitti", "Kaleci Volkan, Lincoln'un şutunda topu bloke etti" ve "Ümit Karan'ın şutunda, top direğe çarparak dışarıya çıktı" ifadeleri tercih edilmeli; yani top unsuru hiçbir zaman unutulmamalıdır.

Sık yapılan yanlışlar arasında "bu hafta deplasmanda (ya da kendi sahasında) karşılaşacağı Diyarbakırspor maçı" denilmektedir. Karşılaşılan maç olamayacağına göre "yapacağı maç" ifadesi kullanılmalıdır. Aynı konu, "maç oynandı", "oynayacağı maç" ifadeleri için de geçerlidir. "Maç" zaten bir oyun olduğuna göre, "maç yapıldı", "yapacağı maç" yazmak daha doğrudur.

Antrenman haberlerinde ise "yaptı" sözcüğü çok ve tekrarlanarak kullanılabilmektedir. Söz gelimi: "Kahramanmaraşspor, sabah yaptığı antrenmanda, futbolcular düz koşunun ardından top çalışması yaptı" cümlesinin yanlışlığı ortadadır. Bu cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır:

"Kahramanmaraşspor'un sabah antrenmanında futbolcular, hafif koşunun ardından topla çalıştı."

Spor terimlerinde varsa Türkçe karşılığı tercih edilmelidir.

FUTBOL

Futbolda Turkcell Süper Lig, Avrupa kupaları ile (A) milli maçlar, iki yarı halinde verilmeli, önemli maçlarda ise maçtan önce ''NOTLAR'' derlenerek, bir ilk haber geçilmelidir. TFF 1. Lig ve TFF 2. Ligde yalnızca tablo, TFF 3. Ligde ise yalnızca sonuç yeterlidir.

Örnek

-TURKCELL SÜPER LİG
-FENERBAHÇE: 1 - GALATASARAY: 0 (İLK YARI)

Stat: Fenerbahçe Şükrü Saracoğlu
Hakemler: Fırat Aydunus, Serkan Ok, Tarık Ongun
Fenerbahçe: Volkan Demirel, Gökhan, Lugano, Edu, Roberto Carlos, Deivid, Aurelio, Selçuk, Uğur, Alex, Semih
Galatasaray: Orkun, Uğur, Song, Servet, Volkan, Sabri, Barış, Arda, Hakan Balta, Serkan, Nonda
Gol: Dk. 5 Semih (Fenerbahçe)
Sarı kartlar: Dk. 23 Uğur, Dk. 34 Semih (Fenerbahçe)

İSTANBUL (A.A) - tarih - Turkcell Süper Ligde yapılan derbi maçta Fenerbahçe, ezeli rakibi Galatasaray karşısında ilk yarıyı 1-0 önde tamamladı.

Galatasaray'ı kendi saha ve seyircisinin önünde yenerek, 100. yılının son derbi maçını kazanıp, aradaki puan farkını bire indirmek isteyen Fenerbahçe, maça golle başladı. Karşılaşmanın henüz 5. dakikasında Semih'in attığı golle 1-0 öne geçen sarı-lacivertliler, golden sonra beraberlik için yüklenen Galatasaray'a kalesinde önemli bir gol pozisyonu vermedi. Oyunda ilk yarıda tempoyu kontrol eden sarı-lacivertliler, zaman zaman rakip kalede yakaladığı pozisyonları değerlendiremedi ve ilk yarıyı 1-0 önde tamamladı.

Fenerbahçe Şükrü Saracoğlu Stadı'na ezeli rakibinin dört puan önünde lider olarak gelen Galatasaray, henüz 5. dakikada Semih'in golüyle şok yaşadı. Golden sonra beraberlik için rakip kalede baskı kurmaya çalışan sarı-kırmızılılar, Fenerbahçe kalesinde önemli bir gol pozisyonu üretemedi. Karşılaşmanın 41. dakikasında Alex'in yakın mesafeden vuruşunda gole izin vermeyen kaleci Orkun, ilk yarıda farkın daha da açılmasına izin vermedi ve devreyi Galatasaray 1-0 geride tamamladı.

5. dakikada orta sahadan atılan uzun topu karşılamak isteyen Servet'in kafa vuruşunda top Alex'in önünde kaldı. Brezilyalı futbolcunun aşırtma pasında sağdan ceza alanına girip topla buluşan Semih, kaleci Orkun'un altından meşin yuvarlağı filelere gönderdi: 1-0

15. dakikada Barış'ın ceza alanı dışından şutunda, kaleci Volkan Demirel topu kontrol etti. 17. dakikada Volkan'ın ceza alanı dışından sert şutunda, penaltı noktası üzerinde Nonda'nın topa dokunamaması nedeniyle meşin yuvarlak auta çıktı.

21. dakikada Semih ile yaptığı ver-kaçın ardından sağdan ceza alanına giren Gökhan'ın şutunda, meşin yuvarlak kaleci Orkun'un ellerine çarparak üstten kornere gitti.

26. dakikada Roberto Carlos'un ceza alanı dışından sert şutunda, kaleci Orkun topu kornere çeldi. 41. dakikada Uğur'un soldan kullandığı korner atışında, Aurelio'dan seken topu ön direkte önünde bulan Alex'in yakın mesafeden vuruşunda kaleci Orkun'dan dönen meşin yuvarlağı savunma uzaklaştırdı.

43. dakikada Uğur'un kaptırdığı topla ilerleyen Arda'nın pasında sağdan ceza alanına giren Nonda'nın vuruşunda, top kaleci Volkan Demirel'de kaldı. Karşılaşmanın ilk yarısı 1-0 Fenerbahçe'nin üstünlüğüyle sona erdi.

(PA-RAF-LAR)

Karşılaşmanın sona ermesiyle aşağıda yer alan formattaki gibi ikinci haber kısa sürede geçilmelidir.

Örnek

-TURKCELL SÜPER LİG

-FENERBAHÇE: 2 - GALATASARAY: 0

Stat: Fenerbahçe Şükrü Saracoğlu

Hakemler: Fırat Aydunus xxx, Serkan Ok xxx, Tarık Ongun xxx

Fenerbahçe: Volkan Demirel xxx, Gökhan xxx, Lugano xxx, Edu xxx, Roberto Carlos xxx (Dk. 90 Kazım ?), Deivid xxx, Aurelio xxx, Selçuk xxx, Uğur xx (Dk. 46 Vederson xx), Alex xxx, Semih xxx (Dk. 72 Kezman xx)

Galatasaray: Orkun xx, Uğur x, Song xx, Servet xx, Volkan x (Dk. 63 Ümit x), Sabri xx, Barış xx (Dk. 84 Mehmet Topal ?), Arda xx (Dk. 74 Hakan Şükür x), Hakan Balta xx, Serkan x, Nonda x

Goller: Dk. 5 Semih, Dk. 56 Deivid (Fenerbahçe)

Sarı kartlar: Dk. 23 Uğur, Dk. 34 Semih, Dk. 66 Deivid, Dk. 90 Edu (Fenerbahçe), Dk. 53 Song, Dk. 55 Volkan, Dk. 68 Arda (Galatasaray)Ê

Kırmızı kart: Dk. 78 Deivid (Fenerbahçe)

İSTANBUL (A.A) - tarih - Turkcell Süper Ligde yapılan derbi maçta Fenerbahçe, ezeli rakibi lider Galatasaray'ı 2-0 yenerek, aradaki puan farkını bire indirdi.

Karşılaşmanın ikinci yarısına hızlı başlayan ve rakip kalede arka arkaya pozisyonlar bulan Fenerbahçe, 49. dakikada Semih ile önemli bir gol pozisyonunu değerlendiremedi. Rakip kalede baskı kuran sarı-lacivertliler, 56. dakikada Deivid'in ayağından kazandığı golle farkı 2'ye çıkardı. İkinci yarıda oyunun kontrolünü tamamen elinde tutan Fenerbahçe, 2-0'dan sonra da rakip kalede yakaladığı gol pozisyonlarını değerlendiremedi. 78. dakikada Deivid'in kırmızı kart görmesiyle 10 kişi kalan sarı-lacivertliler, karşılaşmanın kalan dakikalarında da rakibine önemli bir gol pozisyonu vermedi ve karşılaşmadan 2-0 galip ayrılarak, ezeli rakibi Galatasaray'ı 100. yılının son derbi maçında yendi.

İkinci yarıya gol bulmak için çıkan Galatasaray, rakibinin baskısı karşısında kalesinde zor anlar yaşadı. Bu yarının başında 47. dakikada sadece Barış ile rakip kaleye bir şut atabilen sarı-kırmızılılar, bu şuttan sonra pozisyona bile giremezken, 56. dakikada Deivid'in golüne engel olamadı ve 2-0 geriye düştü. Karşılaşmada 2-0 yenik duruma düştükten sonra Galatasaray Teknik Direktörü Feldkamp, Volkan ve Arda'yı çıkarıp, golcü oyuncular Ümit ve Hakan Şükür'ü oyuna alarak, hücumda etkili olmaya çalıştı, ancak 78. dakikadan sonra 10 kişi oynayan rakibi karşısında gol pozisyonu üretemedi ve karşılaşmadan 2-0 mağlup ayrılarak, ligde bu sezonki ilk yenilgisini aldı. 47. dakikada Barış'ın ceza alanı dışından sert şutunda, kaleci Volkan Demirel topu iki hamlede kontrol etti. 48. dakikada sağdan ceza alanı içine giren Semih'in vuruşunda, kaleci Orkun topu iki hamlede kontrol etti. 49. dakikada orta sahada kendi yarı alanından serbest atış kullanan Roberto Carlos'un uzun

pasında savunmanın arkasında kaleci Orkun ile karşı karşıya kalan Semih'in vuruşunda, topu çelen Orkun, ikinci hamlede Semih'ten önce meşin yuvarlağa sahip oldu. 50. dakikada soldan ceza alanına giren Aurelio'nun vuruşunda, kaleci Orkun'dan dönen topu savunma uzaklaştırdı.

56. dakikada Semih'in düşürülmesiyle ceza alanı dışında kazanılan serbest vuruşta, Alex'in üzerinden atladığı topa Roberto Carlos sert vurdu. Barajdan seken topu ceza alanı içinde önünde bulan Deivid, düzgün bir vuruşla meşin yuvarlağı filelere göndererek, farkı 2'ye çıkardı: 2-0

62. dakikada Aurelio'nun sağdan ortasında ön direkte müsait durumda topla buluşan Semih, kötü bir vuruşla meşin yuvarlağı üstten auta attı.

64. dakikada sağdan ceza alanına giren Aurelio'nun şutunda, top yandan az farkla auta gitti. 67. dakikada Alex'in pasıyla sağdan ceza alanına giren Deivid'in sert şutunda, kaleci Orkun topu kornere çeldi.

79. dakikada ceza yayı önünden Alex'in kullandığı serbest atışta, kaleci Orkun topu üstten kornere çeldi. 86. dakikada ceza alanı içinde topa sahip olan Servet, meşin yuvarlağa vurmak isterken, ceza alanı içinde oluşan karambolde kaleci Volkan Demirel topa sahip oldu.

90. dakikada Sabri'nin ceza alanı dışından kullandığı serbest vuruşta, kaleci Volkan Demirel topu üstten kornere attı ve Fenerbahçe karşılaşmayı 2-0 kazandı.

(PA-RAF-LAR)

Maçtan sonra açıklamalar ve değerlendirmeler verilmeli, soyunma odalarındaki hava yansıtılmalı, varsa başka önemli gelişmeler aktarılmalıdır.

Maça damgasını vuran olay, penaltı, yanlış karar, geçmiş maçlardan kalan bir unsur, maç sonrası takımın puan sıralamasındaki yeri, maçın rakipleri de ilgilendirmesiyle çıkan sonuç haberde yer almalıdır.

Örnek

-MAÇIN ARDINDAN...
-ZİCO: ''ALEX SAKATLANMASAYDI SONUÇ DAHA FARKLI OLURDU''
-FELDKAMP: ''YENİLDİĞİMİZ İÇİN ÜZGÜNÜZ''

İSTANBUL (A.A) - tarih - Fenerbahçe'nin ezeli rakibi Galatasaray'ı yenmesinin ardından soyunma odasında futbolcular ve yöneticiler büyük sevinç yaşarken, Galatasaray soyunma odasında sessizlik hakimdi.

Fenerbahçe Teknik Direktörü Arthur Zico, maçtan sonra yaptığı açıklamada, Alex'in sakatlanması nedeniyle oyun düzenlerinin bozulduğunu belirterek, ''Alex sakatlanmasaydı sonuç daha farklı olabilirdi'' dedi.

Kazanmalarından dolayı tüm futbolcularını kutlayan Zico, ''Kazanmak güzel'' diye konuştu.

Galatasaray Teknik Direktörü Feldkamp ise yenildikleri için üzgün olduklarını söyleyerek, ferdi hatalardan dolayı maçı kaybettikleri görüşünü dile getirdi.

Galatasaray'ın UEFA Kupası'na katılıp katılmayacağı yarın Beşiktaş ile Gençlerbirliği arasında yapılacak maçın sonucuna göre belli olacak.

(PA-RAF-LAR)

TFF 1. LİG VE 2. LİG MAÇ YAZILIMLARI

Hafta sonu yapılacak maçlarla ilgili antrenman ve basın toplantıları ile ilgili haberlerde hep aynı kelimeler ve cümleler dikkat çekmektedir. Bunlardan kaçınılarak, haberlerin öğleye kadar geçilmesi, akşam saatlerinde geçilen antrenman ve basın toplantısı haberlerinin gazetelerin taşra baskısının erken yapılması nedeniyle yansımalarının az olduğu gözlenmektedir.

Ayrıca maç kadrolarının geçen haftadan kopya edilerek üzerinde düzeltme yapılması en çok hataların olduğu haberler olarak göze çarpmaktadır. Bundan kesinlikle kaçınılması ve her maç için ayrı bir maç yazısı yazılması gerekmektedir.

TFF 3. Lig için ise her bölge maç sonucunu en kısa zamanda merkeze doğru bir şekilde iletmek ile görevlidir. Yapılan bir sonuç hatası, tüm toplu sonuçlarda ve puan durumlarında hataya neden olmakta ve sonucu doğru geçen bürolarımızın emeğini zayi etmektedir.

Örnek

-TFF 1. LİG

-ANTALYASPOR: 2 - GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESPOR: 2

Stat: Atatürk

Hakemler: Abdullah Kalafatoğlu xx, Serdar Diyadin xx, Murat Öztürk xx

Antalyaspor: Fevzi xx, Uğur xx, Şenol xx, Bieniuk xx, Vahap xx, Aytekin xxx, Ertuğrul xx (Dk. 85 Eyüp ?), Zitouni xxx, Hakan xx (Dk. 58 Serkan x), Mesut xx (Dk. 56 İdris x), Cenk xxx

Gaziantep Büyükşehir Belediyespor: Eser xx, Ogün xx, Süleyman xxx, Serkan xxx, Bilal xx (Dk. 52 Türker xx), Muhammet xx, Ferit xxx, Mustafa xx (Dk. 71 Mehmet Ayaz x), Hakan x, Osman xxx, İsmail xx (Dk. 85 Uğur ?)

Goller: Dk. 62 Zitouni, Dk. 79 Cenk (Penaltıdan) (Antalyaspor), Dk. 52 Mustafa (Penaltıdan), Dk. 90 Türker (Penaltıdan) (Gaziantep Büyükşehir Belediyespor)

Sarı Kartlar: Dk. 60 Uğur, Dk. 66 Ertuğrul, Dk. 68 Şenol (Antalyaspor), Dk. 28 Mustafa, Dk. 45 Ogün, Dk. 57 İsmail, Dk. 78 Süleyman (Gaziantep Büyükşehir Belediyespor)

Kırmızı kartlar: Dk. 89 Bieniuk (Antalyaspor), Dk. 66 Hakan (Gaziantep Büyükşehir Belediyespor)

ANTALYA (A.A) – tarih - TFF 1. Ligde Antalyaspor, Gaziantep Büyükşehir Belediyespor ile 2-2 berabere kaldı.

(PA-RAF-LAR)

-TFF 2. LİG

-AFYONKARAHİSARSPOR: 0 - İZMİRSPOR: 0

Stat: Atatürk

Hakemler: Mutlu Dalbudak xxx, Fatih Eskalen xx, Yavuz Çetin xx

Afyonkarahisarspor: Sunay xx, Eray xx, Fırat xx, Halil xx, Ahmet xx, Yücel xx, Evren xxx, Alper xxx, Korhan xx, Utku xxx (Dk. 73 Şeref x), Şahin xx

İzmirspor: Gökhan xxx, Ferhat xx, Uğur xxx, Hasan xx, Tolga xx, Efe xx, Mehmet xx (Dk. 80 Onur xx), Cemal xx (Dk. 46 Fevzi xxx), Volkan xx, İbrahim xx, Ahmet xx (Dk. 75 Serdar xx)
Sarı Kartlar: Dk. 25 Halil, Dk. 86 Şeref (Afyonkarahisarspor), Dk. 8 Cemal, Dk. 34 İbrahim, Dk. 90 Tolga (İzmirspor)

AFYONKARAHİSAR (A.A) - tarih - TFF 2. Lig 2. Grupta Afyonkarahisarspor ile İzmirspor 0-0 berabere kaldı.
(PA-RAF-LAR)

BASKETBOL

Maçlar, Beko Basketbol Liginde tablolu ve ayrıntılı, Türkiye Bayanlar Basketbol Liginde yalnızca tablolu geçilmelidir.

Örnek
-BEKO BASKETBOL LİGİ
-DARÜŞŞAFAKA: 71 - TTNET BEYKOZ: 74

Salon: Darüşşafaka Ayhan Şahenk
Hakemler: Erşan Kartal xxx, Serkan Sert xxx, Kaan Büyükçil xxx
Darüşşafaka: Chatfield xxx 12, Melih xxx 17, Kadir xxx 13, Barış x, Ceyhun xxx 9, Soner xx 4, Mesut xx 8, Caner xx 8, Brown x, Hakan x
TTNet Beykoz: Gilbert x, Levent x, Umut xx 4, Withers xxx 14, Chris xxx 15, Erdal xx 2, Grays xxx 19, Cem xx 5, Caner xxx 10, Alper xx 5
1. Periyot: 19-16
Devre: 37-34 (Darüşşafaka lehine)
3. Periyot: 53-56

İSTANBUL (A.A) - tarih - Beko Basketbol Liginde TTNet Beykoz, Darüşşafaka'yı 74-71 yendi.
Karşılaşmaya iyi başlayan Darüşşafaka, Ceyhun ve Mesut ile bulduğu sayılarla 4. dakikayı 5-0 önde geçti. Konuk ekip Caner ve Withers'in sayılarıyla 6. dakikada 7-7 eşitliği sağladı. Ceyhun, Caner ve Kadir ile etkili olan evsahibi ekip, ilk periyodu 19-16 önde tamamladı.
2. periyotta Darüşşafaka, Hakan, Chatfield ve Kadir ile sayılar üretirken, TTNet Beykoz ise Chris, Withers ve Caner ile rakibe karşılık verdi ve 25. dakika 23-23 berabere geçildi. İlk yarının kalan dakikalarında hücumları iyi değerlendiren evsahibi ekip, devreyi 37-34 önde tamamladı.
İkinci yarıya daha iyi başlayan TTNet Beykoz, Erdal ve Caner ile bulduğu sayılarla 23. dakikada 40-39 öne geçti. Alper, Grays ve Withers ile sayılar üreten konuk ekip, son periyoda da 56-53 önde girdi.
Karşılıkla basketlerle geçilen son periyotta TTNet Beykoz, Grays ve Chris'in basketleriyle karşılaşmadan 74-71 galip ayrıldı.
(PA-RAF-LAR)

VOLEYBOL

Voleybolda Erkekler ve Bayanlar Birinci liglerindeki maçlar tablolu olarak ayrıntısız verilmelidir.

Örnek

-VOLEYBOL: ERKEKLER BİRİNCİ LİGİ
-HALK BANKASI: 3 - GALATASARAY: 0

Salon: Selim Sırrı Tarcan
Hakemler: Aziz Yener xxx, Yücel Yolagelen xxx
Halk Bankası: Ender xx, David xxx, Ulaş xxx, Siebeck xxxx, Jairo Hooi xx, Volkan xxxx (Hasan xxx, Çağlar x)
Galatasaray: Federico x, Markovic xx, Krnic x, Can x, Yasin xx, Ali Çayır x (Caner xx, İbrahim x, Caner Pekşen x, Çağlar x, Can x, Kemal x)
Setler: (25-19, 25-14, 25-19)
Süre: 71 Dakika (25, 22, 24)

(FOTOĞRAFLI)

ANKARA (A.A) - tarih - Erkekler Voleybol Birinci Liginde Halk Bankası, Galatasaray'ı 3-0 yendi.
(PA-RAF-LAR)

HENTBOL

Hentbolda Erkekler ve Bayanlar Süper liglerindeki maçlar tablolu olarak ayrıntısız verilmelidir.

Örnek

-HENTBOL: ERKEKLER SÜPER LİGİ...
-NİFÜFER BELEDİYESPOR: 34 - ÇANKAYA BELEDİYESİ: 25

Salon: Nilüfer Belediyesi
Hakemler: Bülent Dede xxx, Mustafa Şeker xxx,
Nilüfer Belediyespor: Şükrü xxx, Çağlayan xxx 2, Ladyko xxx 4, Suat xxx 4, Kovalenko xx 2, Durmuş xxx 8, Mustafa xxx 7, Muhammet xx, Melih xx, Bezbradka xx, Kemal xx 1, Serkan xx, Erdinç xxx 5, Orhan x 1
Çankaya Belediyesi: Burak xx, Cengizhan xxx 8, Necmi xx 3, Can xx 2, İlker xxx 10, Haydar x, Berkan xx 2, Özkan x, Atakan x, Murat x, Erdem xx, Kaan xx
İlk yarı: 19-9 (NilüferÊBelediyespor lehine)
İki dakika cezası alanlar: Orhan, Çağlayan, Ladyko, Bezbradka, Erdinç ve Kovalenko (2) (Nilüfer Belediyespor), Berkan, Necmi ve Haydar (Çankaya Belediyesi)

BURSA (A.A) - tarih - Erkekler Hentbol Süper Liginde Nilüfer Belediyespor, Çankaya Belediyesini 34-25 yendi.
(ÖE-HLK-GKH)

DİĞER SPOR BRANŞLARI

Futbol, basketbol, voleybol ve hentbol branşlarının yanı sıra diğer spor federasyonları da bizim izlemekle yükümlü olduğumuz görev alanlarımızdadır.

Aşağıda adları verilen federasyonları olimpik olan ve olmayan spor federasyonları olarak ayırt edebiliriz.

Olimpik branşlar, olimpiyat oyunlarında mücadele eden federasyonlardır. Kış Oyunları için de kış olimpik federasyonlar bulunmaktadır. Engelli sporcular ise Parolimpik oyunlarına katılmaktadır.

Her federasyonun yıllık faaliyetleri izlenerek sonuçlar merkeze geçilecektir.

Avcılık ve Atıcılık (Olimpik)
Atletizm (Olimpik)
Badminton (Olimpik)
Basketbol (Olimpik)
Bedensel Engelliler (Parolimpik)
Bilardo
Bisiklet (Olimpik)
Briç
Bocce Bowling Dart
Boks (Olimpik)
Buz Pateni (Kış Olimpik)
Buz Hokeyi (Kış olimpik)
Jimnastik (Olimpik)
Golf
Görme Engelliler (Parolimpik)
Güreş (Olimpik)
Halter (Olimpik)
Hentbol (Olimpik)
İşitme Engelliler (Parolimpik)
Judo ve Kuraş (Olimpik)
Kano (Olimpik)
Karate
Kayak (Kış olimpik)
Kick Boks
Kürek (Olimpik)
Masa Tenisi (Olimpik)
Modern Pentatlon
Motosiklet
Muay-Tai
Okçuluk (Olimpik)
Okul Sporları
Oryantiring
Satranç
Sualtı Sporlar
Sutopu
Tekvando (Olimpik)
Tenis (Olimpik)
Triatlon (Olimpik)
Üniversite Sporları
Voleybol (Olimpik)
Wushu
Yelken (Olimpik)
Yüzme (Olimpik)
Zihinsel Engelliler (Parolimpik)

İl Bülteni

Anadolu basınına destek amacıyla 6 Nisan 2001'de ilk aşamada bölgesel çapta başlatılan "Yerel Bülten", 6 Nisan 2004'ten bu yana Yurt Haberler Müdürlüğü bünyesinde "İl Bülteni" adıyla hizmetini sürdürmektedir.

Güç koşullarda habercilik yapan Anadolu basınına sağladığı destek sayesinde kısa sürede her kesimde olumlu karşılandı. İnternet ağı üzerinden verilen haber hizmeti daha sonra fotoğraf ve görüntülerle zenginleştirildi.

Abonelerinin internet yoluyla ulaşabildiği İl Bülteni'nde günde ortalama 850 haber yayımlanmaktadır. Anadolu Ajansı muhabirlerinin il ve bölge müdürlüklerine ulaştırdıkları haberler İl Bülteni Servisi'nde redakte edilerek ilgili ilin sayfasına sunulmakta, aboneler de anında yararlanabilmektedir.

Aboneler, ''http://www.aa.com.tr'' adresinden özel şifreleriyle iliyle ilgili tüm haberlere ulaşabilmektedir. Anadolu Ajansı muhabirlerinin özveriyle hazırladıkları haberler, Anadolu basınının hizmetine büyük destek olmakta, yayınlarını daha da zenginleştirmekte; kamuoyunun doğru, tarafsız ve hızlı haber alma hakkına da katkı yapmaktadır.

İl Bülteni'ni 81 il ve ANA HABERLER sayfasıyla 82 sayfalık bir gazete olarak da nitelendirebiliriz. Abonelerimiz, muhabirlerimizin illerinden, ilçe, belde ve köylerinden sundukları, hatta o ille ilgili ülke dışından servise konulan haberlere ulaşabilmekte, gazete, televizyon ve radyosunda sunabilmektedir. Öyle ki bir ilimizin belediye başkanı veya milletvekilinin yurt dışı temasları da anılan sayfalara haber olarak verilmektedir.

İl Bülteni'nin haber çeşitliliği şöyle sıralanabilir:

- Yerel haberlerin tamamı
- Her sabah ilde yayımlanan gazetelerdeki bazı haber başlıkları,
- Ülke ve dünya gündemini etkileyecek çok önemli haberlerin öncelikle verildiği ANA HABERLER (karayollarında durum, borsa açılış ve kapanışları, serbest piyasa, döviz, İMKB haberleri, piyasalarda bugün, Merkez Bankası verileri, birleştirme haberler vb.)

İL BÜLTENİ HABERLERİNDE NELERE DİKKAT EDİLMELİ?

İl Bülteni'ne haber yazan muhabirler, öncelikle formata dikkat etmelidirler. Mahreç kısmı, (A.A) logosu, kısa çizgiler, tarih, örnekte (ANKARA (A.A) - 02.01.2008 -) gösterildiği gibi noktalamaya ve aradaki boşluklara uygun biçimde yazılmalıdır. İl Bülteni'ne geçilen haberlerde

mahreç belirtilirken ilçe adı kullanılmamalı, mutlaka bağlı olduğu ilin adı mahreçte yer almalıdır. Bu kurallara uyulmaması durumunda haber geçildiği ilin sayfasına girememektedir.

Haberlerin geciktirilmemesi, biriktirilmeden merkeze geçilmesi de çalışma koşulları bakımından büyük önem taşımaktadır.

İl bülteninde "Basında Bugün" haberlerinde de aynı formatı kullanmalıyız. Bu konuda da aşağıdaki örneğe uymamız gerekiyor:

Örnek

-İZMİR BASININDA BUGÜN

(Dikkat: Haber başlığındaki ilk kısa - çizginin bulunmasına özellikle dikkat edilmeli. Aksi takdirde teknik olarak başlığınızın ilk harfi sayfaya girmiyor ya da haberin tümü sayfada yer almıyor.)

"İZMİR (A.A) - tarih - İzmir'de yayımlanan gazetelerin bazı haber başlıkları şöyle: YENİ ASIR: ..."

"Basında Bugün" haberlerinde gazetenin adını yazmak yeterlidir. "... Gazetesi" diye bir ek yapmak yanlışlığa yol açmaktadır.

- İzmir'in Ödemiş ilçesi Devlet Hastanesi yerine; (İl Bültenine gönderildiği için) "Ödemiş Devlet Hastanesi" şeklinde yazmak yeterlidir. Eğer hastanenin başhekimi bilgi veriyorsa haberin ikinci paragrafına, "Ödemiş Devlet Hastanesi Başhekimi..." yerine "Başhekim Dr. ... " ifadesi daha uygundur.
- "Gaziantep'in Araban ilçesi Emniyet Müdürü" yerine Araban Emniyet Müdürü" yazmak yeterli olacaktır. Örnekler çoğaltılabilir, ancak bu kurala uyulması hem haberin kolay yazılmasını hem tekrardan kaçınmayı sağlayacaktır.
- Haberlerde kişilerin unvanlarına da son derece dikkat edilmeli, örneğin bir ilçe jandarma komutanının da rütbesi mutlaka haberde belirtilmelidir. ''Kooperatifi (odası, sendikası, derneği) seçiminde ... kazandı'' (yanlış), Kooperatifi (odası, sendikası, derneği) genel kurulunda yapılan seçimde ... kazandı (doğru).
  ''Fidan dikimi yapıldı'' değil, ''fidan dikildi''. ''Aşure dağıtımı yapıldı'' değil, ''aşure dağıtıldı.''

Yanlış	***Doğru***
Amasya'nın Merzifon Kaymakamı	Merzifon Kaymakamı
Merzifon İlçe Kaymakamı	Merzifon Kaymakamı
Söke İlçe Belediyesi	Söke Belediyesi
Belediye Meclis üyeleri	Belediye Meclisi üyeleri
İl Genel Meclis üyeleri	İl Genel Meclisi üyeleri

Özel Bülten

İNTERNET YA DA MOBİL ORTAM İÇİN BİR HABER ÖZETLEMEK

Anadolu Ajansının bültenlerinde yer alan haberler, Özel Bülten Müdürlüğü tarafından yeni bir editöryal çalışmayla internet ve GSM abonelerine; bir başka deyişle doğrudan kullanıma sunulmaktadır.

"İnternet" ve "mobil habercilik" günümüzde yeni kavramlardır. İçeriği muhabirlerden çok "editörler" tarafından belirlenen bu haberciliğin temel unsuru, diğer habercilik türlerine göre daha da yoğun bir "dil-emek" gerektirmektedir.

Gerek internet ortamında gerekse mobil mecrada haberin "hızı" ne kadar önemliyse "içeriğin" gereksiz ayrıntılardan temizlenmesi, "haber metninin özü"nün okura/kullanıcıya ulaştırılması da bir o kadar zorunluluktur.

BAŞLIK

Gazetecilikte haberin başlığına verilen önem, internet ve mobil ortam söz konusu olduğunda bir kat daha önem kazanmaktadır.

Haber başlığı, bazen bir fotoğraf karesi kadar "net", haberin içeriğini merak ettirecek kadar "dolu", bazen de okunamayacak kadar karmaşık bir haberi "ilgi odağı" haline getirebilecek farklılıkla atılabilmelidir.

Bu "maharet", dili, Türkçemizi iyi bilmekle, "bilerek kullanmak"la olanaklıdır.

"İyi bir başlık" için temel ölçüt "başlık-metin örtüşmesi"dir. İlk bakışta "vurucu" ya da "çok farklı" gibi görünen bir başlık ait olduğu metinle örtüşmedikçe hep havada asılı kalacaktır.

Başlık -kesinlikle- kısa olmalıdır; gereksiz hiçbir ayrıntıya başlıkta yer yoktur. Ancak “kısa” başlık, "yavanlıkla" da karıştırılmamalıdır.

Başlık belirlenirken iş arkadaşlarıyla değerlendirmelerde bulunmanın, haber başlığının daha da olgunlaşmasını sağlayacağı unutulmamalıdır.

Başlıklara asla ve asla "yorum" katılmamalıdır.

Haber özetlendikten sonra başlık atılmasının daha kolay olduğu ya da iyi bir başlığın özette yol gösterici olabileceği hatırdan çıkarılmamalıdır.

Başlık uzunluğu internet için 40, mobil haberler için 32 karaterle (boşluklar dahil) sınırlandırılmalıdır.

BAŞLIKTAN ÖZETE

Başlık "merak uyandırdığı kadar", içeriğiyle "bilgi" de sağlamalıdır. Ancak hiç kimse, dışarıdan pırıl pırıl görünen, fakat yemekleri aynı kaliteyi sunmayan bir lokantayı ikinci kez ziyaret etmez. O halde haber açısından gözetilmesi gereken şu olmalıdır: Başlık habere gölge düşürmemelidir; başlıkla başlatılan "ilgi çekicilik" haber metninde de sürdürülmelidir; başlıktaki özen haber metninde de sergilenmelidir.

Zorlama, örnekleri daha önce yüzlerce kez görülmüş, emek harcanmamış sıradan bir başlığın, içeriği sağlam da olsa haber metnini gölgeleyeceği, hep akılda
tutulmalıdır. Haber özetlemeye verilen emek, dil kültürü birikimi ve kıvraklığını sergileyen zekice bir başlıkla taçlandırılmalıdır.

HABER ÖZETLENİRKEN

Türk Dil Kurumu "özet"'i, "bir yazı veya sözün anlamını daha kısa ve özlü biçimde veren yazı veya söz" olarak tanımlıyor.

"Haber" açısından aynı tanımı vermek mümkündür:

Haberin anlamını, habercilik kurallarının gerektirdiği koşullar korunarak daha kısa ve öz biçimde vermek.

İyi bir özet, çok pratikle, daha da önemlisi "çok okumakla" kolay yapılabilir bir "iş"tir. Kolumuzdaki saati, duvarda asılı tabloyu iki üç cümleyle "özetleme antrenmanı" bile dili kullanma yeteneğimize çok şey katacaktır.

Anlatım için zorunlu olmayan kelimeleri ayıklamak, uygun kelime alternatiflerine göz atmak, özetlemeyi dikkatlice bir daha –mümkünse- sesli okumak yapılan çalışmayı olgunlaştıracaktır.

Bir cümleyi "anlamını değiştirmeden" çok sayıda anlatım biçimiyle yeniden oluşturmak mümkündür. İşte özetleme, bu yeni oluşturulanlardan en uygununu seçmektir.

Özetin boyutu, "doyuruculuğu" ile bağlantılıdır. Sayfalar dolusu bir metin iki paragrafta özetlenebileceği gibi bazen de özet, özeti yapılan metnin kendisi olabilir. Gereksiz ayrıntılardan arındırılmış, tekrardan kaçınılmış, bölümleri itibarıyla ele aldığı konuyu, açıklamayı ya da olayı ana hatlarını dışarıda bırakmadan hazırlanan bir metnin "istenir ölçülerde" bir özet olduğu söylenebilir.

Özet yapılırken anlam kaymalarına çok dikkat edilmeli; en küçük tereddüt paylaşılmalı, gerektiğinde haberi oluşturan servisle iletişime geçilmelidir.

Özetleme anlaşılır olmalıdır. Özetleyenin anlamadığı bir metin asla yayına verilmemelidir. Metin anlaşılır kılınmaya çalışılırken kesinlikle yorum eklenmemelidir.

İnternet ve mobil ortam için özet hazırlarken gazeteciliğin olmazsa olmazı "5 N, 1 K kuralı"nın bu alan için de önemi unutulmamalıdır. Ancak bu kuralı oluşturan hangi öge ya da ögeler (bir olay, olayın yaşandığı zaman, olayın yeri, olayın nasıl gerçekleştiği ya da olayı yaşayan) önemliyse

özette de bu öge ya da ögelere vurgu yapılmasına, öne çıkarılmasına özen gösterilmelidir. Bazen söylenen bir söz kadar o sözün söylendiği yer de o kadar önemli olabilir.

AA bülteninde birkaç saat önce yer alan bir haberin gelişmeleri ikinci haberde ilk haberin devamı gibi yer alsa da internet ve mobil habercilikte esas olan "her gelişmenin bir önceki haberle bütünlüğünde" okura duyurulmasıdır. Yani gelişmeler önceki haberlerle de kısaca detaylandırılmalı, bağlantı kurulmalıdır. Kısaca her gelişme bir önceki haberi de kapsayacak şekilde derlenmelidir. Bu mümkün olamıyorsa her haber ayrı bir bütünlükte ele alınmalıdır.

AA BÜLTENLERİNDEN BİR HABER ÖZETLENİRKEN ŞU TEMEL UNSURLAR GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULMALIDIR:

- Haberin tamamını dikkatlice ve hızla okuyunuz.
- Haberin ana çatısında gördüğünüz temel unsuru, özetinizin başlığında da kullanmaya özen gösteriniz.
- Haberde birden fazla "çok önemli" gördüğünüz bölüm varsa, bunları uygun başlıklarla ayrı birer özetlemelerle haber haline getiriniz.
- Özetleme yapmak haberin bir bölümünü "kullanmamak" değildir; asla unutmayınız.
- Tekrarlardan mutlaka kaçınınız.
- Bir açıklamanın bir soruya karşılık yapılması bazen çok önem kazanır; bu durumu belirtmeye özen gösteriniz.
- Özet yaparken -kesinlikle- cümleleri bağlamından koparmayınız.
- Edilgin cümlelerden çok gerekmedikçe uzak durunuz.
- Özetinizi “ters piramit”e göre kurgulamanız işinizi kolaylaştıracaktır.
- Özetiniz uzadıysa ara başlıkların metni anlaşılır kılmadaki yönünü hatırlayınız.
- Yardımcı fiillerin çoğu genellikle gereksizdir; metninizi bir kez de bu gözle okuyunuz.
- Paragraf geçişlerini kontrol ediniz; kendinizi okurun yerine koyup metninizi bir kez de bu gözle kontrol ediniz.
- Flaş bir gelişmeyi, -teredütte kaldığınız bir konu yoksa- hiç bekletmeksizin yayına veriniz.
- Özetlediğiniz haberi, mutlaka kategorisinde, ilgili sayfalara yönlendiriniz.
- Noktalama işaretlerini yerinde kullanınız. Başlıkta noktalama işareti kullanmamaya özen gösteriniz.
- Üç nokta (...) ya da ünlem (!) işaretinin de “yorum”a kapı aralayabileceğini göz ardı etmeyiniz.

4.bölüm

HABERİN GÖRSEL DESTEKLERİ

FOTOĞRAF

GÖRÜNTÜ (TV)

Haberin Görsel Destekleri

Fotoğraf

Haber fotoğrafı üretecek kişi, öncelikle neyin, ne derecede önemli "haber"i içerdiğini kavrayabilmelidir. Her fotoğraf iyi - kötü bir bilgi içerir. Önemli olan; ilgi çekici bilgiyi içeren fotoğraflar üretebilmektir.

Fotoğraf, bakıldığı zaman bir anlam ifade etmeli, ne amaçla çekildiği, olayın nerede geçtiği ve nasıl oluştuğu konusunda açık bilgi vermelidir. Bu da titiz bir çalışmayı gerektirir.

Haberin mesajı, fotoğrafınızın aracılığı ile kısa sürede ve etkileyici bir şekilde okura iletilebilmelidir. Bunun için öncelikle, "fotoğrafını çektiğim konunun öznesi nedir?" sorusunu kendinize sormalı ve doğru cevabı bulmalısınız. Doğru cevabı, fotoğrafladığınız konu hakkında ne kadar fazla bilgi sahibi olursanız o derecede kolay bulabilirsiniz. Özneyi güçlü bir şekilde vurgulamak, habere uygun fotoğraflar üretmek anlamına gelir.

Foto muhabirinin en önemli sorumluluğu, haber ile fotoğraf arasındaki uyumu sağlamaktır. İçeriğe uygun fotoğraf üretmek, işin içinde olan sizlerin de bildiği gibi epey güçtür. Bir film yönetmeni, senaryosunu yüzlerce çekim planı kullanarak anlatırken, foto muhabirleri birkaç fotoğrafla koca bir senaryoyu anlaşılır kılmaya çabalar.

''Foto muhabiri'', fotoğraf çeken muhabirdir. Haberi çok iyi bilmek zorundadır. Bu zorundalık, ona habere uygun fotoğraf üretme yeteneğini verir.

Fotoğraf, içeriği ne kadar güçlüyse kamuoyuna o oranda sağlıklı görsel bilgi verir. Fotoğraf editörleri olarak, göreve giden foto muhabiri arkadaşlarımızdan öncelikli beklentimiz, önümüze habere uygun fotoğraflar koymalarıdır. Bu beklentinin karşılanabilmesi için foto muhabiri habere hakim olmalı, fotoğraflayacağı konuyu iyi anlamalı, sorgulamalıdır. Fotoğraf, kanıt sunmadaki etkili gücü nedeniyle basında kullanılmaya başlandı. Doğru görsel kanıtları kamuoyuna sunabilmemiz için "haber"e hakim olmamız gerekiyor.

Habere uygun fotoğraf üretmek için mekanı çok iyi kullanmalıdır. Bulunduğu ortamı yansıtan bir veya birden fazla ipucu, fotoğrafın kanıt olma işlevini daha sağlıklı yerine getirmesine olanak verir. ABD Başkanı George W Bush'un Türkiye ziyaretini en iyi yansıtan fotoğraflardan biri, geri planda Boğaz Köprüsü ile Ortaköy Camisi'nin bir arada göründüğü kare idi. Kişi, kurum ya da olayla ilgili açıklayıcı bilgiler, geri ya da ön planda yer alırsa fotoğraf daha anlaşılır olur.

Dünyaca ünlü efsanevi foto muhabiri Robert Capa, ''Konuya yeterince yakın değilsen iyi fotoğraf çekemezsin'' diyerek meslekteki başarının çok önemli bir kuralının altını çizmiştir. Bu yakınlık sadece fiziksel ve teknik değil, duygusal yakınlığı da kapsar. Fiziksel yakınlıktan kasıt, elinizdeki fotoğraf makinesi ile konuya gerektiği ölçüde yakın durmaktır. Teknik yakınlık, konuya fiziksel olarak yaklaşamadığınız zaman teleobjektif aracılığı ile konuyu gereksiz ayrıtılardan ayıklamaktır. Hatalı bir şekilde, ana konunun dışında kalan ve anlatıma katkı sağlamayan gereksiz objeleri de çerçeve içine alan geniş çekimler fotoğrafın etkisini azaltır. Bu tarz çekimlerde, fotoğraf işleme programları aracılığı ile fotoğrafın önemli görülen bölümü büyütmenin, görüntünün teknik kalitesini düşürdüğü unutulmamalıdır.

İçerikle ilgili önemli bir unsur da anlatımı canlı fotoğraflar üretmektir. Durağan fotoğraflar okurun ilgisini çekmez. Habere uygun fotoğraflarımızı daha da cazip hale getirmek için hareket, ifade, renk ve teknik gibi unsurları kullanırız. Bir fotoğraf editörünün önüne, her gün 5 bine yakın fotoğraf geliyor.Oysa bir gazete ortalama 90 fotoğrafla çıkıyor.İlk 90'a girmek için yaratıcı bir şeyler yapmanız, diğerlerinden farklı bir dilinizin olması gerekiyor. Fotoğraf editörlerinin seçiminde, çoğu okurun dikkat bile etmediği anlatımın daha canlanmasına katkı sağlayan küçük detaylar bile etkili oluyor.

Durağan fotoğraflar okuru heyecanlandırmaz, ilgisini çekmez. Canlı anlatım, hareketli anlarda deklanşöre basılması ile sağlanır. Durağan bir yüz ifadesi mi gözlerden yaşların süzüldüğü ya da kahkahayı içeren bir portre mi daha etkilidir? Renk unsurunun kullanımı da fotoğrafa hareket getirir. Bazen fotoğraf makinesinin teknik özelliklerinden yararlanarak da anlatımı canlandırabiliriz. Düşük enstantane ile çekilen, "zoom patlaması" tekniği ile üretilen fotoğraflar doğru zamanlarda üretilirse anlatımı daha da ilgi çekici kılar.

Günümüzde flaş haber kavramına ek olarak "flaş fotoğraf" diye bir kavram da oluştu. Bir zamanlar fotoğrafı çabuk iletmek teknik olarak mümkün değildi . Şimdilerde ise internet ve dijital fotoğraf teknolojisinin geldiği noktada bu işlem oldukça kolaylaştı. Kablosuz bağlantılar, cep ve uydu telefonları ile data gönderimi birkaç dakikadan kısa bir sürede mümkün olabiliyor. Bir olaya ilişkin ilk fotoğrafı vermek hem fotoğrafı çeken muhabir açısından hem de kurumu açısından oldukça prestij sağlar. Örneğin, İstanbul'da HSBC bankasına yapılan bombalı saldırının ardından patlamanın gürültüsünü duyan arkadaşımız, AA'nın Cağaloğlu'ndaki İstanbul Bölge Müdürlüğünün çatısına çıkıp ilk fotoğrafları çekti. Fotoğrafta ne banka doğru düzgün görünüyordu ne de önündeki felaketin boyutları... Yalnızca o bölge ve üzerinden yükselen duman vardı fotoğrafta. Ama ilk fotoğrafı çekip, hemen dünyaya sunduğumuz için, fotoğraf iki saate yakın bir süre, aralarında CNN International'ın da bulunduğu birçok haber sitesinin ana sayfasında yer bulmuştu.

DAHA ESTETİK FOTOĞRAF

Estetik fotoğraf üretmenin birinci koşulu fotoğrafı çeken kişinin etkili bir stilinin olmasıdır. Bir olay, binlerce değişik açı ve zaman aralığında fotoğraflanabilir. Ancak bazıları daha değerlidir. Bu değeri, etkileme gücü belirler. Değerli fotoğrafları, güçlü stile sahip foto muhabirleri ortaya koyar. Stil, fotoğrafı çeken kişinin yaşamı algılayışı, canlandırma yeteneği, duygusal yeteneklerini kullanma derecesi, kültürel birikimi, merakı gibi etkenleri harekete geçirebilmesi oranında güçlenir. Acımasız bir rekabet ortamının hüküm sürdüğü gazetecilik mesleğinde, çokça "atlatma fotoğraflar" üreten foto muhabirleri güçlü stile sahip meslektaşlarımızdır.

"Anı yakalamak" foto muhabirinin asli işidir. Bunun için, konuyu sürekli kontrol altında tutmanız gerekiyor. Hayatın senaryosunu biz yazmıyoruz. Nerede, ne zaman, ne olacağını bilebilmemiz mümkün değil. Makinemiz sürekli yanımızda, gelişen bir olay karşısında ise vizör sürekli gözümüzde olmalıdır.

"Konuya uygun bakış açısı"ndan çekilen fotoğraflar daha estetik görüntülerdir. Farklı fotoğraf üretebilmenin altın kurallarının başında, çekeceğiniz konunun etrafında çok dolaşmanız, değişik açılardan nasıl göründüğünü tespit etmeniz geliyor. Burada amaç, habere en uygun düşecek açıyı bulmaktır. Doğru açıdan çekilmiş fotoğraflar editörün işini de kolaylaştırır. Okur da bu tarz fotoğraflarla, bulunmadığı ortamları daha iyi gözünde canlandırabilir.

Habere uygun ve daha estetik fotoğraf çekebilmek için "uygun objektif" seçimi önemlidir. Bir politikacının sıkıntılı veya neşeli yüz ifadesini çekmek için teleobjektif, bal yapan arıyı fotoğraflamak için makro objektif, sular altında kalmış bir semti görüntülemek için ise geniş açılı bir objektif tercih edildiğinde daha açıklayıcı fotoğraflar üretilebilir.

"Renk ve kontrastlığın" doğru kullanımı fotoğraflarınızı daha da ilgi çekici kılar. Canlı renkleri içinde barındıran fotoğraflar okur üzerinde daha pozitif etki yaratır. Renk, fotoğrafa hareket katar. Yağmur nedeniyle açılan onlarca siyah şemsiye arasında kırmızı şemsiyeli birini görüntülemek fotoğrafı daha cazip hale getirir. Kontrastlık da önemlidir fotoğrafta. Siyah kıyafetli birini siyah bir fonun önünde çekerseniz konunuza vurgunuz azalır. Mümkün olduğunca kontrast oluşturacak geri planlar seçmeye çalışılmalıdır.

"Konunun karede kapladığı alan", estetik fotoğraf üretimi ile ilgili bir diğer ipucudur. Haber konusu olay birçok görsel unsurdan oluşur ama bunlardan bir veya ikisi diğerlerine göre daha baskındır. İşte bu unsur / unsurları bulup fotoğraf karemizin en az yüzde 50'sine belirgin bir şekilde yerleştirmemiz gerekiyor.

Foto muhabiri, olayları veya olayla ilgili kişileri fotoğraflarken yansız olmalıdır. Ancak, olayın özünü zedelememek koşuluyla çektiği fotoğrafa, estetik anlayışı çerçevesinde kendi yorumunu katabilir.

FOTOĞRAF ARŞİVİ

Ajansımız, 2004 yılından itibaren web üzerinden fotoğraf arşivini kamuoyunun kullanımına açtı. Yüzbinlerce fotoğraftan oluşan bu arşive günlük yayına konulan yüzlerce fotoğrafın yanı sıra, günlük haber akışımızda kullanmadığımız ancak arşiv değeri olan çok sayıda fotoğraf da eklenmektedir. Bölgenizdeki yetkililerin, akademik personelin, kültür-sanat insanlarının, eserlerin, şehir manzaralarının, tarım ürünlerinin, yöresel yemeklerin vb. fotoğraflarını çekip kısa fotoğrafaltı bilgileri ile "arşive" koduyla merkeze gönderebilirsiniz.

FOTOĞRAF ALTYAZISI YAZARKEN

- Fotoğraflarınızı doğru bilgiler içeren altyazılar ile sunmak için fotoğrafınıza konu olan insanlar, yetkililer ve görgü tanıkları ile sağlıklı diyalog kurmaya gayret edin. Çektiğiniz fotoğraflarla ilgili notlar alın.
- Fotoğraf karenizde önemli yer kaplayan kişilerin isimlerini mutlaka fotoğraf altına yazın. Bu, fotoğraflarınızın hem daha çok bilgi içermesini sağlar hem de arşiv değerini arttırır.
- Çektiğiniz fotoğraflar, haberin içeriğini önemli katkı sağlasa da, haberciliğin temel ilkelerinden kabul edilen "5N1K" kuralının sorularından hepsine birden yanıt vermeyebilir. Fotoğraf altyazılarını oluştururken, "ne, nasıl, ne zaman, nerede, neden ve kim?" sorularının yanıtlarını içeren kısa bir metin planlayın. Fotoğrafta görünen detayların tümü, altyazıda belirtilmelidir. Altyazı, fotoğrafı daha anlaşılır kılacak bilgiler içermelidir.
- Fotoğraf altı yazımı, fotoğrafınızda görünen kişilerin kimler olduğunu belirler ki bu da fotoğraftakileri görenlerin merakını giderir. Arşiv aramalarında da aranan bir kişinin kolayca bulunması için görüntüdeki kişilerin kim olduklarının yazılması şarttır. Kişilerin ad ve soyadlarının yanı sıra hangi görevde bulundukları da yazılmalıdır. Ayrıca soyadlardan sonra parantez içinde, (solda), (sağda), (soldan üçüncü) gibi, kişilerin fotoğraftaki konumu da belirtilmelidir.
- Fotoğraf altını büyük harflerle ve İngilizce'de olmayan harfleri (Ç, Ğ, İ, Ö, Ş, Ü) kullanmadan yazınız. Bunlar yerine (C, G, I, O, S, U) harflerini kullanınız.
- Fotoğraf altı yazarken klavyedeki "ENTER" tuşuna asla basmayınız. Paragraf vermek için bir tuşa basmanıza gerek yoktur. Yazı, otomatik olarak paragrafları düzenler.
- Yazmış olduğunuz altyazıyı onaylamadan önce, birkaç kez okumayı alışkanlık haline getiriniz ve editörün önüne hatasız göndermeye gayret ediniz.

Fotoğraf nasıl ölçülendirilir?

Çerçevelendirmesini yaptığınız fotoğrafa, bir çözünürlük değeri ve kenar uzunlukları değerleri vermeniz gerekir. Yayına konulan tüm fotoğrafların aynı ölçülerde olması, bir düzenliliğin göstergesidir.

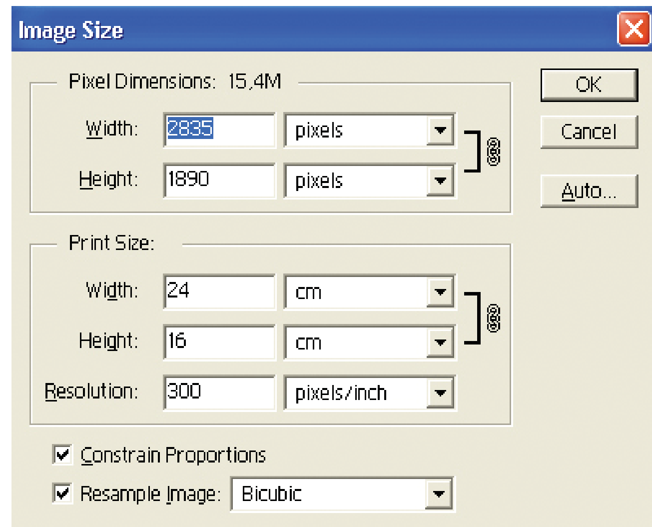
Özellikle reklam ajanslarının ve yabancı haber ajanslarının talep ettiği fotoğraflarda ilk istedikleri özellik, yüksek çözünürlükteki fotoğraflardır. Bunun nedeni büyük baskılarda fotoğrafın görünümünde bir bozukluk yaşanmasının önüne geçmek istemeleridir.

Yüksek ölçülerdeki bir fotoğrafı düşük ölçüye çevirip küçük olarak kullanabilirsiniz. Ama düşük ölçüdeki bir fotoğrafı yüksek ölçüye çevirdiğinizde görüntüsü bozulur ve kullanımı her zaman mümkün olmaz. Çekim aşamasında fotoğraf makinanızın görüntü kalitesi ayarını en yüksekte bulundurmanız zorunludur. Fotoğrafları işlerken, çerçeveleme yapmadan ölçülendirme yapmayınız. Aksi takdirde verdiğiniz ölçüler, çerçeveleme yapınca değişecek ve kalite kaybı yaratacaktır.

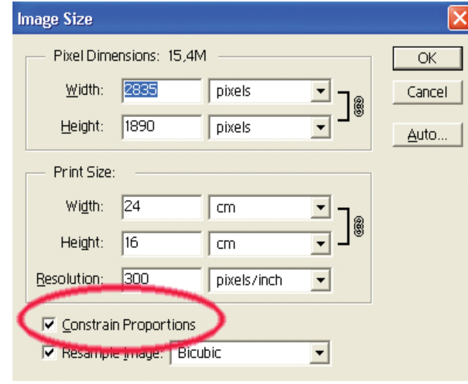
Ajansımız, fotoğraf işleme programı olarak Photoshop'u kullanmaktadır. Bu programda çerçevelemesini yaptığınız fotoğrafa vereceğiniz ölçüler, bir düzen sağlanması için daha önceden belirlenmiştir:

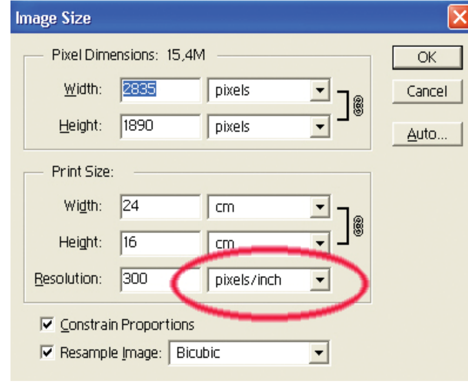
- Öncelikli olarak ölçü vermek için Photoshop'ta yapmanız gereken, "Image" menüsünden "Image Size" seçeneğine girmektir. Bu işlemin bir de kısa yolu vardır. Klavyede "Caps Lock" açıkken (Büyük harf modu açıkken), "Alt" tuşuyla birlikte iki kez üst üste "I" harfine basarsanız, "Image Size" penceresi açılır.

- "Image Size" penceresi açıldıktan sonra, "Print Size" bölmesinde (Alttaki kısım) öncelikle uzun kenarımız hangisiyse ona "24 cm" değerini girmeliyiz. Fotoğraf yataysa "Width" kısmını, dikeyse "Height" kısmını "24 cm" olarak değiştiriyoruz. Buraya değer girince öteki kenarın değeri otomatik olarak değişecektir. Daha sonra da alttaki "Resolution" değerini "300 piksel/inch"olarak değiştiriyoruz. Bu değerleri girince pencerenin üstündeki "Pixel Dimensions" ölçüsü de değişmiş olacaktır. Bizim için önemli olan bu ölçünün en az "10 M" olmasıdır. Girdiğimiz değerler sayesinde "10 M" ile "20 M" arasında bir ölçüye sahip oluruz.

- "Image Size" penceresinin altında "Constrain Proportions" kutucuğu vardır. Bu kutucuk işaretli kaldığı zaman bir kenara ölçü verdiğinizde öteki kenar otomatik değişir. Bu özelliği sağlayan şey kutucuğun işaretli olmasıdır. Bu kutucuktaki işaret kalkar ise fotoğraflarımız ölçü verdiğinizde deforme olacaktır. Eğer fotoğraflarınızda ölçü verdikten sonra bir şekil bozukluğu fark ederseniz öncelikle bu kutucuğun işaretinin kaldırılıp kaldırılmadığını kontrol ediniz.

- "Resolution" kısmında "300" değerini girdiğinizde yanındaki değerin "piksel/inch" olmasına dikkat ediniz. Bazen başka bir kaynaktan aldığınız fotoğraflarda bu değer "piksel/cm" olarak gelmiş olabilir. Bunu farketmeden "300 piksel/cm" değeri girerseniz fotoğrafınız istemediğiniz kadar büyük olur ve üzerinde işlem yapmanız ve yayın masasına göndermeniz uzun zaman alır. Özellikle başka kaynaklardan gelen fotoğraflarda buna dikkat ediniz.

FOTOĞRAFTA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

- Başarılı ya da başarısız tüm fotoğraflarınızı zaman zaman yeniden gözden geçirin.
- Sıcak olayları fotoğraflarken soğukkanlılığınızı olabildiğince muhafaza edin.
- Kendi fotoğraflarınıza karşı acımasız olun. Eleştirileri dikkatle dinleyin.
- Fotoğraf ekipmanınız ile birlikte verilen kullanım kitapçıklarını iyi okuyun, garanti belgelerini iyi muhafaza edin.
- Haberde olduğu gibi fotoğrafın da takibini yapın. Yoğun yağışın olduğu gün oluşan sel baskının fotoğrafları kadar ertesi gün sular çekildiğinde geride bıraktığı hasara ilişkin fotoğraflar da etkilidir.
- Fotoğraflarınızı doğru bilgiler içeren altyazılar ile sunmak için fotoğrafınıza konu olan insanlar, yetkililer ve görgü tanıkları ile sağlıklı diyalog kurmaya gayret edin. Çektiğiniz fotoğraflarla ilgili notlar alın.
- Fotoğraf karenizde önemli yer kaplayan kişilerin isimlerini mutlaka fotoğrafaltına yazın. Bu, fotoğraflarınızın hem daha çok bilgi içermesini sağlar hem de arşiv değerini arttırır.
- Parçalanmış ceset görüntüleri, tecavüz mağdurları, aşırı kan içeren fotoğraflar vb. Ajansımız tarafından mümkün olabildiğince yayına verilmemekte, zorunlu hallerde okur hassasiyetlerini en üst düzeyde gözetmeye yönelik olarak mozaik filtreleri ile maskelenerek sunulmaktadır. Bu tarz olaylarda kurumumuzun yayın politikasını da dikkate alarak trajediyi anlatabileceğiniz alternatif açılar arayın.

- Yaptığınız genel haberlerde herhangi bir ticari markayı görsel obje olarak kullanmamaya dikkat ediniz.
- Fotoğrafladığınız olaylarda insani öğelere odaklanın. Bir trafik kazasında sadece parçalanmış araçlara değil, olayın şokunu yaşayan kişilere de, kazaya neden olan dış etkenlere de dikkat edin. Bir satranç turnuvasına katılan yüzlerce kişi arasında yer alan küçük bir çocuğun ya da 100 yaşındaki birinin fotoğrafı, haberi daha cazip hale getirir. Bu tarz ilgi çekici bilgi içeren fotoğrafları bulmanın en belirgin formülü, bulunduğunuz ortamda olabildiğince hareket edip, etrafınızı gözlemlemenizdir.
- Ekipmanınızı temiz ve dikkatli kullanın. Yanınızda mutlaka objektif temizleme aksesuarı, yumuşak uçlu bir fırça taşıyın. Objektiflerinizin önünde UV filtre bulunmasına özen gösterin. Bu tarz filtreler hem görüntü kalitesine katkı yapar hem de çarpma veya düşmelerde büyük ölçüde objektif merceğinizi hasardan korur.
- Fotoğraf makineniz ve dizüstü bilgisayarınızın batarya güç seviyelerini sıklıkla kontrol edin. Bu aletlere ait şarj aletlerini mutlaka yanınızda bulundurun.
- Son kareyi çekmeyin! Fotoğraf makinenizin ekranında, hafıza kartınızda kaç kare çekebileceğini gösteren numaratörünüzü sık sık kontrol edin. Son karelere yaklaştığını gördüğünüz anda çabucak kartınızı yuvasından çıkarıp yeni kart takın. Kart değiştirmek için bir öncekinin tamamen bitmesini asla beklemeyin. Bu işlem, sizi gafil avlanmaktan kurtarır.

FOTOĞRAFLARIN YAYIN SÜRECİ

- Bölge ve büro müdürlüklerinde görevli personel, fotoğraflarını bilgisayarlarına yüklü olan FTP programları aracılığı ile merkeze göndermelidir. Ajans FTP'sinde herhangi bir sorunla karşılaşıldığı takdirde, Fotoğraf Haberleri Müdürlüğüne ait (foto@aa.com.tr) mail adresi kullanılabilir. Böyle durumlarda, mutlaka merkezle irtibata geçilerek gerekli uyarıda bulunulmalıdır.
- Bir süre sonra, fotoğrafların merkez veya bürolara gönderilmesi AA haber yönetim sistemi üzerinden de gerçekleştirilebilecektir. Bu uygulamaya ilişkin detaylar Muhabirin El Kitabı'nın AA web sayfasındaki güncellemelerinde yer alacağı gibi ayrıca duyurulacaktır.
- Yurt muhabirleri, fotoğraflarını bağlı bulundukları bölge ve büro müdürlüklerinin mail adreslerine göndermeli, çok zorunlu olmayan haller dışında, kesinlikle doğrudan Fotoğraf Haberleri Müdürlüğüne geçmemelidir.
- "İl Bülteni Fotoğrafları"nı yayımlamak, bölge ve büro müdürlerinin kontrolü ve sorumluluğu altındadır. Bu fotoğraflar, sorumlu personel gözetiminden geçtikten sonra ilgili FTP adresine gönderilir.
- Bölge ve büro müdürlüklerimiz, Süper Lig ve A kategorisi futbol karşılaşmalarına ilişkin fotoğrafları, konuk takımın temsil ettiği ildeki abonelerimize de iletme sorumluluğundadır.

FOTOĞRAF SÖZLÜĞÜ

Fotoğraf, teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı bir alan. Kullanılan bu teknolojinin dili ise İngilizce. Fotoğraf makinesi kullanıcılarının çok sık karşısına çıkan bu İngilizce terimler ve Türkçe açıklamalı karşılıklarını aşağıda bulabilirsiniz:

APERTURE : Diyafram. Fotoğraf makinesi objektifinin önünde yer alan sensöre (algılayıcı) ya da filme ne kadar ışık düşeceğini kontrol eden yapraklardan oluşmuş düzenektir. Çok ucuz fotoğraf makineleri dışında hemen tüm makinelerde diyafram aralığının büyüklüğü değişkendir. Yani objektiften girecek ışığın derecesini kullanıcı belirleme şansına sahiptir ve bu "f" rakamlarıyla ayarlanır.

AUTOFOCUS : "Otomatik netleme" olarak adlandırabiliriz. Sensöre gelen ışığın aşamalarını otomatik olarak ölçerek odaklamayı ya da netlemeyi gerçekleştiren sisteme verilen ad. Diğerlerine göre daha üstün olan bu sistem, durum içinde en kusursuz netlemeyi sağlar ve fakat bu sensörün ışığa olan duyarlılığına bağlıdır. Diğer bir sistem olan infrared (kızılötesi) otomatik netleme ("aktif otomatik netleme" olarak da bilinir) ise odaklanacak nesnenin uzaklığını ölçmek için bu noktaya kızılötesi bir ışın gönderir ve netlemeyi gerçekleştirir. Aktif otomatik netleme sistemleri limitli bir mesafeyi netleyebilirler.

BIT (binary digit) : Hafızanın en küçük birimi. Dijital kavram olarak "0" ve "1"i ifade eden "binary" ve "digit" kelimelerinin kısaltmasıdır.

BMP : BMP Dos ya da Windows uyumlu bilgisayarlardaki standart resim formatıdır. BMP formatı RGB, listelenmiş renkler, grilik skalası ve Bitmap renklerini destekler.

CCD (Charged) : CCD, bir fotoğraf makinesinin görüntü algılayıcısıdır. CCD yani "charged-coupled device" Coupled Device) Türkçeye çevrildiğinde "birleştirilmiş-yüklü cihaz "anlamına geliyor. Makinenin kalbi olan CCD, renk ve ışık bilgilerini tutarak bu bilgileri sayısal veri ya da piksellere dönüştüren aygıttır.

CMYK : Dört rengin İngilizcesinin baş harfleri alınarak meydana getirilmiş bir terim. Bu renkler cyan (mavi), magenta (morumsu kırmızı renk), yellow (sarı) ve black (siyah) tır. Mürekkep püskürtmeli ve lazerin de aralarında bulunduğu bir çok türde renkli yazıcı bu dört renkten oluşan sistemi kullanırlar.

CONTRAST : Zıtlık, kontrast. Bir görüntüdeki parlaklık değişim miktarının ölçümüdür. Kontrast kontrolü dijital fotoğrafçılıkta önemlidir. Dijital makinelerde kontrastlık doğal nesne kontrastlığından, nesnenin ışığının oranı, lens faktörü ve algılayıcıya gelen yeşil tonun miktarına göre değişir.

DİOPTER (Diopter) : Bazı fotoğraf makinelerinin vizörünün hemen yanında bulunan göz ayarıdır. Ancak correction) unutulmamalıdır ki, diopter ayarları bütün göz sorununa çare değildir.

DPI (Dots Per Inch) : Bir fotoğrafı meydana getiren "bir inçteki noktaların" (dots per inch- DPI) sayısını ifade eder. DPI daha çok baskıda kullanılan bir terimdir.

GIF (Graphic) : Grafik arayüz, Compuserve tarafından online durumdayken fotoğrafları kullanabilmek Interface) için üretilmiştir. Internette kullanılan iki görüntü dosya formatından biridir. Sadece 256 renk ya da 8 bitlik görüntüleri destekler.

Image Formats : Fotoğraf formatları. En çok kullanılan biçimler şöyle: BMP, EPS, FlashPix, GIF, GIF 89, IFF, JPEG format, PCX, PICT, PNG, TIFF."

Image processing: Dijital fotoğrafçılıkta en çok kullanılan terimlerden olan "fotoğraf işleme zamanı", deklanşöre time basılmasıyla fotoğraf makinesinin yeni bir kareyi çekmeye hazır hale gelmesi arasındaki "kayıp-zamanı" ifade eder. Bu kayıp zaman, fotoğraf makinesi tarafından, çekilen kareyi analog biçimden dijital biçime çevirmekte ve bu kareyi hafızaya almakta kullanılır.

JPEG : Joint Photographic Experts Group adlı topluluğun baş harflerinden oluşturduğu bu dosya standartı günümüzde en çok kullanılan formatlardan biridir. JPEG'in çok çeşitli versiyonları mevcuttur. JPEG 8 x 8 piksellik bir alanı alır ve buradaki bilgiyi en düşük değerine kadar sıkıştırır. JPEG renkli ve gri tonlu görüntüleri gerçeğe yakın görünüme sahip olacak şekilde tasarlanmış standart bir görüntü sıkıştırma mekanizmasıdır. Bu, dijital kameralarda birçok fotoğrafı çekebilmemizin başlıca nedenlerinden biridir. Sıkıştırma bazı dosyalarda "bloklanma", "çentikler" ya da "pikselizasyon" gibi sorunlara yol açabilir.

LCD Screen (Liquid) : Sıvı Kristal Ekran. Birçok dijital fotoğraf makinasının arka kısmında yer alan Likit Kristal Crystal Display) Ekran, çekilen resmin ön izlemesini görmeye yarar. Ekran aynı zamanda bazı kamera ayarları için arayüz görevi de görür. Farklı modelleri mevcuttur: TFT ve DSTN en çok bilinenleridir. TFT, DSTN'ye göre daha parlaktır ve renk ve kontrastı daha doğru verir. Buna karşılık TFT daha çok elektrik harcar.

Matrix Array : Matrix Area (alan) ya da Single (tek) Matrix, tam renkli görüntüleri anında elde edebilen CCD'lerdir. Pikseller RGB filtreleri tarafından örtülür. Bazı matrixlerde yeşil renk kırmızı ve maviye göre daha çoktur ve bu sayede daha detaylı görüntü elde edilir. Çünkü insan gözü yeşil renge daha duyarlıdır. Karışık RGB filtrelerinin kötü noktası çözünürlüğün azalmasıdır, çünkü alanın üç ya da dört elementi bir piksel için kullanılır.

Megabyte : 1024 kilobayt bir megabayta eşdeğerdir. Dosyaları boyutlandırmada kullanılan ölçüm birimidir. Bir dosyanın kaç megabayt olduğu, o dosyanın sabit diskte ne kadar yer kapladığını ifade eder.

Megapixel : 1 milyon megpiksellik fotoğraf. Daha çok yüksek çözünürlüklü makinelerde kullanılan tabirdir. Bir fotoğrafın piksel değeri ne kadar büyükse, çözünülürlüğü de o kadar yüksek olur. Yeni fotoğraf sensörleri (algılayıcı) megapiksel değerini kullanırlar. Yeni profesyonel dijital fotoğraf makineleri 4 ya da 6 milyon piksel gibi sensörlerle donatılmıştır.

Noise : Daha çok yüksek pozlamalarda görülen sensördeki elektriğe bağlı bozulmalara verilen ad. CCD kalitesi ya da makinede kullanılan teknoloji zayıflığı da "noise"e yol açabilir. Bir fotoğraf karesinde yanlış yerleştirilmiş pikseller ya da gelişigüzel bir parlaklıkta olan pikseller olarak karşımıza çıkarlar. Bu kirlenme sonucu, fotoğraf grenli gözükür.

Optical Zoom- : Optik zoom, siz hareket etmeden sizi nesneye daha da yaklaştırır. Optik zoom, içinde Digital Zoom yer alan lenslerin kombinasyonunu sağlayarak algılayıcıda yani sensörde yakınlaşan kısmın daha büyük çözünürlükte olmasına olanak tanır. Dijital zoom ise varolan datanın görünümünü değiştirir. Yani sensör(algılayıcı) tarafından toplanan datanın istenen bölümünün büyütülmesini sağlar. Optik zoomun resim ve çözünürlük üzerinde hiçbir etkisi yok iken dijital zoom resmin kalitesini bozar. Optik zoom yapan kameraların fiyatları bu yüzden daha yüksektir.

PCMCIA : Dijital fotoğraf makinelerinde kullanılan bir cins bellek kartıdır. Bilgisayarlara takılarak fotoğrafların transferini sağlar. Üç tipi mevcuttur. Birinci ve ikinci tip genellikle Flash RAM ve Statik RAM, üçüncü tipi ise küçük sürücüler şeklindedir.

PCMCIA Adapter : PCMCIA girişine hafıza kartlarının takılmasında kullanılan bir ara adaptördür. Adaptör, küçük hafıza kartlarını kabul ederek onu standart bir PCMCIA bağlantısına dönüştürür.

Pixel (Picture) : Pixel, bir dijital görüntünün ya da algılayıcının en küçük öğesidir. Çözünürlüğü ve fotoğraf Element) boyutunu ölçmede de kullanılır. Birçok VGA tip monitörün ekran çözünürlüğü 640 x 480 pikselliktir. Mesela 640x480 çözünürlüklü bir görüntüde 307200 adet nokta bulunur ki bu noktaların her birine pixel denir. "Bilgisayar ekranındaki görüntüyü oluşturan çok sayıdaki küçük ışık noktacığı" olarak da adlandırabiliriz.

Pixelization - Jaggy : Bir görüntünün yüzde yüz oranından daha büyük bir oranda büyütülmesi ile oluşan piksellerin normal halinden daha büyük ve bozuk görünmesidir. Pikseller ne kadar küçük ve sayıları ne kadar çok olursa "pikselizasyon" o kadar az olur. Pikselizasyon "jaggy" olarak da adlandırılır.

Plug-In : Bağlantıyı fiziksel olarak gerçekleştirdikten sonra bağlantısı yapılan cihaz ile hemen çalışmaya geçilebileceğini ifade eder. TWAIN'in aksine Plug-inler fotoğraf alma, verme ve özel görevlerde çok daha rahat çalışırlar.

RAM (Random) : Gelişigüzel Ulaşım Hafızası. İleri aşamalar için bir bilgisayarda bilginin geçici olarak Access Memory) kaydedildiği ön bellektir. Bilgisayar için en hızlı hafıza şeklidir ve en pahalısıdır. Bilgisayar işlemcisi olan CPU, bu hafıza ile bilgisayarda açılmış ve kullanılan program ya da yazılım için bir yer tutar ve işlem yapılabilmesini sağlar. RAM, S-RAM ya da Static RAM gibi çeşitli tipleri mevcuttur.

Red-eye Reduction : Kırmızı-göz flaşların insan gözüne çarpması ile gözde oluşan kırmızılığı ifade eder. Fotoğraf makinelerindeki dahili flaş modlarından biri olan Red-eye Reduction ise parlak ışıkta oluşan gözlerdeki kızıllığı ortadan kaldırmak için tasarlanmıştır. Farklı sistemler vardır fakat hepsi flaş patlamadan fotoğraf karesinde yer alanların gözüne bir ışık göndererek hafif göz kısılmasını ve kırmızılığı önler.

Resolution : Çözünürlük, bir ekran ya da resim dosyasının büyüklüğünü ifade eder. Bir görüntüdeki inç aşına piksel sayısıdır. Yüksek çözünürlük yüksek görüntü kalitesi demektir. Standart çözünürlük 640 x 480'dir. Çözünürlük 320x240, 640x480, 1024x768, 1280x960, 1600x1200, 2048x1536 gibi rakamlar yada 0.3, 0.8, 1, 2.1, 3.1, 4, 5, 6 milyon piksel şeklinde ifade edilebilir. Ekran teknolojisinde yüksek çözünürlük kaliteli ekran görüntüsünü ifade edebilirken, fotoğraf makinesi teknolojisinde daha çok baskı alanı büyüklüğü noktasında bilgi verir.

RGB : Bilgisayarın renk dilidir. Dijital fotoğraf makineleri ya da bilgisayarlar bu üç rengi (Red Green Blue) (kırmızı, yeşil ve mavi) kullanarak ekranda görülen tüm renkleri ortaya çıkarırlar. Yeşil renk olarak yeşili verir ayrıca kontrastlığı sağlamak için de kullanılır.

SCSI (Small Computer) : "Küçük bilgisayar sistem arayüzü". Bilgisayar ile özellikle harici bir hard disk, scanner, System Interface) CD-R, dijital fotoğraf makinesi gibi aletlerin birbirlerine bağlanması ve hızlı bir şekilde veri transferi yapabilmesi için geliştirilmiş bir bağlantı şeklidir. Bugünlerde FireWire başka bir ifadeyle IEEE-1394 bağlantı yuvası SCSI'ın yerine almaya başladı.

Sharpen : Daha keskin odak görünümü için görüntü işleme programına bir görüntü düzeltme filtresi uygulanmasıdır.

SLR (Single) : "Tek objektifli refleks kamera" için kullanılan bir terimdir.

Smartmedia adapter : 3.5'luk bir floppy disk şeklinde olan bu adaptör, SSFDC tipi hafıza kartlarını kabul eder ve bu adaptörle bu kartlardaki bilgiler bilgisayara transfer edilir.

Spot metering : "Nokta ölçüm" bir pozlama çeşididir. Bu pozlamada, kadrajlanan alandaki tek küçük bir noktayı hesaplayarak pozlama yapılır. Bu sistem dikkatli ve doğru kullanıldığında, çekilen alanın iyi pozlanmasını diğer alanların ise aşırı ya da az pozlanmasını sağlayarak dikkat çekici bir görüntü elde edilmesini sağlar.

TIFF : Bitmap resim formatlarından biri olan TIFF, sıkıştırma yapmadan çekim imkanı sağlayan bir resim formatıdır. Sıkıştırma yapmadan dosya oluşturur ama çok yer kapladığından resim çekim sırasında işlem zamanı biraz daha uzun olur.

TTL (Through The Lens) : Fotoğraf makinesinin içinde ışığa duyarlı bir mekanizmanın, lensten geçen ışığın pozlanma süresini ölçmesidir. Otomatik odaklama ve pozlamadan bahsedilirken işlemin optikte fiziksel olarak gerçekleştiği anlamındadır.

Twain : Görüntü işleme programlarında, dijital fotoğraf makinesi veya tarayıcı tarafından yakalanan görüntülere girilmesini sağlayan özel bir program önyüzüdür.

USB (Universal) : Evrensel seri taşıma. Çeşitli cihazların PC'ye kolay bağlantısını sağlayan bilgisayar Serial Bus) girişidir. Birçok yeni dijital fotoğraf makinesi USB'yi destekler ve bilgisayara direk bağlantıyı bu şekilde sağlar.

White Balance : Birçok video sistemi "beyaz ayarı" kullanır ki bu da ortam ışığından kaynaklanan olası renk sorunlarını ortadan kaldırır. Beyaz ayarında renk dengesi şu sistemi varsayar; normal durumda eğer bir beyaz nesnenin beyaz gözükmesi sağlanıyorsa, diğer kalan renkler de istendiği gibi gözükebilir. Eğer orijinal ışık doğru renk ısısına(günışığı) yakın değilse, beyaz ayarı beyazı diğer renklerden sağlar. Profesyonel fotoğraf makinelerinde de beyaz ayarı mevcuttur.

8 bit görüntü : 256 ya da daha az renk içeren görüntü

16 bit görüntü : Kabaca, 32.000 renk içeren görüntü

24 bit görüntü : Yaklaşık 64 milyon renk görüntü içeren görüntü

Görüntü (TV)

GÖRÜNTÜLÜ HABER ÇEKİMİNDE GEREKLİ BİLGİLER

Görüntü düzenlemesinde kurallara uyularak hazırlanan resimlerde, çerçeve içindeki bütün nesneler birbirleriyle uyumlu bir kompozisyon ve düzenli bir bütünü oluşturmalıdır.

Görüntü düzenlemesi yapanların kullanacakları yüzey teknoloji tarafından sınırlandırılmıştır. Dünyada kabul gören ve kullanılan ekran yüzeyinin yatay ve dikey uzunlukları 3:4 (1:1.33) olarak belirlenmiştir. Çerçeveleme Oranı (Aspect Ratio) diye anılmaktadır. Çekim yaparken, hayali çizgilerle ekranı yatay ve dikey olarak dokuz eşit parçaya ayırarak konunun ana fikrini ifade eden nesneleri, çizgilerin kesiştiği noktalar üzerine yerleştirin.

Aşağıdaki şekilde görülen, ekranı bölen hayali çizgilere altın çizgi, altın çizgilerin kesiştiği noktalara da altın nokta denir. Görüntüdeki aksiyona, hareket yönü ve konunun özelliğine göre konunun ana fikri bu noktalardan birinin üzerine yerleştirilmelidir.

Derinlik

Televizyon görüntüsü iki boyutludur. İki boyutlu ekran yüzeyi üzerinde yer alacak görüntülerin dar bir çerçeve ve sıkışık bir mekanda yer almadığını göstermek için nesneler değişik düzlemler üzerinde derinlik oluşturacak şekilde yerleştirilerek üç boyutlu göz yanılgısı sağlanır.

Perspektif, görüntüde genişlik ve yüksekliğe derinliğin, yani üçüncü boyutun girmesidir. Çekimler, nesnelerin enini ve boyunu görecek şekilde tam cepheden değil, üçüncü boyutunu, yani derinliğini de görecek şekilde çaprazdan yapılmalıdır.

Denge

Tek sayılar, çerçeve içinde üçgen şeklinde kompozisyon oluşturma imkanı verir. Gövdesi ve başıyla çerçeve içine yerleştirilen bir insan vücudu üçgene benzer. Biri ortada olmak şartıyla çerçeve kenarlarına yerleştirilen üç veya beş kişiden oluşan tek sayıdaki oyuncu veya nesneler de üçgene benzemektedir.

Çift sayılarla yapılan düzenlemelerde, çerçevede iki veya dört kişinin bulunduğu gruplaşmalarda sayı iki tarafa da eşit olarak dağılacağından çerçevenin ortasında boşluk varmış gibi gelecektir.
birini görüntülerken, iki tarafında birer kişi olmalı ya da tek başına görünmelidir. Dört kişiden oluşan bir gruptaki konuşmacının sözleri dikkatle dinlenemez.

Çerçevenin Kenar Boşlukları

Görüntü çekilirken çerçeve kenarlarında belirli ölçüler ve kurallar gereği boşluk bırakılır. Ölçüsüz ve gelişigüzel bırakılan boşluklar görüntünün anlamını yok ettiği gibi izleyenin dikkatinin dağılmasına neden olur. Görüntülenen kişi çerçeve dışında bir yere bakıyorsa baktığı yönde biraz daha fazla boşluk bırakılır.

Röportajlarda görüntülenen kişinin başı üzerinde bir miktar boşluk bırakılır. Çerçevenin üst kısmıyla baş arasında kalan bölgeye "baş boşluğu" denir. Bu, vücut bakımından normal ölçülere en yakın görüntü alınan insanın olduğu gibi görünmesini sağlar. Baş boşluğu hiç verilmediğinde, o insanın bulunduğu ortamda sıkışmış gibi görünmesine neden olur. Bu boşluk gereğinden fazla olduğu takdirde resim dengesi aşağıya doğru ağır, baş boşluğu olmadığı zaman da resim çerçevesi çok basık görünecektir.

Hareketli görüntülerde, hareketin yönüne doğru daha fazla boşluk bırakılır. Çerçeveyi dikey olarak üç eşit bölüme ayırdığımızda, nesnenin hareket yönüne doğru bırakılan boşluk 2/3 oranında, nesnenin arkasında kalan boşluk ise 1/3 oranında olmalıdır. Bu çerçeveleme, hem hareket eden nesnenin takibini kolaylaştırır, hem de hareket yönüne bırakılan boşluk resmin ağırlık dengesini düzenler. Hareket boşluğu bırakılmadığı takdirde, hareket eden kişi veya nesne ekranın kenarına çarpacakmış gibi, ya da hareket ekran tarafından durdurulacakmış gibi görünür.

Çerçevenin alt çizgisi de oyuncunun diz, bel, dirsek gibi eklem yerlerini yatay olarak kesmemelidir.

Görüntü çekilirken üç öğe düzenlemeyi etkiler.
Bunlar:
1. Çekilen nesnenin büyüklüğü,
2. Kamera açısı,
3. Kamera yüksekliğidir.

1. Nesnenin Büyüklüğü : Nesnenin büyüklüğü kamera ile nesne arasındaki uzaklığa ve kamera merceğinin özelliğine bağlıdır. Kamera ne kadar yakınsa görüntü de o kadar büyük olacaktır. Kamera ne kadar uzaktaysa ve mercek odak uzunluğu ne kadar fazla ise görüntü de o kadar küçük olacaktır.

2. Kamera Açısı : Kamera açısı çekimde gösterilen alan ve seyircinin görüş noktasıdır. Kamera açısı hem seyircinin bakış açısını hem de her çekimde görülen ve gösterilen alanı belirler. Kamera açıları öznel, nesnel ve olağan görüş noktası olmak üzere üç çeşittir.

A- Nesnel kamera: Olayları dışarıdan izleyen, görünmeyen bir kişinin gözüyle izlemektedir. Görüntülenen insanlar kameraya bakmazlar. Trafik kazaları, yangın, kavga, toplumsal olaylar, basın açıklamaları örnek verilebilir.

B- Öznel kamera: Çekilen kişiler doğrudan kameraya bakarak izleyiciyle göz göze gelir. İzleyiciye doğrudan mesaj iletilmek istendiğinde bu yönteme başvurulur. Özel röportajlarda konuşan kişi kameraya bakarak konuşur. O yüzden soru soran muhabirin, buna uygun konumlanması gereklidir.

C- Görüş noktası kamera açıları: Kamera normal boydaki bir izleyicinin göz hizasından ya da konunun göz hizasından çekim yapar. Röportaj çekimlerinde kamera muhabirin yanına yerleştirilir ve böylece izleyene o sohbetteki üçüncü kişi hissi verilir.

Röportaj yapılırken, konuşan kişi hem kameraya hem de muhabire bakmamalıdır. Soru yöneltilen kişi kendisine hitap edildiğinde ya muhabire ya da doğrudan kameraya bakmalıdır. Başını sürekli sağa ve sola hareket etmesi dikkati dağıtır. Anlatım nedenlerinden ötürü düz bir görüntünün gerektiği durumlar dışında, kamera nesneye belli bir açıda, tercihen kırk beş derecelik açıda (ya da bilinen adıyla üç çeyrek açıda) konumlandırılmalıdır. Bu açıdan yapılan çekimler insanları dolgunlukla nesneleri de iki ya da daha fazla yüzeyle kaydedecektir.

3. Kamera Yüksekliği: Kamera yüksekliğinin haberin içeriğine göre ayarlanması görüntüye "sanatsal, dramatik ve psikolojik" katkı sağlar. Kamera nesneleri görmek için üç konumda açılandırılabilir. Nesneyi yukarısından görmek için "üst açı", nesneyi aşağısından görmek için "alt açı", ve nesnenin doğal duruş şeklini bozmak için "eğik (dutch)" açı.

A. Üst Açı: Bir üst açı çekimi, kameranın konuyu görüntülemek için aşağı doğru eğimlendirildiği herhangi bir çekimdir. Üst açı kameranın yüksek bir yere konumlandırılacağı anlamını taşımaz. Üst açı çekimleri ortamın coğrafyasını seyircilere tanıtır. Üst açılı çekimler izleyicilere ilk anda tanımlanabilir nitelikte seçici görüntüler sunduklarından, açılış görüntüleri olarak kullanılmaları iyi bir seçimdir.

B. Alt Açı: Bir alt açı çekim, kameranın konuyu görüntülemek için yukarı doğru eğimlendiği her türden çekimdir. Hem doğal hem de insan yapısı yapılara aşağıdan yukarıya doğru çekim yapılarak fazladan yükseklik ve üstünlük verilebilir. Kameraya yaklaşmakta olan bir kalabalık, tekerlekli sandalyesiyle hareket eden bir engelli veya bir araç, alt açıdan çekildiğinde gökyüzüne yükselir gibi görünür ve görüntünün konusuna güç ve üstünlük havası katılır.

ÇEKİM ÖLÇEKLERİ

Televizyon ekranında görülen anlık bir görüntü, edebi yazımın sayfalar dolusu kelimelerle ifade edemeyeceği bir enformasyondan daha fazla bilgi sunmaktadır. Üstelik herkesin anlayabileceği evrensel bir dil kullanmaktadır.

Çekim ölçeği hem konu hem de konunun görüntü boyutu göz önüne alınarak yapılan bir çerçeveleme biçimidir. Seyirci üzerinde doğurduğu genel etki ve psikolojik duygular kişiden kişiye değişmektedir. Çekim ölçekleri, görüntüde bir ya da birden fazla kişinin olmasına bakılmaksızın göze hoş gelecek görsel düzenlemeler elde edilecek şekilde insan figürünün belirli yüksekliklerden kesilmesi ile elde edilmişlerdir. Bu kesim yükseklikleri koltuk altının altı, göğüs altı, bel altı, kasık altı ve dizlerin altı olup, vücudu eklem yerlerinden kesmemelidir.

Görsel algılama özelliklerine göre, çekim ölçekleri arasındaki çerçeve farkının birbirinden büyük ölçüde ayrılmadığı plan montajları seyirciler tarafından kolay algılanmaktadır. Bir çekim ölçeğinden diğerine geçerken bir çekim ölçeği atlanarak yapılan plan montajları göze rahatsızlık vermeden daha kolay izlenmektedir.

Genel plan

Olayın geçtiği ve geliştiği tüm alanı içine alan bir çekim ölçeğidir. Çok geniş mekan ve yerlerin tanıtımında bu çekim ölçeği kullanılır. Miting, kavga ve olaylar, maç yayınları, açık hava konserleri gibi haber çekimlerinde başlangıç olarak bu ölçek kullanılır. Bu tür çekimler, genellikle yüksek bir yerden yapıldığı zaman iyi sonuç verir. Doğa çekimleri, dağ silsilelerinin ve şehir görüntüleri gibi durağan görüntü unsurlarının yanı sıra hayvan sürüleri, hareket halindeki araçlar, askeri birliklerin hareketleri ve savaş alanlarının görüntülenmesinde etkin bir çekim ölçeğidir.

Boy plan

Çerçeve büyüklüğü, içinde bulunan nesne ve oyuncuların büyüklüğüyle sınırlıdır. Nesneler tabanlarından tavanlarına, oyuncuların ise ayaklarından başlarına kadar olan kısımları kesintisiz olarak çerçeve içinde yer alır. Tabanda 1 birim alt boşluk bırakılması, üstte ise 2 birim baş boşluğu bırakılması ideal oranlardır. Boşlukların az olması bastırılmış ve sıkıştırılmış hissi verirken, boşlukların fazla olması dengesiz bir görüntü oluşturacaktır. Kişileri tanıtmak ve genel bir bilgi vermek amacıyla kullanılır. Bir kişiyi bulunduğu mekanla birlikte tanıtmak istediğimizde, (sözgelimi sokakta yürüyen bir kişiyi) kişiyi çerçevenin sağ veya sol tarafına yerleştirirsek, diğer tarafta kalan boşluğa da kahramanımızın bulunduğu mekanı tanıtmak için yeterli bir boşluk kalacak ve bu çerçeve göze hoş gelecektir.

Bel plan

Çerçeve içine alınan nesne veya kişilerin yarısından itibaren baş kısmına kadar görüntülendiği bir ölçektir.

Televizyon ekranında bel ve göğüs planda görüntülenen oyuncular birbirlerine çok yakın ve canlı görünürler. Dramatik açıdan seyirci üzerinde büyük etkisi olan bu çekim ölçeği, karşılıklı diyalog ve etkileşim sahnelerinde çok sık kullanılır.

Bel plan, anons ve sunumlarda en çok kullanılan çekim ölçeğidir. Sunucular çerçevenin sağ veya sol kenarına rahatça yerleştirilirken, diğer boş tarafa da konuyla ilgili aksesuarlar yerleştirilerek sunucunun dekor ve konuyla bütünleşmesi sağlanır. Böylece haberler görsel imajlarla da desteklenerek izleyenin algılaması güçlendirilir.

Yakın Plan

Yakın çekim, insanın omuz hizasından baş boşluğuna kadar olan kısmını, nesnelerin de bütününü veya bütünün tüm özelliklerini detaylarıyla gösterecek şekilde kapsayan bir çekim ölçeğidir. Erkeklerde kravatın veya yakanın, kadınlarda göğüs üzerinden itibaren vücudun üstünün, yani omuz hizasından

başın tamamı görünmelidir. Görüntülenen nesne format olarak büyüdüğü için baş boşluğu azaltılmalı ve iyi ayarlanmalıdır.

Konuşan bir insana ilgiyi çekmek, duygusal yönünü, düşüncelerini yansıtmada başarılı bir çekim ölçeğidir. Televizyon ekranının tamamını kaplayan bir oyuncunun baş plan görüntüsü, izleyiciyi oyuncuya yaklaştırır. Bu planda mesaj veren bir kişi daha çok dikkat çeker. Dinleme detayları, ünlemler, mimikler de bu planda görüntülenir.

Yakın plan çekimleri, haberde önemli unsurları vurgulamak ve gereksiz bölümleri çerçeve dışına atmak için kullanılır. Ancak yakın çekimlerde lambalar, resim çerçeveleri, ağaçlar, direkler, mobilyaların bölümleri ya da diğer eşyalar kafaların arkasından tuhaf bir biçimde görünebilir. Bu tür nesneler bir kafanın arkasından çıkmış gibi görünmeyecek biçimde yerleştirilmeli veya kameranın açısı değiştirilmelidir.

Detay Çekim

Dikkat çekme ve dikkati yoğunlaştırma, kurguda bağlantıyı sağlamak amacıyla yapılır. Bir cismin son derece büyük bir görüntüsünün çerçeveyi doldurmasıdır. İnsan vücudunda çok yakın çekim en fazla çene ile alın bölgesi arasında kalan yüz üzerinde uygulanır. Bu planda baş boşluğu olmadığından, saçlardan veya kaşların hemen üstünden, alnın ortasından kesme yapılmalıdır. Konuşan bir kişide ağızla birlikte çene de hareket ettiğinden, çene hareketlerinin izlenmesi gerekmektedir. Çok yakın yüz plan, çocuklarda, ihtiyarlarda veya ağlayan insanlarda çok etkili bir görüntü vermektedir. Gözlerin anlamlı bakışı ve duygu yüklü mesajlar için en ideal çekim ölçeğidir

Haber amaçlı çekimlerde de belirli bir noktaya çok kısa bir göz atış biçiminde, o bölgeden ayrıntılı bir kısa çekim vermek haberin vurgusunu artırmaktadır. Çok yakın çekimler gazete, dergi, fotoğraf, resim, harita, maket, kitap, dilekçe veya basın açıklaması gibi materyallerden seyirciye konuyla ilgili bilgiler vermek amacıyla da yapılır.

KAMERA HAREKETLERİ

Kamera hareketleri, nesneler arasındaki ilişkileri ortaya çıkararak görüntüye dinamizm, canlılık ve ağırlık kazandırır.

Kamera hareketleri de başlıca üç bölümde incelenebilir.

Çevrinme Hareketleri

Çevrinme hareketi, birbirlerinden uzakta bulunan iki nesneyi görsel olarak birleştirmek ve ilgi merkezini bir nesneden diğer nesne üzerine aktarmak için yapılır.

1. Dairesel Çevrinme: Hareket eden nesnelerin kameranın etrafında dönmesi ve kameranın da yapılan bu dairesel hareketi kesintisiz takip etmesidir. Dans pistinin ortasında bulunan kameranın, dans eden bir çifte odaklanarak kendilerinin ve kameranın etrafında dönüşlerini izlemesi dairesel çevrinmedir. İki kişinin çevresinde yapılan dairesel çevrinme, çoğunlukla duygusal bir anın anlatımında kullanılır.

2. Yatay çevrinme: Kameranın yatay ekseni üzerinde "sağa veya sola" yaptığı çevrinmedir. Çevrinme, hareket eden bir nesneyi kısa süreli takip için veya ilgi merkezini bir nesneden diğer bir nesne üzerine taşımak için yapılır. Çevrinme, hareket eden bir nesneyi takip ederken yapılırsa, çevrinme hızı nesnenin hızıyla doğru orantılı olmalıdır. Nesne sabitse, görüntünün anlatım tarzına uygun bir çevrinme yapılmalıdır. Çok yavaş yapılan çevrinmelerde, iki nesne arasındaki mesafe uzayacağından ilgi ve merak azalabilir. Çok hızlı yapılan çevrinmelerde de iki nesne arasında kalan ayrıntılar yeterince algılanamayacaktır. Aynı zamanda seyircinin başı da dönecektir. Bu yüzden çevrinmeler konunun anlatım tarzıyla uyumlu olmalıdır. Çok geniş alanları kapsayan yatay çevrinmeler yarım daireye kadar ulaşabilir. Bu tür çevrinmelerde alan çok geniş olduğundan, çevrinme hareketi yavaşça başlayıp giderek hızlanmalı, sonuna doğru da yavaşlayarak durmalıdır.

3. Dikey Çevrinme: Kameranın dikey ekseni üzerinde aşağı ve yukarı doğru hareket etmesidir. Kameranın aşağı ya da yukarıya çevrinme hareketi, genellikle bir nesnenin ya da oyuncunun dikey hareketlerini görmek için yapılır. Sürekli bir dikey çevrinme, üst üste yerleştirilmiş ilgi noktalarını birleştirmek için kullanılır. Dikey çevrinme, yakın mesafeden çekildiğinde tek plana sığmayan yüksek binalar ve uzun nesneler için çok sık yapılır. Bu yöntemle yükseklik ya da alçaklığa dikkat çekilir. Dikey hareketler yatay hareketlerden daha güçlüdür. Hareket yukarı doğru yapıldığında artan bir ilgi oluşur ve seyirciye resmiyet, yükseklik, dinamizm hissi verir. Hafiflik, serbest uçuş, mutluluk, rahatlık duyguları da yukarı çevrinme hareketiyle ifade edilebilir. Aşağı doğru inen bir hareket; ağırlığı, tehlikeyi, çarpma gücünü çağrıştırdığından, aşağı çevrinme hareketi de ilginin azalması, üzüntü, hayal kırıklığı gibi duygular uyandırır.

Optik Kaydırma

Odak uzaklığını değiştirme hareketine "zoom" adı da verilmektedir. Geniş açılı bir çekimde, çerçeve içinde olan bir nesne ya da kişiyi öne çıkartmak için optik kaydırma denilen "zoom in" hareketiyle yaklaşılır. Bazen yakın çekimden nesnenin ya da kişinin bulunduğu ortamı anlatmak, olay hakkında bilgi vermek için genel plana da "zoom out" yapılır. Zoom yapılırken, hız aynı seviyede olmalı, kademe ve titreme yaptırılmamalıdır.

Zoom, kalabalık arasında bağıran ya da çığlık atan bir kişinin tepkisini güçlendirebilir. Bir silahın namlusunu ya da arka planda sessizce duran bir tanığı vurgulamak için zoom yapılabilir. Yaşlı gözlere doğru sessizce yaklaşan yavaş bir zoom, habere duygusal ifade yükleyerek seyircinin olaya katılmasını sağlar.

Kamera Hareketlerinde Dikkat Edilmesi Gereken Temel Noktalar

Kamera hareketleri, görüntüye akıcılık kazandıracağı ve dramatik bir anlam katacağı zaman kullanılmalıdır. Gelişigüzel yapıldığı zaman ters etki yapabilir ve anlatımı yavaşlatabilir. Haber çekimlerinde kamera hareketlerinin yerine sabit görüntülerin kullanılması daha doğrudur. Hareketli bir çekimin görüntü uzunluğu kameranın hareket halinde olduğu zaman süresine dayanır. İlk nokta ile varmak istediğimiz ikinci noktayı sabit iki görüntüyle birbirine bağlamak haber anlatımı yönünden daha hızlı ve yerinde olur.

KURGU

Kurgunun en basit tanımı, iki ayrı çekimin birleştirilerek yeni bir bütünü oluşturmasıdır. İki ayrı çekim birbirini izleyen iki parça olabildiği gibi, birbirinden bağımsız iki parçanın karşılaştırılmasından doğan yeni bir düşünce de olabilir. Kurgulanan iki çekim arasında uyuşum, birlik ve bütünlük olmalıdır.

Ajans haberciliğinde abonelere görüntüleri olduğu şekilde, yorumsuz ve tarafsız vermek esastır. Bu yüzden sıralı kurgu denilen, haber görüntülerinin içeriklerine ve uzunluklarına göre hatalı yerlerin çıkarıldığı, sürelerinin ayarlanarak ardı ardına eklendiği basit yöntem kullanılır. Yan yana getirilen çekimler habere belli bir tempo kazandırırken, iki görüntünün birbirini takip etmesiyle yeni bir anlam oluşabileceğinden dikkat edilmelidir. Ardı ardına eklenen görüntülerde, yoksulluktan söz ederken peşinde eğlenen dans eden insanların gelmesi veya zenginlikten söz ederken yardım kuyrukları, ekmek sırasında bekleyen vatandaş görüntüleri tezat oluşturacaktır.

Görüntü çekilirken ses kaydı da yapıldığından çekim esnasında konuşulmamalı, münkün olduğunca hareketsiz olunmalıdır. Birbirleriyle bağlantılı iki görüntüde yer alan kişinin hareketi, konumu ve bakışı uyumlu olmalıdır. Vücudun konumu veya bakışın değişiminden kaynaklanan uyuşumsuzlukta, görüntülenen kişi sanki sıçramış ya da zıplamış gibi görünür.

GÖRÜNTÜ İLETİMİ

Kurgunun tamamlanmasıyla oluşan haber görüntüleri m2p,mpg formatında sıkıştırılıp, internet hızına bağlı olarak tek parça ya da bölümler halinde merkeze gönderilir.

Görüntü iletimi ile ilgili yapılacak yeni uygulama ve teknik düzenlemeler Muhabirin El Kitabı'nın AA web sayfasındaki güncellenmelerinde yer alacağı gibi ayrıca duyurulacaktır.

GÖRÜNTÜLÜ HABERE GİTMEDEN ÖNCE;

- Kameranın günlük bakımını yapın, lensin temiz olduğundan emin olun.
- Lens kirliyse karşıdan gelen ışıklarda görüntü lekeli ve kirli görünecektir.
- İş bitiminde aküler şarj edilmeli, kamera, kasetler, mikrofon, aküler ve ışık bir çanta içerisinde hazır halde tutulmalıdır. Kaset ve akü, kameradan çıkarılmalıdır.
- Kamera ve malzemelerini nemli ve tozlu ortamlarda muhafaza etmeyin.
- Düşebilecek yüksek yerlerde veya ayak altında zeminde bırakmayın.
- Görüntülerde drop varsa o kaseti bir daha kullanmayın, kamerayı bakım için merkeze gönderin.

İDEAL BİR GÖRÜNTÜLÜ HABER ÇEKİMİ İÇİN;

- Zorunlu olmadıkça kamera hareketi yapmayın, görüntüleri sabit çerçeveler halinde çekin.
- Kamera hareketi gerektiren durumlarda, çok yavaş ve yumuşak bir hareket yapın. Dikkat edilecek nokta, hareket halinde gözün ekrandaki görüntüleri yorulmadan, ne olduğunu anlayabilmesidir.
- Kaza ve mitingler gibi anlık olaylar dışındaki basın toplantıları, araştırma ve özel haberlerde mutlaka tripot kullanılmalıdır.
- Montajlanarak merkeze gönderilen görüntüler en az 90 saniyeden oluşmalıdır.
- Çekim esnasında 18 değişik açıdan çekim yapılmalı, en kısa çekilmiş görüntü 10 saniyeden az olmamalıdır.
- Görüntülerde mutlaka haberde adı geçen mekanın dış görüntüsü veya genel görüntüsü bulunmalıdır.
- Haber metninde ön plana çıkan öznenin detay veya yakın plan görüntüsü mutlaka ve de yeterli sürede olmalıdır. Bu süre, haber süresinin 3'te biridir. 90 saniyelik bir haberde ağırlık taşıyan konu en az 30 saniye yer almalıdır.
- Olay herhangi bir sebeple bağlantılıysa bu bağlantı görüntüyle belirtilmelidir.
- Haber metninde yer verilen 5N 1K kuralları görüntülerde de uygulanmalıdır.

  Ne: Çekilecek genel ve detay görüntülerle, "ne olduğu" anlatır. Kurallara uygun olarak çekilmiş bir görüntüde, herhangi bir ses veya metne ihtiyaç duyulmadan ne olduğunu anlayabilmeliyiz.

  Nerede: Olay veya çekim mekanından alınacak genel görüntüler mekanın neresi olduğunu anlatır. Dış genel mekanlar: Köy, sokak, bina, alışveriş merkezi, spor salonu gibi mekanlar tek bir kareye sığar. Ancak daha büyük mekanlar birkaç genel planla çekilir. Şehir ve kasaba görüntüleri, çarşı ve pazarlarda farklı sokaklardan görüntüler, kalabalık mekanlarda değişik gruplar, (yürüyen, duran, insan grupları) Salon toplantılarında salonun değişik birkaç açıdan genel görüntüsü. Görüntüde bir kaza anlatılıyorsa, kazayı değişik açılardan genel çekerek kazanın

nasıl meydana geldiği görüntülerle anlatılır. Ancak kazalarda, öncelikle olay yerinde varsa yaralı ve hayatını kaybedenler, daha sonra kazaya karışan araçlar çekilmelidir. Ambulans gecikirse sabırsızlıkla bekleyen ve sürekli sağa sola bakan insanlar da çekilmelidir.
Ne zaman: Özellikle dış mekanlarda yapılan genel çekimler, zaman ve mekan konusunda gerekli bilgileri vermektedir. Çekim yapılan zamanın gündüz veya gece olduğunu, havanın durumunu anlatmaktadır. İç mekanlarda yapılan çekimlerde zamanı anlayamayız, ancak olayın geçtiği mekan konusunda ayrıntılı bilgi edinebiliriz.
Nasıl: Çekim aşamalarından sonra yapılacak montajdaki sıralama, yazılı haber metniyle uyum içerisinde olmalıdır. Yalnızca görüntüyü izleyerek neler olduğunu anlayabilmeliyiz.
Kim: Haberde adı geçen kişi ve kuruluşların görüntüleri mutlaka çekilmelidir. Görüntülerle yazılı haber metni arasında bağlantı olmalıdır. Haber metninde geçen ifadeler görüntüde de bulunmalıdır. Haberin flaşına konulan ifadeler mutlaka görüntüde de yer almalıdır. Telefonla alınarak haber metnine konulan bir ifade, görüntüsü olmadığı için eksik kalacaktır.

5.bölüm

ANADOLU AJANSI TELEFON, E-POSTA VE ADRESLER

YURT İÇİ BÖLGE VE BÜRO MÜDÜRLÜKLERİ

YURT DIŞI TEMSİLCİLİKLERİ

ANADOLU AJANSI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No: 128/C 06430 Maltepe / ANKARA
Tel : 0 312 231 70 00 (70 Hat) Belgegeçer : 0 312 231 21 74
www.aa.com.tr abone@aa.com.tr

Yurt içi Bölge ve Büro Müdürlükleri

ADANA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Ziya Paşa Bul. Divan Apt. No: 10/5 01130 ADANA
Tel : 0322 457 10 32 - Belgegeçer : 0322 458 62 22 adana@aa.com.tr

AFYONKARAHİSAR BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Hükümet Konağı Zemin Kat AFYONKARAHİSAR
Tel : 0272 214 42 19 - Belgegeçer : 0272 214 25 19 afyon@aa.com.tr

ALANYA BÜRO
Şekerhane Mah. Atatürk Cad. Seyfibekar İş Hanı No: 12 K:3 Alanya / ANTALYA
Tel : 0242 513 48 00 - Belgegeçer : 0242 513 47 87 alanya@aa.com.tr

ANTALYA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Güllük Cad. Saraçoğlu İş Merkezi A Blok K:2 No:75 07040 ANTALYA
Tel : 0242 243 00 91 - Belgegeçer : 0242 248 81 09 antalya@aa.com.tr

AYDIN BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Hasanefendi Mah. Kazım Karabekir Cad. Sevgi Yolu No:44 K:4 AYDIN
Tel : 0256 213 27 94 - Belgegeçer : 0256 213 16 70 aydin@aa.com.tr

BİTLİS BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Taş Mah. Cumhuriyet Cad. No:4 Bitlis Çocuk Şube Müdürlüğü yanı 13000 BİTLİS
Tel : 0434 226 12 26 - Belgegeçer : 0434 226 98 89 bitlis@aa.com.tr

BOLU BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Tabaklar Mah. İzzet Baysal Cad. Konak Apt. No: 44/6 14100 BOLU
Tel : 0374 218 03 85 - Belgegeçer : 0374 218 05 24 bolu@aa.com.tr

BURSA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Beşikciler Cad. Beşikçiler Apt. A Blok No: 43 K: 1 D: 4 16230 BURSA
Tel : 0224 234 67 28 - Belgegeçer : 0224 234 48 80 bursa@aa.com.tr

ÇANAKKALE BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
İnönü Cad. Saadet Apt. No: 159/1 ÇANAKKALE
Tel : 0286 213 44 24 - Belgegeçer : 0286 212 53 52 canakkale@aa.com.tr

DENİZLİ BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Altıntop Mah. Mesaret Sok. Telat Köseer İş Merkezi No:1 K:3 D:14 DENİZLİ
Tel : 0258 263 87 95 - Belgegeçer : 0258 242 04 56 denizli@aa.com.tr

DİYARBAKIR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Elazığ Cad. Orduevi bitişiği No:5 21100 Yenişehir/DİYARBAKIR
Tel : 0412 228 06 60 - Belgegeçer : 0412 228 06 63 diyarbakir@aa.com.tr

EDİRNE BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Ekrem Demiray İş Mrk. Yeni Çarşı No: 2/43 22100 EDİRNE
Tel : 0284 212 10 29 - Belgegeçer : 0284 213 43 34 edirne@aa.com.tr

ELAZIĞ BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Şehit İlhanlar Cad. Vali Muharrem Göktayoğlu İş Mrk. K: 4 No: 405 ELAZIĞ
Tel : 0424 233 96 16 - Belgegeçer : 0424 233 60 23 elazig@aa.com.tr

ERZURUM BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Atalar Mah. Dursun İspirlioğlu Sok. Şengel Apt. No: 2 25100 ERZURUM
Tel : 0442 233 33 00 - Belgegeçer : 0442 233 29 68 erzurum@aa.com.tr

ESKİŞEHİR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Vardar İş Merkezi K: 4 No: 26 ESKİŞEHİR
Tel : 0222 220 16 41 - Belgegeçer : 0222 220 16 42 eskisehir@aa.com.tr

GAZİANTEP BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İncilipınar Mah. Prof.Dr.Muammer Aksoy Bul.
Atlas İş Merkezi No: 1/1 Şehitkamil / GAZİANTEP
Tel : 0342 230 62 99 - Belgegeçer : 0342 230 21 60 gaziantep@aa.com.tr

GİRESUN BÜRO
Sultanselim Mah. Arif Bey Cad. Beyazıtoğlu İş Hanı K:4 No: 306 28100 GİRESUN
Tel : 0454 212 61 21 - Belgegeçer : 0454 212 89 94 giresun@aa.com.tr

HATAY BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Ulucami Mah. Hürriyet Cad. Mehmetşah Vakıf İşh. B Blok No: 301 K: 4 Antakya/HATAY
Tel : 0326 215 18 04 - Belgegeçer : 0326 215 18 00 hatay@aa.com.tr

İSTANBUL BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Nuruosmaniye Cad. No: 1. 34410 Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel : 0212 513 10 90 - Belgegeçer : 0212 511 60 39 istanbul@aa.com.tr

İZMİR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Halit Ziya Bul. 1352 Sok. No: 6 35210 Pasaport / İZMİR
Tel : 0232 483 35 30 - Belgegeçer : 0232 446 88 28 izmir@aa.com.tr

KAYSERİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Dilaver Paşa Mah. Park Cad. No: 4/5 38010 KAYSERİ
Tel : 0352 221 02 18 - Belgegeçer : 0352 222 14 94 kayseri@aa.com.tr

KOCAELİ BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Karabaş Mah. Abdurrahman Yüksel Cad. Ufuk Apt. No: 22/2 41100 İzmit / KOCAELİ
Tel : 0262 325 95 42 - Belgegeçer : 0262 321 31 60 kocaeli@aa.com.tr

KONYA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Ferhuniye Mah. S. Şah Cad. No: 46/7 42040 KONYA
Tel : 0332 353 19 14 - Belgegeçer : 0332 350 31 17 konya@aa.com.tr

MALATYA BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Ferhadiye Mah. Ferhadiye Sok. Acar İş Merkezi K: 5 D: 18 MALATYA
Tel : 0422 323 62 62 - Belgegeçer : 0422 326 42 22 malatya@aa.com.tr

MERSİN BÜRO
İstiklal Cad. Kırmızı Lacivert İş Merkezi K: 2 No: 33 MERSİN
Tel : 0324 239 25 00 01 - Belgegeçer : 0324 239 25 02 mersin@aa.com.tr

MUĞLA BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Şeyh Mah. Hacımemişağa Sok. Murat Tolga Apt. No: 6 Kat: 2 MUĞLA
Tel : 0252 213 14 26 - Belgegeçer : 0252 213 14 28 mugla@aa.com.tr

RİZE BÜRO
Cumhuriyet Cad. Medine İş Hanı No: 99 K: 4 RİZE
Tel : 0464 217 02 10 - Belgegeçer : 0464 217 02 11 rize@aa.com.tr

SAKARYA BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Tığcılar Mah. Atatürk Bul. Keşçi Sok. No: 7 Adapazarı - SAKARYA
Tel : 0264 282 22 99 - Belgegeçer : 0264 279 45 46 adapazari@aa.com.tr

SAMSUN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
İstasyon Mah. Lise Cad. No: 1/9 55060 SAMSUN
Tel : 0362 230 68 31- Belgegeçer : 0362 234 43 71 samsun@aa.com.tr

SİVAS BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Kepenek Cad. Barış Apt. No: 18/3 SİVAS
Tel : 0346 225 10 02 - Belgegeçer : 0346 224 33 39 sivas@aa.com.tr

ŞANLIURFA BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Vali Akbulut İş Merkezi K: 1 No: 7 63100 ŞANLIURFA
Tel : 0414 314 19 19 - Belgegeçer (Faks) : 0414 312 18 10 sanliurfa@aa.com.tr

TRABZON BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
M. Hamam Sok. Doktorlar İş Hanı K: 3 61100 TRABZON
Tel : 4161 0462 326 12 04 - Belgegeçer (Faks) : 0462 326 12 01 trabzon@aa.com.tr

VAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
Cumhuriyet Cad. Özel İdare İşhanı K: 1 No:1 65100 VAN
Tel : 0432 215 05 06 - Belgegeçer (Faks) : 0432 215 05 07 van@aa.com.tr

YOZGAT BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Büyük Cami karşısı Nurdoğdu Apt. No: 3/6 YOZGAT
Tel : 0354 217 54 28 - Belgegeçer : 0354 212 61 38 yozgat@aa.com.tr

ZONGULDAK BÜRO MÜDÜRLÜĞÜ
Hayribey Sok. Özel İdare İş Hanı K.: 1 67040 ZONGULDAK
Tel : 0372 253 00 11 - Belgegeçer : 0372 253 75 55 zonguldak@aa.com.tr

Yurt Dışı Temsilcilikleri

AMSTERDAM TEMSİLCİLİĞİ
Stade De Colombes 56 1098 VT Amsterdam/Hollanda
Tel : 0031206913714

ALMATI TEMSİLCİLİĞİ
Premier İnternational Alatau Hotel and Business Center Dostık Cd. 105, K:7 ofis 711 480051 Almatı/KAZAKHSTAN
Tel : 007 327 267 57 55

AŞKABAT TEMSİLCİLİĞİ
Türk Kültür Merkezi. Şevşenko Köçe 41/A No: 110
Aşkabat-TÜRKMENİSTAN Tel : 0099312 27 36 73

ATİNA TEMSİLCİLİĞİ
Dimokritu 15-10673 Kolonaki ATHENS/GREECE
Tel : 0030210 362 64 46 - Belgegeçer : 0030210 362 64 44

BAKÜ TEMSİLCİLİĞİ
Ali Bayramov Küçesi 20/2 BAKÜ / AZERBAIJAN
Tel : 0099412 499 26 08 - Belgegeçer : 0099412 494 80 47

BERLİN TEMSİLCİLİĞİ
Pressehause 5217 schbauerdamm 40 10117
BERLİN-DEUTSCHLAND - Tel : 004930 226 205 47

BEYRUT TEMSİLCİLİĞİ
Street No: 9 Building E-50 Rabia - Beirut / LEBANON
Tel : 00961395 50 29

BİŞKEK TEMSİLCİLİĞİ
UI. Sovyetskava 150, Kv. 8 Bişkek / KIRGIZİSTAN
Tel - Belgegeçer : 00996612 908 464

BRÜKSEL TEMSİLCİLİĞİ
International Press Center(IPC) Boulevard Charlemagne
1 Bt: 27 1041 Bruxelles / BELGIUM
Tel : 00322 285 08 21 Belgegeçer : 00322 285 08 97

BUDAPEŞTE TEMSİLCİLİĞİ
2132 Göd. Szölökent U.19 MACARİSTAN
Tel - Belgegeçer : 003627531640

LEFKOŞA TEMSİLCİLİĞİ
Ş. Mustafa Biray Sok. No:6 Yenişehir-Lefkoşa K.K.T.C.
Tel : 0392 228 31 25 Belgegeçer : 0392 228 55 76

LONDRA TEMSİLCİLİĞİ
7 Bankside Enfield Midllesex London EN2 8BN ENGLAND
Tel : 0044208 362 14 70 Belgegeçer : 0044208 362 14 80

MADRİD TEMSİLCİLİĞİ
Calle General Pardinas 40.1 derecha 28001 Madrid/İSPANYA
Tel - Belgegeçer : 0034914028115

MOSKOVA TEMSİLCİLİĞİ
Kutuzovsky Prospect Dom: 9 Korp: 2/A Kva. 106-107 121248 Moscow-RUSSIA
Tel : 0074955141192 - Belgegeçer : 0074952437239

NEW YORK TEMSİLCİLİĞİ
88-11 34 th Ave. Apt.6M Jackson Heights NY,
11372-3447 USA Tel : 0013477304875

PARİS TEMSİLCİLİĞİ
90 bd Garibaldi 75015 Paris-FRANCE
Tel : 0033142199925 - Belgegeçer : 0033143061798

PEKİN TEMSİLCİLİĞİ
Building 4, Unit 8/G Beijing International Friendship
Garden A2 Zuojiazhuang Rd. Choayang District Beijing 100028
Tel - Belgegeçer : 00861064649400

ROMA TEMSİLCİLİĞİ
Tel : 00393404649980 roma@aa.com.tr

SOFYA TEMSİLCİLİĞİ
Juri Venelin No:40 Apt.2 Sofıa-BULGARIA
Tel - Belgegeçer : 0035929896351

TAHRAN TEMSİLCİLİĞİ
Zafaraniyeh St. Zardkouh Ave. No: 9/4 Tehran-İRAN
Tel : 009821 22703232 - Belgegeçer : 009821 22709541

TAŞKENT TEMSİLCİLİĞİ
Center-5 No: 74/43 700017 Tashkent-UZBEKİSTAN
Tel : 00998973382223 - Belgegeçer : 00998711346062

TİFLİS TEMSİLCİLİĞİ
Chavchavadze caddesi No: 74 Tiflis/ GÜRCİSTAN
Tel - Belgegeçer : (0099532) 29 48 32 GSM: (0099577) 757579

WASHINGTON TEMSİLCİLİĞİ
4615 North Park Ave. Suite: 313 Chevy Chase, MD 20815 WASHINGTON - U.S.A
Tel : 0013016341654 Belgegeçer : 0013016341655

Çalışanlarımız değişse de

ilkelerimiz

hep aynı...

